

DIGITÁLIS KÜLÖNSZÁM × 2025. MÁRCIUS

HAMMER WORLD

CRADLE OF FILTH

DREAM THEATER EREB ALTOR

ARCH ENEMY BRAINSTORM

ENSIFERUM THY ART IS MURDER

KALAPÁCS × MOBILMÁNIA × NAGYFERÓ ÉS CSILLAG ENDRE
ART OF DISORDER × ZIVATAR
ANN MY GUARD

DISTURBED

THE SICKNESS
25TH ANNIVERSARY TOUR

2 KONCERT 1 SHOWBAN
THE SICKNESS
TELJES EGÉSZÉBEN
&
GREATEST HITS

WITH SPECIAL GUEST:

MEGADETH

PSYCHOLOGICAL NO.

STATE HOSPITAL

COMMITTED

FIRST ADMISSION

CASE NO.
EP 3720 C

2025. OKTÓBER 6. | BUDAPEST ARÉNA

JEGYEK: [LIVENATION.HU](https://www.livenation.hu)

LIVE NATION Byrdie
P. MOORE

HAVI METAL

ÍRTA: CSELÓTEI LÁSZLÓ

Talán nem meglepő: mióta az eszemet tudom, éjjel-nappal metalt hallgatok. Ez szórakoztat, ez motivál és kapcsol ki igazán. Szükségem van a torzított gitár hangjára. A fülem és a szemem is rááll a fémzenére bármilyen apró jel alapján.

Nos, emlékszel a legutóbbi Grammy-díjkiosztóról szóló hírre, ahol Kanye West felesége, Bianca Censori anyaszült meztelenül állt a fotósok keresztüztüében? Persze, azon sem csodálkozom, ha nem, mert amúgy ennek a zenei rendezvénynek semmi köze a metalhoz. Mégis, a hír átütötte az ingerküszöbömet, így végignéztem a díjátadóóról a fotósorozatot. És felfigyeltem egy köpcös, teletetovált fejű fickóra, aki valami bohócruhában metalvillázott. Dehát milyen popsztár meri felvállalni a metalt egy ilyen közegben? Utánanézttem.

Gondolom, te sem hallottál még Teddy Swimsről. Mert én sem. Pedig a legsikeresebb dala, a Lose Control másfél milliárd(!!!) lejátszáznál jár a Spotifyon, de a szintén népszerű The Door is alulról súrolja az ötszázmilliót! A zenéjében keveredik a blues, a soul, az r&b és a country, valamint némi jazz, természetesen mindez popzenei köntösben. Magam is csodálkoztam rajta, de totálisan beszippantott, amit hallottam. A srác hangja és a DALOK egyenesen mágikusak. Érzelmes, ám kellően karcos torok és megfellebezhetetlen dallamérzék összpontosul itt. Nem, ez (sajnos) nem metal. Viszont tényleg zseniális!

És akkor jöjjön a meglepetés: az extrém öltözködésével leginkább Elton Johnra hasonlító, fura szemüvegeket, (mű)szőrme bundákat, különleges színű szetteket viselő, amúgy tetőtől talpig televarrt, fültágítós figura hat éve még az Eris nevű, atlantai poszthardcore-bandában volt dallaménekes. Torzonborz metalosként ör-

jöngött a színpadon. Mellette egy, a '80-as évek (haj)metal dalait feldolgozó tribute bandában énekelt. Aztán hobbiból elkezdett popfeldolgozásokat kitenni a Youtube-ra. És mivel otthon a szüleiivel rengeteg r&b-t és soul-t hallgatott, szerette ezeket a zenéket is, megpróbálkozott ebben a stílusban is írni. És nagyon eltalálta a lényegét.

Szerencsére nem a '23-ban és '24-ben megjelent két, egyébként összefüggő stúdióalbummal indítottam. Ugyanis totálisan gitármentes és metalos fülnek szinte emészthetetlen anyagok. Amikor rákerestem, akkor egy tavalyi, profi koncertfelvétel, a Live At Lowlands ugrott fel elsőnek a Youtube-on. Amiben akkora feeling van, hogy a fal adja a másikat. Teddy ugyanis láthatóan/hallhatóan metalos maradt. Így egy teljes, két szólógitárossal felvértezett zenekarral vonult színpadra. Az egy órás bulit nézni is élvezet, de hallgatni jó igazán. Itt a dalok megkapják a rock-kezelést! Megjönnek a riffek, a nagy gitárszólók. A hangszerelés óriási, a megszólalás telt és színes, és a nóták félelmetesen ütnek. Nem akarom ragozni, néhány hete minden nap meg kell hallgatnom.

A tanulság pedig? Nos, sok irányba ki lehetne futtatni ezt az élményt és gondolatsort. De őszintén szólva nem akarok okoskodni. Talán annyi, hogy a jó zene az jó zene, bármilyen műfajú legyen is. Zseniális dalok pedig folyamatosan születnek, olyan nincs, hogy mindent megírtak már. Valamint, hogy a metalos gyökerek által valami igazán különleges jöhetett létre, a fémzene sokszor ott bújkál a legnagyobb popsikerek mögött is. És még valami: érdemes nyitottnak lenni, kutatni az újdonságok után. Ugyanis a metal műfajon belül pontosan ugyanígy születnek ma is örökérvényű muzsikák! **HW**

László Cselótei

vezető szerkesztő

laszlo.cselotei@hammerworld.hu

Zakk Wylde / Pantera Fotó: Gyuricza Ferenc

KORÁBBI DIGITÁLIS
KÜLÖNSZÁMAINKAT KERESD
A HONLAPON VAGY A LAPTAPÍR
ALKALMAZÁSBAN!

TARTALOMJEGYZÉK

ANN MY GUARD	51
ARCH ENEMY	10
ART OF DISORDER	49
BRAINSTORM	14
CRADLE OF FILTH	16
DREAM THEATER	56
ENSIFERUM	60
EREB ALTOR	46
KALAPÁCS	52
MOBILMÁNIA	42
NAGYFERÓ ÉS CSILLAG ENDRE	50
SABER	44
THY ART IS MURDER	54
ZIVATAR	59

★ ★ ★

A Jó, a Rossz és a Csúf	8
Élő Fém	64
Hangpróba	20
Klasszikus!	72
Koncertmenü	78
Old School	74
Sokkoló Korongok / Extra	21
Zenészfüllel	6

2025/4.
A KÖVETKEZŐ
DIGITÁLIS KÜLÖNSZÁMUNK
VÁRHATÓ MEGJELENÉSE:
ÁPRILIS 1.

HAMMER ROCKZENEI MAGAZIN METAL & HARD ROCK 1986 óta – Alapítók: Cselótei László és Lénárd László (†2022) – Kiadó: Hammerworld Media Entertainment, 1114 Budapest, Fadrusz u. 12., +36 30 952 3550 – Felelős kiadó: Cselótei László – Örökös, tiszteletbeli főszerkesztő: Lénárd László – Vezető szerkesztő: Cselótei László laszlo.cselotei@hammerworld.hu – Szerkesztők: Posta János janos.posta@hammerworld.hu, Pintér Miklós miklos.pinter@hammerworld.hu, Zubor Oly (online) zubor.oly@hammerworld.hu – Tervezőszerkesztő: Posta János – Munkatársak: Gáti Viktor, Gyuricza Ferenc, Gyuricza Tamás Marcell, Kánya Ferenc, Kiss Daniella, Kiss Gábor, Milán Péter, Schmidt Péter, Szénégető Richárd, Uzseka Norbert – Fotók: kiadói archívumok – Sales és marketing: Hammerworld Media Entertainment – Hirdetésfelvétel: hirdetes@hammerworld.hu – Irodavezető: Kacsurné Szarka Bianka – Levélcím: Hammerworld, 1114 Budapest, Fadrusz u. 12. E-mail: info@hammerworld.hu – Terjesztés: www.hammerworld.hu és www.laptapir.hu

Copyright: A HammerWorld szókép és embléma a Hammerworld Media Entertainment bejegyzett védjegye. A szókép és embléma, valamint az újságban található minden szöveg, grafika és képanyag felhasználásához a Hammerworld Media Entertainment előzetes, írásbeli engedélyre van szüksége. **HU ISSN 1589-4088**

CONCERTO MUSIC PRESENTS BY ARRANGEMENT WITH K2 AGENCY

SUMMER 2025

2025. 08. 23.

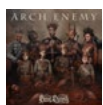
BUDAPEST

BARBA NEGRA

ZENÉSZFÜLLEL

Újra itt az egyik legkedveltebb, már sokak által hiányolt rovatunk! Néhány hete, a The Halo Effect és a Pain közös turnéján, a Barba Negra Red Stage backstage részlegében játszottunk le egy tucatnyi zömében új dalt Mikael Stanne énekese, a The Halo Effect, a Dark Tranquillity, valamint a Cemetery Skyline frontemberének, illetve Jonathan Olsson basszusgitárosnak, aki amellet, hogy immár több mint tíz esztendeje tagja a Dynaztynek, évek óta turnézik a Lindemann és a Pain zenekarokkal is.

SZÖVEG: GYURICZA FERENC/GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: GYURICZA FERENC

ARCH ENEMY PAPER TIGER (SINGLE, 2025)

JO: „Nem tudom, hogy mi ez, de olyan, mintha a '80-as évek heavy metalja lenne.”

MS: „Nem, szerintem ez az Arch Enemy lesz, pont ma láttam az új videójukat. A legújabb Dark Tranquillity-albumot ugyanabban a stúdióban kevertük, ahol ők az új lemezüket vették fel, így élőben is bele tudtam fülni egy keveset a sráccokkal, ott volt velük az új gitárosuk, Joey is. Nem nagyon szoktam a megjelenés előtt kiadott kislemezekre utazni, inkább megvárom a teljes albumot, mert egyben szeretném az összes dalt hallani, de ebbe belefüleltem, és nagyon is tetszett. Imádom az Arch Enemy, és nagyon várom már, hogy mivel jelentkeznek.”

JO: „Nekem olyan érzésem volt, mintha egy kis Judas Priest-hatás lenne ebben a dalban. Kimondottan kedvelem a Judas Priest zenéjét, akárcsak az Arch Enemyt, Alissa pedig az egyik legnagyobb énekes. Én is mindenképpen bele fogok hallgatni az új albumukba.”

BEHEMOTH THE SHIT OV GOD (SINGLE, 2025)

MS (rögtön az első hangok után): „Ez Behemoth. Pár napja hallgattam ezt a dalt, szerintem nagyon jó, és nagyon várom az új albumukat. Ugyanaz a hangmérnök, Jens Bogren keverte, aki az Arch Enemynek és nekünk is dolgozik. Ő mondta, hogy ez lesz a legjobb Behemoth-album, amit valaha is hallott, szóval tényleg nagyon várom. Nem vagyok nagy black metal rajongó, de a Behemoth mindig képes teljesen elvarázsolni.”

JO: „Szerintem is nagyon jó volt ez a dal, bár magamtól sosem hallgatom ilyen zenét, ezért nem is tudok rólok semmit. Nergallal talán egy alkalommal találkoztam eddig, a mexikói Hell & Heaven fesztiválon. Szerintem nagyon jó srác.”

DREAM THEATER MIDNIGHT MESSIAH (PARASOMNIA, 2025)

JO: „Olyan, mintha egy Testament-dal lenne, de tudom, hogy nem az.”

MS: „Ez az új Dream Theater-albumról van. Tegnap este hallgattam meg, mivel éjfélkor jött ki az új album, ami nagyon érdekelt. Addig mindössze egy dalt hallottam róla, ami nagyon elkapott. Mielőtt aludni mentem volna, egymás után kétszer is végighallgattam a teljes albumot, s nagyon jónak találtam. Elég részeg voltam ugyan, de erre azért tökéletesen emlékszem.” (nevet)

JO: „Ez tényleg az új Dream Theater? Nagy rajongójuk vagyok, de a legújabb dolgaikat eddig még nem hallottam, pedig ez a dal valóban nagyon menő. Tizenkét éves voltam csupán, amikor először találkoztam a zenéjükkel. Amit hallottam, az valósággal felrobbantot-

ta az agyamat. Addig az egyszerű ritmusképletekhez voltam hozzászokva, tudod, egy-kettő-három-négy, aztán jött a Dream Theater, én pedig csak néztem, hogy mi a f*sz van? Láttam őket koncerten is, úgy 2012-ben környékén, odahaza, Stockholmban. Olyan illúziót keltettek, mintha az űrben lettünk volna. A hangok, a világítás, minden remek volt.”

MS: „Én nem követem őket annyira, de azt mindig nyugtalanul várom, hogy Mike Portnoy dobolni halljam. A tegnap esti zenehallgatás alapján úgy érzem, nagyon jó, hogy visszatért a csapatba. Ha jól rémlik, a nyáron néhány fesztiválon játszottunk is együtt, ott majd biztosan megnézem őket.”

AVANTASIA AGAINST THE WIND (SINGLE, 2025)

JO: „Ez egyértelműen Tobias, szóval vagy Edguy lesz, vagy Avantasia. Nagyon durva a hangja, amint meghalod, azonnal tudod, hogy ő az.”

MS: „Nem nagyon tudok mit mondani rólok, talán csak annyit, hogy őket is láttam párszor, tavaly nyáron például pont előttük vagy utánuk játszottunk egy fesztiválon, és nagyon lenyűgöztek. Mindig örülök annak, ha Tobias olyan énekeseket hoz, akiket imádok. Én olyan zenéken nőttem fel, mint a Helloween vagy a Blind Guardian, de ma már kevésbé hallgatom őket. Ez a dal azonban tetszik.”

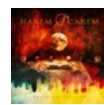
JO: „Én is tavaly nyáron láttam őket, Csehországban, a Masters Of Rock fesztiválon. Nekem ez volt velük az első találkozásom, azt megelőzően csak Edguy-koncerten voltam, valamilyen nagyon régen. Nagyszerű élő show volt, és valóban lenyűgöző, ahogyan az a sok énekes folyamatosan váltja egymást a színpadon.”

EPICA CROSS THE DIVIDE (SINGLE, 2025)

JO: „Ez az új Epica lenne? Eltaláltam? Pedig csak tipp volt. Az a vicces, hogy nem is hallgatom Epicát, de annyira jellegzetes a hangzásuk, hogy még így is felismertem. Velük is Mexikóban találkoztam, azon a fesztiválon, ahol Nergallal, és ők is nagyon jó emberek.”

MS: „Én sem követem őket, de nagyon meggyőzőnek tűnik a munkásságuk. Néha összefutunk itt-ott, olyankor mindig rácsodálkozok, hogy milyen komoly munkát fektethetnek a hangszerelésükbe vagy a megszólalásukba. Ha jól emlékszem, legutóbb egy braziliai fesztiválon találkoztunk, valami csodaszép helyen.”

HAREM SCAREM RELIVING HISTORY (SINGLE, 2025)

MS: „Oké, ez már jobban az én világom. Nagyon úgy hangzik, mintha egy Frontiers Records kiadvány lenne, de nem tudom, hogy mi ez.”

JO: „Egyelőre nekem sincs semmi konkrét ötletem. Olyan a hangzása, mint a régi, nyolcvanas évekbeli zenekaroknak, akiket gyermekko-

MIKAEL STANNE

THE HALO EFFECT

JONATHAN OLSSON

DYNAZTY

romban hallgattam. Volt egy Giant nevű zenekar, őket nagyon kedveltem. Rájuk emlékeztek az a dal, de biztos, hogy nem ők azok.”

MS: „Harem Scarem? A dobtechnikusunknak van egy zenekara, a Seventh Crystal, ők még turnéztak is velük, de én egy jó ideje már nem követtem őket. Nem is tudom, hogy most mi a helyzet velük. Új albumuk lesz? Ez izgalmasan hangzik, meg is hozta a kedvemet ahhoz, hogy újra meghallgassam egy-két korábbi albumukat. Tetszik ez a játék, arra inspirál, hogy rákeressek olyan zenékre, amiket már régen hallgattam.”

GOJIRA MEA CULPA (SINGLE, 2024)

MS (rögtön az elején): „Hallottam már a dalt, de nem tudom megmondani, hogy mi ez. Talán Powerwolf lehet, vagy valami ilyesmi.”

JO: „Nem, ez Gojira lesz. Láttam az olimpiai közvetítést, és nagyon menő volt, hogy felléphetek ott. Bár van tőlük néhány dal a lejtársási listámon, de nem igazán követem őket. Nem is tudok róluk sokat, csak azt, hogy franciák, és nagyon jó zenészek.”

MS: „Egy kicsit megzavart a kezdés, elsőre olyanok tűnt, mintha szimfonikus zenekar lenne, de most már teljesen egyértelmű, hogy az a Gojira. Amikor látom őket, mindig meglepődöm rajtuk, és teljesen le is nyűgöznek. A múltkor olyan barátaimmal együtt mentem el a koncertjükre, akik nem kedvelik a metalt, de még ők is oda voltak értük. Sajnos, ez már évekkkel ezelőtt volt, így alig várom, hogy újra lássam őket.”

JO: „Képzeld, ők is felléptek itt, a Barba Negrában. Hogy honnan tudom? Nem látta a koncertplakátokat a backstage-ben kirakva a falakra? Az övék is ott van közöttük!”

BLACK SABBATH PARANOID (PARANOID, 1970)

(Mindketten egyszerre) „Black Sabbath!”

MS: „Örület, hogy milyen hír jött ki tőlük! Lesz még egy utolsó közös koncertjük, amiről ki tudja, hogyan sikerül majd, de nem is az a lényeg. A Black Sabbath a legnagyobb, és most tényleg megadják a módját a végső búcsúnak. Amikor megláttam a fellépők listáját, folyamatosan csak az járt az eszemben, hogy »nekem ezt látnom kell!« Imádom a Black Sabbathot, s

nemcsak Ozzyval, hanem a Dio-korszakot, és persze a Tony Martin-érát is. Valójában utóbbi volt tőlük a kedvencem. Nem is tudok más mondani, csak azt, hogy ott akarok lenni!”

JO: „Én is nagyon sokat hallgattam őket, amikor még gyerek voltam. Apámnak volt egy szobája lent az alagsorban, ami tele volt vinylalbumokkal. Nagyon sok Deep Purple volt köztük, Sweet, és persze Black Sabbath is. Azokat kezdtem el sorban, egymás után végighallgatni. Rengeteg hetvenes évekbeli zenét hallgattam, amikor gyermek voltam. Amikor turnézunk, s ülünk a buszban, mindig szól valami zene. A csapatból néhányan ezeket a durva, üvöltözős, mai zenéket kezdik lejátszani. Ha viszont én szerzem meg a telefont, akkor mindig valami hetvenes évekbeli zene szól.”

CEMETERY SKYLINE VIOLENT STORM (NORDIC GOTHIC, 2024)

MS (rögtön az első hangok után): „B*szd meg ez egy nagyon jó zenekar.” **(nevet)**

JO: „Én viszont nem tudom, mi ez. Olyan, mint ha David Bowie-t hallanám, de biztosan nem ő, mert szerintem ez egy svéd énekes lesz. Csak mi, svédek beszéljük ilyen szépen az angol nyelvet. Soha nem hallottam még ezt a dalt, de muszáj lesz rákeresnem. Elárulnátok, hogy mi ez?”

MS (nevetve): Ezek mi vagyunk, pontosabban egy másik zenekarom, a Cemetery Skyline. Markusszal *(Markus Vanhala gitáros, többek közt az Insomniac és az Omnium Gatherum tagja)* úgy 14 évvel ezelőtt kezdtünk el először beszélni arról, hogy kellene egy ilyen bandát csinálni. Először még arról volt szó, hogy Adrian Erlandsson lesz a dobos, aki akkor talán éppen a Cradle Of Filth, vagy a Paradise Lost zenésze volt, de aztán egy időre elcsendesedett a dolog. Valamikor a pandémia alatt kerestek meg újra, pont azt követően, hogy végeztünk a Dark Tranquillity-albummal, és kezdtük volna az első The Halo Effect-lemez felvételeit. Szóval elég aktív életemet éltem akkoriban, de erre a felkérésre nem mondhattam nemet. Úgy voltam vele, hogy miért ne vágnánk bele, hiszen elég jó csapat gyűlt össze. Először csak pár darról volt szó, de aztán sorra gyűltek az ötletek, s egy egész nagylemeznyi zenénk lett, amit már sajnálunk volna veszni hagyni, ezért készítettünk egy rendes albumot. Szerintem nagyon jó lett, büszke is vagyok rányagyon. Most azt látom, hogy egyre többen szeretnék, ha turnéznaunk is, amire sajnos nincs igazán elegendő időnk. A nyári szezonzra azért vállaltunk pár finnországi fellépést, majd meglátjuk, mi lesz belőle.”

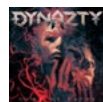

PENNHURST AZ ÉN HARCOM (TÖRÉSVONAL, 2024)

JO: „Ez valami magyar zenekar lesz? Hadd gondolkodjam, hátha hallottam már..., de nem, ez egyáltalán nem rémlik. Pennhurst? Hm, mintha a nevet hallottam már volna. Elég sokat dolgozom Kristóffal *(Hartmann Kristóf, a Pennhurst albumát is kiadó H-Music ügyvezető-*

je), könnyen lehet, hogy már beszélt róla. Egy kicsit olyan zene ez, mint a Turmion Kättilöt Finnországból. Érdekes.”

MS: „A stílus nekem is ismerős, odahaza, Svédországban is vannak hasonló zenekarok, ahol ilyen súlyos rap keveredik ezzel a modern metallal. Mivel a rap a szövegekre épül, biztosan fontos üzenete van a dalnak, kár, hogy nem értem. Ha nem angolul, vagy nem a saját anyanyelveden hallasz egy ilyen dalt, akkor nehéz lesz megértened, hogy mit akarnak üzeni. Egyébként nekem is tetszett.”

DYNAZTY GAME OF FACES (GAME OF FACES, 2025)

JO (rögtön az első hangok után): „Csak tipelni tudok, ez a Dynazty és a Game of Faces lesz. **(nevet)** Az új albumunk címadó dala, ami jó ideje kint van már. Ehhez az albumhoz sajnos nem írtam egyetlen dalt sem, de a háttérvokálokon nagyon sokat dolgoztam. Ez volt az egyik olyan dalunk, ami a legjobban megfogott. Talán azért szeretem annyira, mert nagyon könnyű élőben játszani. Viszonylag egyszerű benne a basszusgitár, teljesen el tudom engedni magam. A szövege pedig arról szól, hogy mindannyian hordnak valami maszkot, akár kik is vagyunk valójában.”

MS: „Nem nagyon ismerem a Dynazty régebbi daljait, de ez a dal akkor is tetszik, pedig kevésbé az én zeném. Szerintem jók a srácok, s ha halakinek van esélye ebben a stílusban továbblépni, akkor ők azok.”

THE HALO EFFECT DETONATE (MARCH OF THE UNHEARD, 2025)

MS: „Ó, igen, ez egy nagyon jó dal, örülök, hogy ezt választottad. A második album elég érdekes körülmények között készült. Olyan sok dalt írtunk az elsőhöz, hogy egy csomó megmaradt. Azt hiszem, tizenhét dalunk volt, amiből az első albumra tízet tettünk fel. Azt mondtuk, a többit tegyük el a másodikra, hiszen így csak néhány új dalra lesz szükségünk, s már meg is leszünk vele. Aztán amikor belekezdünk az új dalok írásába, annyira belemelegedtünk, hogy az összes megmaradt ment a kukába. Szerintem jobb is így, mert ezek sokkal jobb témák. Amikor Niklas *(Engelin, gitáros)* átküldte őket, azonnal tudtam, hogy milyen énekdallam passzol hozzájuk. Az a jó ebben a zenekarban, hogy mindenki ösztönösen ír, s ezért nagyon érezzük egymás gondolatait. A Detonate szerintem az egyik legjobb dal a második albumunkról, amihez egy nagyon jó videóklip is készült.”

JO: „Ehhez nincs mit hozzáfűzni, legfeljebb annyit, hogy a The Halo Effect nagyon jó élőben. Próbálok őket annyiszor elcsípni, amennyiszer csak lehet, de miután a közös turnén mi játszunk előbb, így amire ők színpadra kerülnek, nekünk már zuhanyoznunk kell a szoros napirend miatt. Márpedig a fürdőből mégsem futhatok ki a nézőterre vagy a színpad szélére, hogy megnézzem őket.” **(mindenkinek nevet)** **HW**

HERI JOENSEN TÝR

A Paganfest turné keretében lépett fel februárban Budapesten a Týr. A Feröer-szigetéről indult, ám a székhelyét időközben már Dániába áttett, s a dobos Tadeusz Rieckmann révén magyar érdekeltséggel is rendelkező zenekar vezetője, az énekes-gitáros Heri Joensen a koncertjüket követően fogadta el felkérésünket arra, hogy képzeletben feltárja előttünk lemezgyűjteményét, hogy beszéljen annak egyes darabjairól.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: KIIDÓI ARCHÍVUM

Melyik volt az első album, amit megvetél vagy megkaptál ajándékba?

„Elég régi történet, és nincs is köze a metalhoz. Nagyon fiatal voltam még, amikor megvettem Billy Joel Live at Moscow albumát kazettán. (Valójában Концерт, azaz Koncert a címe.) Olyan sokat hallgattam, hogy teljesen megnyúlt a szalag, s ezért élvezhetetlenné vált a zene, de újra és újra lejátszottam. Még mindig nagyon szeretem Billy Joelt, ahogy néhány más régi dalszerző-előadót is, bár már egy jó ideje semmit sem hallgattam tőle.”

A legutóbbi album, amit megvetél vagy megkaptál?

„Manapság már nem veszek albumokat. Igazából már több éve így van, mivel online hallgatom a zenét. Sokat utazom, s így kényelmesebb számomra. Van egy elég komoly gyűjteményem, de költözéskor elcsomagoltam a lemezeimet, s azóta sem vettem őket elő. Arra nem tudok visszaemlékezni már, hogy mit vettem utoljára magamnak, de azt meg tudom mondani, hogy mit kaptam legutóbb, hiszen az csak néhány napja történt. Vendégként és háttérénekesként szerepeltem a német Varg legutóbbi albumán, és azt kaptam meg tőlük. Eljöttek a Paganfest turné egyik németországi helyszínére, és a kezembe nyomták az album digipack változatát.”

Melyik az az album, amelyik valóban megváltoztatta az életedet?

„Van pár ilyen, de szerintem a Judas Priest 1987-es Live albuma volt az, ami a legjobban elkapta a figyelmemet. Ez jelölte ki számomra az utat, s vezetett a heavy metalhoz.”

Van olyan album, amin szívesen játszottál volna?

„Nagyon sok ilyen létezik. A Painkiller a Judas Priesttől egy nagyon jó album, és akinek azon szerepel a neve, annak örökre stabil helye van a metal történelemben. Említhetnék másokat is, de inkább azt mondanám, hogy boldogság tölt el amiatt, mert két Wintersun-albumon is szerepelhettem, mint háttérénekes. Az én szememben ez majdnem ugyanaz a szint, mint a Judas Priest.”

A gyűjteményed szégyenfoltja?

„Nincs ilyen. Van egy csomó érdekes albumom, talán olyan is, amit megbántam, hogy megvettem, de egyik miatt sincs bennem szégyenérzet. Nem tudom, hogy egyáltalán kellene-e bármilyen zene miatt szégyenkezni. Ha lehetőségem lenne rá, az összes albumomat kiraknám egy polcra, s ott hagynám őket örökre.”

Melyik albumnak van a legjobb borítója?

„Erre csak egyetlen válasz adható: a Life After Death az Iron Maidentől!”

Melyiknek van a legcsúfabb borítója?

„Á, nem is tudom így hirtelen. Talán a Final Cut a Pink Floydtól.”

Ajánlj egy jó albumot, ami nem metal!

„Ebből is nagyon sokat tudnék említeni. Nagyon sok olyan zenét hallgatom, aminek nincs semmi köze a metalhoz. Volt például egy norvég zenekar a '80-as években, az A-ha, amit nagyon kedveltem. Az ő daluk volt a Take On Me, és nagyon sok jó albumot készítették. S persze nagyon jó zenészek is voltak.”

Ajánlj egy jó albumot, ami viszont nagyon metal!

„Az új Dream Theater-album, a Parasomnia. Tegnap jelent meg, és szerintem nagyon jól sikerült. Mindenkinek meg kellene hallgatnia.”

Milyen zenét hallgatsz legszívesebben autózézés közben?

„Tényleg van néhány olyan album, amiket ilyenkor szoktam hallgatni. Az egyik ilyen a Nightfall in Middle-Earth a Blind Guardiantól.”

Mit hallgatsz pihenéskor?

„Általában Enyát, mert nagyon gyönyörűek és pihentetőek a dalai. Csak ki szoktam választani a Spotify-on, és hagyom, hadd szóljon. A legtöbbször az A Day Without Rain vagy a Dark Sky Island albumai szólnak a fülemben, de bármelyik lemeze jöhet.”

Kedvenc albumod a hetvenes évekből?

„Ó, nem tudom pontosan, hogy melyik albumok jelentek meg a hetvenes években, de szerintem a Long Live Rock 'n' Roll a Rainbow-tól ilyen lehet. Ha mégsem, akkor legyen a Burn a Deep Purple-től, mert abban biztos vagyok, hogy hetvenes évekbeli. Mind a kettő nagyon jó album.”

Kedvenc albumod a nyolcvanas évekből?

„Erre nagyon könnyű választ adni, a The Final Countdown a Europe-től.”

Kedvenc albumod a kilencvenes évekből?

„Ó, ez viszont nem lesz olyan könnyű. Amikor beleléptünk a kilencvenes évekbe, kevesebb új zene érdekelt, csakis régebbi albumokat hallgattam. Ha 1990-et a kilencvenes évekhez sorolhatjuk, akkor legyen a Judas Priest Painkiller albuma.”

Az ezredforduló utáni időszakból?

„Ebből a korszakból még nehezebben tudok választani. Talán a Dream Theater Scenes from a Memory albumát mondanám. Az tényleg nagyon jó album.”
(Bár az még éppen 1999-ben jelent meg. – a szerk.) **HW**

Minden album egy új kezdet

Blood Dynasty a címmel jelenteti meg március 28-án tizenkettedik albumát a három évtizeddel ezelőtt indult svéd Arch Enemy, amely mára egyértelműen az európai színtér egyik vezető formációjává nőtte ki magát. Az egykor melodikus death metalt játszó, ám számos klasszikus hatással rendelkező, roppant dallamérzékeny zenekarnak ez lesz az első olyan nagylemeze, amit a gitáros Jeff Loomis távozása után adnak ki. A Blood Dynasty e tekintetben tehát ismét egy új korszak nyitányát jelenti a több tagcserét is megélt zenekar számára. Gyuricza Tamás Marcell kérdéseire a zenekar dobosa, Daniel Erlandsson válaszolt.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL
FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

ARCH ENEMY

Az Arch Enemy dalait jellemzően közösen írtátok a gitáros Mike Amott-tal. Mondhatjuk azt, hogy ti ketten vagytok a zenekar kizárólagos dalszerzői?

„Néhány album óta valóban így van, és egyre inkább ebbe az irányba haladunk. Ennek több oka is van, az egyik, hogy én magam is játszom gitáron, s gyakran szoktunk Mike-kal közösen zenélni, amiből már jónéhány dal ötlete megszületett. Ezeket a témákat felvesszük, majd megmutatjuk a többieknek, akik hozzáteszik a saját részeket. Minden tag tesz hozzá valamit, Sharlee (*D'Angelo*) basszusjátéka például nagyon fontos része az Arch Enemy-számoknak. Ezzel talán nincs is mindenki tisztában, de a múltkor az egyik koncertünkön keletkezett valami technikai probléma, leállt a basz-

szusgitár, és az emberek csak néztek, hogy mi van. Ott esett le nekik, hogy Sharlee-nak milyen fontos szerepe van a hangzásában. Alissának (*Alissa White-Gluz énekesnő*) szintén rengeteg ötlete van, azokból is nagyon sokat tudunk hasznosítani, de igen, alapvetően mi ketten írjuk a zenét. Pontosabban még mindig Mike a fő dalszerző, de én is elég sokat dolgoztam az utóbbi pár albumon. A riffeket általában Mike találja ki, én pedig követem őt. Amikor a riffek megvannak, akkor dob gép használatával hozzáadom a ritmust, hogy megnézzük, vajon dalként is működőképes-e az, amit jó ötletnek tartottunk. Ha igen, akkor elkészítjük a demókat, és megmutatjuk a többieknek. Számomra a következő lépést majd akkor jön el, amikor leülök a dobhoz, hogy feljótsszam azt, amit előtte leprogra-

moztam. Ilyenkor van lehetőségem arra, hogy belevigyek egy kis 'emberi tapintást' (*csipetnyi emberséget?*) is a zenébe.”

Nekem úgy tűnik, a Blood Dynasty az eddigi legslágeresebb, legkönnyebben befogadható Arch Enemy album. Te is így érzed?

„Ez egy nagyon nehéz kérdés, mert amikor egy albumon dolgozol, akkor túl sok időt töltesz el vele ahhoz, hogy objektív véleményt tudj róla mondani. Bevonz a zene, nem gondolsz másra, csak azokra a dalokra, azok kötik le a gondolataidat. Ezért egészen másként látod őket, mint az, akik először hallja a zenét, s az alapján formál róla véleményt. Szóval nehéz ezt nekünk megítélni, ezért is várjuk mindig izgalommal az első kislemezek kiadását,

hogy lássuk, mint mondanak róluk az emberek.

Amit eddig visszajelzőként kaptunk, az nagyjából azonos a te véleményeddel, s ha ez valóban így van, én annak csak örülnék. Rengeteget dolgoztunk ezekkel a dalokkal, de szerintem megérte azt a sok befektetett munkát. Nagyon büszke vagyok erre az albumra, és örömmel tölt el, hogy hamarosan az egész világnak megmutathatjuk. Tudod, én mindig izgatottan várom, hogy az emberek mit szólnak ahhoz, amit csinálunk. A zenei világ már csak ilyen, nem lehet biztosra menni, minden egyes új album egy új kezdetet jelent.

Eddig négy kislemezt adtunk ki, utoljára a Paper Tigert, és eddig mindegyiket nagyon jól fogadták a rajongók. Már nagyon várom, hogy március 28-a legyen, amikor a teljes album megjelenik. Szerintem ugyanis nagyon sok erős dal van az albumon, de hogy ezek közül melyik fog legjobban tetszeni a rajongóinknak, azt nagyon nehéz lenne előre megmondani. Sokak szerint a The Eagle Flies Alone a legkedveltebb Arch Enemy-szám, de hogy miért éppen ez lett az, arról már különböznek a vélemények. Van, akit a dallama fogott meg, másoknak a szövege tetszik nekik, de olyat is hallottam már, hogy a videóklipje miatt szerették meg. Nehezen tudnám megmondani egy daltól, hogy miért kapja fel a közönség. Ez egy külön tudomány, amihez én kevésbé értek. Az új albumról nekem például a March of the Miscreants és az Illuminate the Path a két kedvencem, de egyáltalán nem vagyok biztos benne, hogy a rajongóinknak is ezek jönnek be a legjobban.”

A Paper Tiger megjelenésekor Mike azt mondta, hogy a Blood Dynasty album dalaival feszegetitek az Arch Enemy határait. Ez mit jelent pontosan?

„Talán azt, hogy igyekszünk kreatívak maradni, és lépésről lépésre előbbre haladni. Ez a zenekar közel harmincéves, a Blood Dynasty pedig a tizenkettedik albumunk. Ha nevezhetjük ezt karriernek, akkor elég mélyen benne vagyunk, a katalógusunk pedig elég vastok már. Ha új dalokat akarunk írni, akkor nem ismételtetjük újra és újra ugyanazokat az ötleteket, mindig keresünk kell valami mást, amitől a zenénk frissnek vagy aktuálisnak tűnik. Szerintem a Blood Dynasty tartalmaz ilyen dalokat. A Dream Stealer talán az eddigi legsúlyosabb Arch Enemy-nóta, vagy ott van a Vivre Libre, ami teljesen más, mint amit eddig valaha is csináltunk.”

Az Arch Enemy melodeath zenekarnak szokás nevezni. Szerinted helytálló még ez az elnevezés?

„Ez attól függ, hogy melyik albumot, vagy melyik dalunkat veszed alapul. Ha a Blood Dynasty lemezt nézed, akkor szerintem nem. Teljesen más hangzás és más érzés, szóval ezt az albumot nem nagyon hívnám melodikus death metálnak. Egy része nem is death metal.”

A mai zenei életben léteznek még műfaji határok?

„Ó, ez nagyon nehéz kérdés. Szerintem nincsenek, legfeljebb olyanok, amiket te állítasz önmagad elé. Korlátok közé akkor zárod magad, ha mindig ugyanazt a munkamódszert követed, ha valamilyen elvárásnak

akarsz megfelelni, vagy ha mindig ugyanazokat az ötleteket próbálsz meg újra és újra hasznosítani.”

Több olyan zenekarban is játszottál, amelyek stílusa eltér az Arch Enemyétől. Ilyen volt az Eucharist, a Carcass vagy a Brujeria is. Az itt megszerzett tapasztalataidból tudtál olyan ötleteket meríteni, amiket aztán az Arch Enemy számára hasznosítottál?

„Szerintem igen. Erre így konkrétan még sosem gondoltam, de azt hiszem, igazad van. Amit a múltban csináltál, az része lesz a zenei DNS-ednek, s amikor dalokat írsz, ott mozog a tudatalattidban. Igen, szerintem mindaz, amit a múltban csináltam, hozzásegített ahhoz, hogy azzá a zenésszé váljak, aki ma vagyok.”

Az imént említett Vivre Libre egy feldolgozásdal, a francia BlaspHEME zenekar játszotta az eredetijét. Hol és hogyan találtatok rá?

„Ültünk a buszon, különböző zenéket hallgattunk, s Mike volt az, aki javasolta, hogy füleljünk bele a BlaspHEME albumaiba is. Több dalt is meghallgattunk tőlük, de a Vivre Libre volt az, amire mindenki azt mondta, hogy érdemes lenne feldolgozni. Alissa Montréalból származik, neki a francia nyelv sem okozhat problémát, szóval minden mellett szól, hogy csináljuk meg. Amikor bementünk a stúdióba, hogy felvegyük a dalt, még nem gondoltam volna, hogy ennyire jó lesz, hiszen nagyon sok múlott az éneken. Alissa azonban remek munkát végzett, új szintre emelte a dalt.”

„A POKOLGÉP AZOK KÖZÉ TARTOZIK, AKIKET EGY IDEJE RENDSZERESEN HALLGATUNK MÁR A TURNÉBUSZBAN.”

Rögtön el is döntöttük, hogy szerves részévé tesszük az albumnak, vagyis nem utolsó dalként tesszük fel rá, ami szintén újdonságot jelent az Arch Enemy történetében. Remélem, a rajongók is érteni fogják, hogy miért csináltunk egy ilyen dalt. A Vivre Libre ugyanis egy ballada, amiben Alissa végig tiszta hangon énekel. Szerintem nagyon sok olyan rajongónk van, akik már régóta szerették volna hallani Alissa tiszta énekhangját, s itt végre meg tudja mutatni nekik, hogy mire képes.”

A csak feldolgozásokat tartalmazó Covered in Blood album készítésekor még nem gondoltatok arra, hogy ezt a dalt is feltegyétek rá?

„Nem, mert akkor még nem igazán ismertük. A Covered in Blood előbb jelent meg, mintsem Mike ezt a dalt megmutatta volna. Persze, jó lett volna, ha azon is szerepel, de az idővonal nem így alakult. Talán majd lesz egy második Covered in Blood albumunk is, s akkor majd arra is felteszszük.”

Az imént azt mondtad, hogy Mike mutatta meg nektek ennek a dalnak az eredetijét. Ha jól tudom, Mike nagyon tájékozott a zenei színtéren, még az olyan magyar metal zenekarokat is ismeri, mint a Pokolgép vagy az Ossian. Úgy tudom, hatalmas zenei gyűjteménye is van. Te hogy állsz ezen a téren?

„Nekem személy szerint nincs gyűjteményem, de a Pokolgépet én is imádom. Nagyon szerencsés fickó vagyok, hogy Mike-kal és Sharlee-vel zenélhetek együtt, mert mind a ketten nagyon tájékozottak. Rajtuk keresztül nagyon sok zenekart ismertem meg, amiket szerintem különben soha nem hallottam volna. A Pokolgép azok közé tartozik, akiket egy ideje rendszeresen hallgatunk már a turnébuszban. Remek klasszikus old school magyar metal zenekar.”

A Blood Dynasty albumcímnek van bármi extra jelentése azon túl, hogy van egy ugyanilyen című dal is a lemezen?

„Mivel nem én írom a dalszövegeket, és ezt a címet sem én találtam ki, tehát nem az én ötletem volt, így nem vagyok biztos benne, hogy én tudom a legjobb választ adni erre a kérdésre. Miután azonban az Arch Enemy összes korszakával van személyes kapcsolat, azt el tudom mondani, hogy mit is gondolok erről a címről. Ebben a zenekarban eddig hárman énekeltek, három különböző személyiség, akiknek a karaktere alapvetően határozta meg a

különböző korszakainkat. Amikor eljött az ideje a tagcseréknek, sokan temettek bennünket, de mindig vissza tudtunk térni, s mindig erősebb, nagyobb lett a zenekar, mint előtte volt. A három korszakunk tehát egymásra épül, mint valami dinasztia, amit természetesen egy vérvonal is összeköt.

De nem akarok túlságosan sokat bele-magyarázni a címbe, hiszen az a legjobb, ha megadjuk az embereknek azt a szabadságot, hogy a saját ötleteik alapján, vagy a saját elképzeléseik szerint értelmezzék azt.”

Mennyit dolgoztatok az album dalain?

„A dalíráásra és az album felvételeire körülbelül két évet fordítottunk, vagyis 2022 óta folyamatosan zajlott vele a munka. Néhány dal azonban még a Deceivers album idejében született. Maradt onnan pár fel nem használt demónk, azokat vettük elő most újra, valójában tehát már korábban elkezdtünk vele foglalkozni.”

Az új gitáros, Joey Conception mennyire tudott részt venni az új album elkészítésében?

„Van néhány remek szólója az albumon, illetve ő játszotta fel a Presage akusztikus gitárját. Körülbelül egy hetet volt velünk stúdióban, itt, Svédországban, és akkor vette fel ezeket. Amire végleg eldőlt, hogy ő lesz az új gitárosunk, addigra a dalokkal nagyrészt már elkészültünk.”

Miért éppen Joey lett az új gitáros?

„Már 2018-ban játszott velünk néhány koncerten. Amikor Jeff kivett egy rövidebb szünetet, akkor is ő ugrott be helyette. Joey nagyszerű gitáros, nagyon jól áll neki ez a stílus, és elég erős zenei háttere is van. Néhány évig Christopher Amott (Mike Amott testvére, az Arch Enemy korábbi gitárosa) társa volt az Armageddon zenekarban, egy rövid ideig tagja volt a Sanctuarynek, de több más zenekarban is megfordult. Mivel 2018 óta ismertük, és tényleg nagyszerű srác, ezért elég egyértelmű döntés volt, hogy őt válasszuk. Eddig nagyon jól működik a dolog.”

Amikor Jeff távozott, akkor még nem lehetett tudni, hogy újraéleszti korábbi zenekarát, a Nevermore-t. Nektek sem beszélt erről az ötletéről?

„Nem igazán, szerintem akkor még nem akart a Nevermore-ral foglalkozni. Talán csak elfáradt, vagy több időt szeretett volna magának, hogy a saját zenéjével

foglalkozzon. Amikor bejelentette a kilépési szándékát, akkoriban egyre többet beszélt arról, hogy be akarja fejezni az újabb szólóalbumát. Láttam a Nevermore-ról szóló híreket, és várom is, hogy mi lesz belőle, milyen lemezeket fognak csinálni, de szerintem nem ez volt a fő oka Jeff döntésének.”

Adrian, a bátyád, aki többek közt az At The Gates és a The Haunted tagja, ugyancsak dobol. Őt követted ezen a téren?

„Igen, szerintem miatta lettem én is dobos. Mint minden kistesó, én is felnéztem a bátyámra, aki hat évvel idősebb nálam. Valahogy sikerült meggyőznie apánkat, hogy vegyen egy dobfelszerelést, amit a házuk alagsorában helyezett el. Azon tanult, ott gyakorolt, majd egy idő után én is követtem őt. Ha gitárt kért volna, akkor valószínűleg én is gitáros lennék. A korai években egyértelműen Adrian volt a legnagyobb hatással rám, neki köszönhetem ezt az egészet.”

Van egy híres dobos testvérpár, Carmine és Vinny Appice. Volt közös turnéjuk, s közös albumot is készítettetek. Nektek nem jutott eszetekbe ilyesmi?

„Több éve beszéltünk valami ilyenről, de sajnos nem lett belőle semmi. A lehe-tősége persze továbbra is adott, s én még mindig nyitott vagyok erre az ötletre. Majd meglátjuk mit hoz a jövő.”

Létezik még a Black Earth nevű zenekarotok, amiben jelenlegi és egykori Arch Enemy-tagok játsszák a zenekar régi dalait?

„Szerintem soha nem is fog megszűnni. (nevet) Eddig csak Japánban léptünk fel, de miután máshol is akarnának látni bennünket, könnyen lehet, hogy valamikor visszatérünk. Az is felmerült, hogy írjunk új dalokat, de ez ügyben még nem történt semmi. Nem foglalkozom ezzel a kérdéssel nap mint nap, de azért ott motoszkál a gondolataim között.”

Ez évben lesz 30 esztendő az Arch Enemy. Tervezték valami különleges attrakciót arra a jubileumra?

„Nem mondhatok róla sok mindent, de igen, van egy tervünk, amit 2026-ban akarunk megvalósítani. Akkor még csak egy éves lesz a Blood Dynasty album, tehát még akkor is az lesz az új nagylemezünk, amivel még mindig turnézni fogunk, de mellette lesz majd valami más is. Elég nagyszabású dologban gondolkodunk, hiszen mégiscsak egy 30 éves jubileumról van szó. Nagyon durván hangzik, soha nem hittem volna, hogy harminc évig fogom ezt a zenekart csinálni, de most már az a célom, hogy legalább negyven legyen belőle.” **HW**

BRAINSTORM

Power metal pestis

*A kilencvenes évek óta megbízható szereplője az európai színtérnek a dél-németországi power metalos Brainstorm, akik a magyar koncertszínpadokon is rendszeresen teszik tiszteletüket. A naptári tél utolsó napján megjelenő új album, a *Plague Of Rats* adta az apropóját az alábbi interjúnak – a túloldalról az énekes Andy B. Franck jelentkezett be.*

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER · FOTÓ: ALEX KUEHR

Az interjú előtt sajnos csak egyszer volt időm figyelmesen végighallgatni az új lemezt – ennek alapján szerintem a *Plague Of Rats* a legsúlyosabb hangvételű anyagotok a Firesoul óta. Te hogy látod?

„Alapvetően hasonlóan gondolom én is. Végülis tényleg jó tömören, vastagon szól az album, nincs ballada sem, zeneileg igyekeztünk lényegre törően fogalmazni, jó pár dalszöveg pedig elég földközeli lett. De nem valamilyen előzetes agyalás eredménye ez, szimplán csak ez és így jött most ki belőlünk. Nyilván benne van ebben a 2021 óta történt sok szarság is: a járvány, amiben akkor még nyakig benne voltunk, a világban történt aggasztó események, és így tovább. Ugyanakkor azért a vaskos, nagy kórusok és a dallamosság továbbra is megmaradtak, szóval nem gondolom, hogy kifordultunk volna magunkból.”

Új basszusgitárosotok van Jim Ramses személyében, akinek a zenei múltja azonban inkább a doom/death irányzathoz kapcsolódik, régebben az On Thorns I Lay tagja volt. Vele hogy találtatok egymásra?

„Ez egy nagyon vicces sztori! Amikor Antonio (*A. Ieva*) kiszállt tőlünk, akkor először Andreas (*A. Ambruster*) lépett a helyére, akivel a Wall Of Skulls megjelenése után egy rakás koncertet le is nyomtunk. Náluk azonban kisbaba született, és teljesen érthető módon a családjával akart lenni, így aztán gyorsan meg kellett találnunk az utódját. Épp pár nappal azelőtt, hogy szólt volna, a többiek az egyik helyi újságban olvastak egy interjút egy ide költözött görög sráccal, akiről kiderült, hogy basszusgitározik, hatalmas Iron Maiden- és Helloween-rajongó, sőt a Brainstormot illetően is képben van. Na, ő volt Jim. Amikor pár nappal később Antonio jelezte a kilépési szándékát, egyből ő jutott eszünkbe. Megkerestük, ígent mondott, úgyhogy ezzel le is tudtuk a máskor olyan izzasztó tagcserét.” (*nevet*)

Az új album két dalában is visszatért az indiai „maharadzás” tematika, ami nem csak a szövegekben, de dallamvilágban is tetten érhető.

„Tudod, az az érdekes, hogy sokan a Soul Temptation lemez Trinity Of Lust trilógiájáig vezetik vissza nálunk ezt a dolgot, holott már korábban is volt ilyen jellegű dalunk. Jómagam az Ambiguity albumnál lettem a Brainstorm énekes, és már oda írtunk egy indiai tematikájú dalt. Ez volt a Maharaja Palace, talán ismered. Most megint előjött bennem a készletelés valami ilyesmire, és még a komolyabb dalszerzési fázis előtt azzal kerestem meg Gyulát (*Havancsák Gyula*), hogy a készülő borítón mindenképpen szerepeljen majd Shiva figurája is. Egy mérges Shiváé! (*nevet*) A többieknek nagyon bejött a végeredmény, és azt hiszem, a srácoknál ez is rásegített arra, hogy ezek a keleti témák a zenében is megjelenjenek.

Fontos különbség viszont a korábbi hasonló dalainkkal szemben, hogy míg azoknak amolyan kitalált fantasy-szövegeik voltak, addig most az indiai mitológiában valóban szereplő figurákat, történeteket jelenítettem meg. Garuda alakja és a Gitagovinda épp ilyenek. Ebben a két nótában egyébként annyira hittünk, hogy mindkettőt kihoztuk előzetes single-ként is.”

A többi dalszöveghez honnan jöttek a fő inspirációk? Teszem azt, konkrét könyvek vagy filmélmények adták az ötleteket?

„Ezt nem mondanám, inkább szimplán csak a körülöttem levő történésekből, hírekből, információkból merítettem az ihletet. Igyekszem nyitott aggyal, füllel és szemmel járni a világban, és eközben figyelni önmagamra, hogy mi az, ami adott esetben megmozdít vagy elindít bennem valamit. Tehát nincs olyan előzetes koncepció, hogy akkor most márpedig mindenáron háborúkról vagy sárkányokról kell írnom – ami megérint, ami beindítja a gondolataimat, abból lesznek a dalszövegek. A Beyond Enemy Lines szövegéhez például a világ jelenkori állapota adta az ihletet, a Crawling

inkább lelki-zs-pszichós témájú, és így tovább.”

Az albumon két vendégénekes, Elina Siirala (Leaves' Eyes) és Alex Krull (Atrocity, Leaves' Eyes) is hallható. Ők ketten hogy kerültek képbe?

„Az előző lemezhez hasonlóan két dalhoz most is akartam vendégeket hívni, ezúttal azonban más volt a koncepció. A múltkor ugye Peavy (*P. Wagner – Rage*) és Seeb (*S. Levermann – Orden Ogan*) volt a két meghívott, akik mindketten heavy/power-vonalas frontemberek, tehát valamilyen szinten hozzám hasonló stílusban énekelnek. Most viszont a két kiszemelt nótá nem ezt kívánta meg, hanem épp ennek az ellenkezőjét – tehát hogy még véletlenül se hasonlítson a két hang és énekstílus az enyémhez. Alexet hívtam először: őt szinte kölyökkorom óta ismerem, annak idején rengeteget lógtunk együtt a ludwigsburgi Rockfabrikban, és zenekarozni is nagyjából egyszerre kezdtünk. Tudtam, hogy a From Hell nótá igazi karakteres hörgeést kíván, és egyből az ő neve ugrott be. Elinát pedig már ő húzta be a dologba – ő ugye pár éve a Leaves' Eyes énekesnője, és az Atrocitynél is vendégénekel, innen jött a dolog. Őt ráadásul arra is sikerült rábírom, hogy egy kicsit lépjen ki a komfortzónájából, és énekeljen a szokottnál mélyebb, természetesebb hangfekvésben. Mindkettőjük vendég szereplése nagyot dobott a dalokon, a barátságuk miatt meg személyes szinten is sokat jelent ez nekem.”

A megjelenés után saját körutat terveztek, vagy inkább egy ismertebb banda előzenekaraként koncerteztek? És ugye lesz budapesti állomása is a turnénak?

„Ami már konkrétan látszik, az egy tízállomásos, rövid körút német, svájci és holland dátumokkal. Ez február végén, a lemez megjelenéssel lényegében egyszerre indul. De persze nem csak ennyi lesz, szerveződnék jócskán további fellépések is, az ügynökségünk nagyon rajta van a dolgon.

Nyárra már van is bejelentett fesztiválfellépésünk, és nyilván hagyományos turnézás is lesz. Magyarország újra csak rajta van a radarunkon, ez már menetrendszerű. *(nevet)* Én egyébként nagyon szívesen jád-sanék végre Budapesten kívül is – eddig szinte csak a fővárosban koncerteztünk, pedig emlékszem, az a Debrecen melletti helyszín is nagyon jó volt annál a szép tónál, ahol egyszer úgy tíz éve felléptünk.”

Az a Vekeri-tó lehetett szerintem. És egyszer játszottatok a szülő-városomban, Székesfehérváron is, a Fezen Fesztiválon...

„Igen, igazad van! Azt hiszem, az még régebben lehetett.”

Igen, az még 2007-ben volt. Ha jól emlékszem, abban évben szerepelt először külföldi zenekar is a magyar fellépők mellett.

„Na, ezt nem tudom. Viszont ha jól rémlik, ezen a bulin játszott velünk először Antonio, ez volt az élő debütálása nálunk.”

Az album digipak kiadásának bónusza egy Rick Springfield-dal feldolgozása lesz. Ennek mi a története, miért éppen erre a szerzeményre esett a választásokat?

„Valahogy ez a dal kölyökkorom óta elkísért, akár akartam, akár nem. Tudod, kissrácként jószerivel csak metalt hallgattam metállal: Judas Priest, Iron Maiden, Megadeth meg a többiek. De a rádióban azért időről időre megszólalt egy-egy olyan lazább nóta, amire felkaptam a fejemet – ilyen volt a Celebrate Youth is, néhány másik mellett. Popzenének nem is mondanám, inkább egy fogós, slágeres rockdal ez, tök jó szöveggel, aminek a feldolgozására most érett meg a helyzet. A többiek először csak néztek, amikor előálltam az ötletemmel, de amikor részletesebben is

előveztettem, hogy milyen jellegű átdolgozásra gondoltam, hamar elkapták a fonalat. Szerintem egész jó lett a végeredmény – hatalmas köszönet Ricknek, hogy megírta nekünk ezt a remek nótát!” *(nevet)*

A Brainstrom mellett korábban az Ivanhoe és a Symphorce lemezein is énekeltél. Van esély rá, hogy bármelyik csapattal együtt dolgozz még valamikor a jövőben?

„Mondhatnám erre közhelyesen, hogy soha ne mondd, hogy soha, de ez az Ivanhoe esetében biztosan nem lenne igaz. Az már egy nagyon régi történet, lassan harminc éve, hogy nem vagyok tagja a zenekarnak – még nagyon fiatal voltam, amikor az első három albumon énekeltem. Működik amúgy a banda, egy csomó lemezük jelent már meg a kilépésem óta, és jól is van ez így, mindenki megy a maga útján.

Ami meg a Symphorce-t illeti... nos, ez már nem ilyen egyértelmű dolog, mert a magam részéről a mai napig vérzik a szívem, hogy az a történet abbamaradt. És ennek elsősorban én voltam az oka, illetve az, hogy a Brainstorm mellett már egész egyszerűen nem jutott elég időm és energiám még egy zenekarban való részvételre. A sráccokkal egyébként tartjuk a kapcsolatot, beszélünk rendszeresen, és tudom, hogy szívük szerint ők is benne lennének a banda reaktiválásában. Főleg Cédric *(C. Dupont – gitár)* és Markus *(M. Pohl – gitár)* lelkesednek komolyan. Szóval nem tudom, ezen a fronton lehet, hogy történik majd valami előbb-utóbb – de az is lehet, hogy nem. Majd kiderül. Az viszont biztos, hogy én a mai napig hallgatom azokat az albumokat, a Become Deathet például épp a napokban pörgettem végig.”

Szólólemez elkészítésére nem gondoltál még?

„Ez mindenképpen tervben van, igen! Ráadásul nem csak bennem merült fel a dolog, hanem a korábbi kiadónk is megkeresett ez ügyben. Az alapokat tekintve mindenképpen metal lesz ez is, de szélesebb merítéssel mind a műfajon belülről, mind adott esetben azon kívülről is. Tudod, abban a szerencsében volt és van részem, hogy a világ nagy részét körbeutazhattam, és az évek során nagyon nagy hatással voltak rám azok a kultúrák és zenék, amelyekkel találkoztam. Délkelet-Ázsia, a Távol-Kelet, Dél-Amerika, vagy akár Ausztrália irányából is várhatók majd hatások a szólólemezemen – csak idő kéne rá, hogy végre igazán nekiállhassak. A fejemben nagyjából már összeállt, hogy mit akarok hallani – az biztos, hogy sok vendégben gondolkodom, és nem csak hangszeres zenészekben, de néhány énekesben is.”

Azt hiszem, joggal mondhatjuk, hogy a Brainstorm kapcsolata a magyar közönséggel és Magyarországgal különlegesen erős. Számodra mit jelent ez a kötelék?

„Nagyon sokat. Sosem lehetek elég hálás az ottani táborunknak azért a töretlen lelkesedésért, amivel már vagy húsz éve kitaranak mellettünk. Nálatok valahogy mindig különlegesen forró fogadtatásban részesülünk, és óriási dolog, hogy ez a nehezebb, problémásabb időszakainkban is mindig így volt. Voltak idők, amikor a kisebb problémáink miatt dőcögősebben ment a szekerünk, de nálatok ebből soha semmit nem éreztünk, a magyar közönség minden körülmények között támogatott minket. Az pedig igazán megható, hogy azok a régi arcok, akik a korai időkben mellettünk voltak, manapság már a tizenéves gyerekekkel jönnek a koncertekre.” **HW**

CRADLE OF FILTH

KÉT MÁSODPERCRE A VÉGZETÜNKTŐL

The Screaming of the Valkyries címmel március 21-én jelenik meg az extrém metal színtér egyik meghatározó zenekara, a brit Cradle Of Filth következő nagylemeze. A június 10-én újra Budapestre érkező, önmagát ma már az extrém gothic metal stílusához soroló Cradle Of Filth frontembere Gyuricza Tamás Marcell kérdéseire válaszolt.

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: JAKUB ALEXANDROWICZ

A hogy az a kiadó által küldött leírásban is szerepel, a *The Screaming of the Valkyries* dalaira valóban a Cradle Of Filth korai időszakában megjelent albumok hangulata települ rá, miközben az utóbbi nagylemezeitekre jellemző, a klaszszikus heavy metal megoldások felé mutató új irányvonalakat sem adtátok fel. Ez a kettősség tudatosan nyomta rá bélyegét a dalszerzői munkára?

„Ilyen fajta tudatosság nem volt bennünk. Nem terveztük el előre, hogy milyen jellegű dalok legyenek az új nagylemezen, ezért aztán olyasmi sem járt a fejünkben, hogy tudatosan visszanyúljunk a Dusk... And Her Embrace vagy a Cruelty and the Beast albumok zenei világához. Amikor leültünk megírni az új album dalait, egyedül azt a célt tűztük ki magunk elé, hogy fogós témákat szeretnénk. Ezúttal nem akartunk sok dalt, nem terveztünk intrót, s abban sem gondolkodtunk, hogy legyen majd valamikor, akár a megjelenés idején, akár később az albumnak egy olyan speciális változata, amelyre bónusz tartalomként tegyünk fel olyan dalokat, amik magára az albumra nem fértek fel. Mindössze tíz nagyon erős dalt szerettünk volna, amiből végül csak kilenc lett, de nincs bennem hiányérzet emiatt.

Én nem értem azokat a zenészeket, akik előre meghatározzák, hogy milyen jellegű dalokat írnak az új albumukhoz. A zeneszerzés evolúciós folyamat, aminek a végére állnak össze a dolgok. A kreatív munka arról szól, hogy riffeket alkotsz, dallamokat, melódiákat, s azokat formálgatod nagy odafigyeléssel, sok szeretettel. A Cradle Of Filth esetében így rakjuk össze a dalokat, nem pedig egy előre megírt recept alapján.

Azt sem tudom elképzelni, hogy legyen egy listám, amin az szerepel, hogy milyen karakterű dalokat szeretnék, s aztán egyesével sorban pipálgassam ki azokat, amiket már megírtunk. Ahogy az Existence Is Futile esetében, úgy az új album dalainak írásánál is teljesen szabadjára engedjük a fantáziánkat, nem volt semmilyen megkötés. Erre a legjobb példa talán a White Hellebore, ami teljesen más, mint az eddigi

Cradle Of Filth-dalok. Ez egy nagyon egyszerű téma, amit egy egészen könnyed dallam határoz meg. Nem is a zene az igazán mérvadó, hanem az a hangulat, amit a dal közvetít. Amikor összeállt, rögtön tudtam, hogy ennek a dalnak fontos szerepe lesz a Cradle Of Filth karrierjének alakulásában, ezért is választottuk ki az új album egyik kislemezének. Azt hiszem, márciusban jövőnk ki vele, közvetlenül az album megjelenése előtt.”

Az új album dalait nagyon markáns gitármelódiák jellemzik. Ezeket a zenésztársaid, Ashok és Donny hozták, vagy szintén a te ötleteid alapján formálódtak?

„A zenekarban mindenkinek megvan a maga szerepe és feladata. A gitárdallamokért Ashok és Donny felel, persze én is besegítek a dalok formálásába, amellett, hogy a szövegeket írom, de a melódiákat alapvetően ők találják ki.”

Az album a *The Screaming of the Valkyries* címet kapta. A valküröket, mint a skandináv mitológia kisebb istenségeit ismerjük, de számomra az eddig nem derült ki, hogy miért is sikítanak. Kérlek, magyarázd el, mit fejez ki a cím!

„Nos, maga a cím egy apokaliptikus dologra utal, a Ragnarökre, vagyis a világ pusztulására, aminek a valkürök bukása is része. Átvitt értelemben azt fejezi ki, hogy előbb rossz dolgoknak kell bekövetkezniük ahhoz, hogy végül jóra forduljon minden. Szerintem ez éppen aktuális, ha megnézed, hogy mennyi baromság történik a világban. Mi tehát most a rossz dolgokat éljük meg, és csak bízhatunk abban, hogy előbb-utóbb jól alakul majd a világ sorsa.

Amúgy a címnek nincs olyan nagy jelentősége, hiszen a *The Screaming of the Valkyries* nem conceptalbum, tehát nem épül ezen történet köré. Valójában azért ezt választottuk, mert nagyon jó heavy metal cím, hitelesen fejezi ki a zenét, a dalaink témáit, és vizuálisan is jól ábrázolható. Ez amolyan pszichológiai megközelítés is, arra utalunk vele, hogy nem két percre, hanem két másodpercre vagyunk a végzetüinktől.”

Ezek szerint nincs is olyan dal az albumon, ami konkrétan kapcsolódik annak címéhez?

„Nem, nincs ilyen. Ugyan maga a kifejezés elhangzik az egyik dalban, a *When Misery Was a Stranger*-ben, de annak a szövege sem konkrétan a valkürökről szól. Mint mondtam, ezáltal nem akartunk koncept történetet, úgy akartunk dolgozni, ahogy a hetvenes években tették az akkori zenekarok. Csak megírni a dalokat, s aztán felrakni azokat egy albumra.”

A dalaitoknak rengeteg kapcsolódási pontja van a klasszikus műveltséghez, a viktoriánus korhoz, az angol és német irodalomhoz, vagy akár az operák világához is. Korunk emberének van egyáltalán fogalmuk arról, hogy ki volt Lovecraft, Goethe vagy Verdi?

„Szerintem nagyon sokaknak igen, én gyakran tapasztalom azt, hogy Lovecraft nevét jól ismerik, s nemcsak az angolok. Nagyon sokan tisztában vannak azzal, hogy a klasszikus horror, mint irodalmi műfaj, rá épül. Az ő rémtörténetei alapozták meg a pszichológiai horrorra, az ő munkássága nélkül nem lenne sem Drakula, sem Jekyll és Hyde, de talán még A láthatlan ember sem született volna meg. Szerintem tudnak erről az emberek, csak ezek az információk ma már többnyire a háttérben maradnak, mert nem hivatkozunk vele, vagy azt sem tartjuk fontosnak, hogy fitogtassuk a műveltségünket.”

Számodra fontos, hogy klasszikus műveltségre is neveld a rajongóidat?

„Valamilyen szinten igen, de nem ez a legfőbb prioritás. Azt imádom, ha valaki azzal jön oda hozzám, hogy miattam kezdett el angol irodalmat olvasni, vagy azért vett a kezébe egy könyvet, mert kíváncsi volt valamelyik dalszövegem mögöttes tartalmára, de az emberek többségét ma már nem érdeklik a dalszövegek. Sajnos, ezért is van az, hogy ma rengeteg sz*r, semmitmondó dalszöveg születik. Olyan sz*r dalszövegeket is hallok, hogy el sem akarom hinni őket.

Régen minden év végén volt egy szavazás arról, hogy kik nyújtották az adott évben a legjobb teljesítményt. A közönség szavazhatott arról, hogy kit tartott a legjobb énekesnek, gitárosnak vagy dobosnak, melyik zenekar adta a legjobb koncertet, de talán még arról is, hogy kinek volt a legjobb frizurája. Arról viszont soha, hogy ki volt adott évben a legjobb dalszövegíró. *(Nálunk igen! – a szerk.)* Arról mindig szavazhattak, hogy melyik albumnak van a legjobb borítója, de arról nem, hogy ki írja a legjobb szövegeket.

Én sosem értettem ezt. Nem tudtam felfogni, hogy miért nem fontosak a dalszövegek. Pedig egy ilyen szavazás jó eszköz lett volna arra is, hogy megmutassuk a metalon kívüli világnak: nemcsak kiabálunk, hanem irodalmi szintű teljesítményekre is képesek vagyunk.”

Az új album első kislemezeként a Malignant Perfection című dalt hoztátok ki. Miért éppen erre esett a választásotok?

„Nem volt stratégiai oka. Kellott egy dal választani, s mi emellett döntöttünk. Tökéletes volt a hossza, jó a téma, és szerintem remek dal, amihez nagyszerű klipet készítettünk. Elég jól is futott, szerintem jó választás volt.”

A klipben visszahoztad az egyik régebbi arcfestésedet. Hosszabb távon fogod ezt használni, vagy csak ennek az egyszeri alkalomnak szólt?

„Időnként cserélgetem a sminkjeimet. Annak megfelelően változtatgatom őket, hogy éppen melyiket tartom a leginkább odaillőnek. Szerintem ehhez a kliphez ez a smink passzolt a legjobban. Ennyi oka volt csupán, nem több. Azt pedig, hogy mit hoz a jövő, vagyis a következő turnén milyen sminkem lesz, még bőven van idő eldönteni.”

Egy évvel ezelőtt eléggé felkapta a média, hogy közös dalod készül Ed Sheerannel. Ezt a dalt azonban nem találom az albumon. Mi a helyzet vele?

„Nem, valóban nincs az albumon, de nem is oda szántuk. Elkészült a dal, tényleg megcsináltuk, de arról sosem volt szó, hogy szerepelni fog bármelyik Cradle Of Filth-albumon is. Ez mind a kettőnk számára egy speciális projekt, olyasmi, amit korábban még soha nem csináltunk. Örülök neki, hogy összejött.”

Melyikőtök írta a dalt? Te vagy Ed Sheeran?

„Közös szerzeményünk, együtt írtuk. Ő akusztikus gitáron játszik benne, valamint énekel is velem. Szerintem nagyszerű dal lett, pont olyan, mint amit egy ilyen közös munkától várni lehet. Nagyon sok mindent nem tudok még vele kapcsolatban elmondani, talán csak annyit, hogy szerintem jövőre fog megjelenni. Még nagyon sok munkánk van vele, de semmi okunk a sietségre. Amikor mindketten úgy látjuk, hogy itt az ideje, akkor majd megjelenik.”

Attól nem félsz, hogy a Cradle Of Filth-rajongók megszólalnak amiatt, mert egy popstárral dolgozol együtt?

„Nem. Magasról lesz*rom, hogy az emberek mit gondolnak erről az együttműködésről. Amúgy pedig szerintem a Cradle Of Filth-rajongók hozzászokhat-

tak már, hogy időnként fura ötleteim támadnak, és meglepő dolgokat csinállok. Lehet hogy éppen ez az egyik oka, amiért ennyire szeretnek bennünket. Egy csomó más emberrel is csináltam már közös dolgokat, voltak köztük ennél durvábbak is, például amikor egy amerikai hip-hop duó, a Twizted egyik dalában szerepeltem. Mindig is kerestem annak a lehetőségét, hogy kitoljam a zenei határait, engem inspirál ez.”

A Cradle Of Filth rengeteg koncertet adott már Magyarországon. legutóbb tavaly nyáron léptetek fel a Fezen Fesztiválon. Van olyan emléked velünk kapcsolatban, amiről szívesen beszélnél?

„Igen, ezekről a dolgokról mindig szívesen beszélek, bárhol is járok. Az egyik legfontosabb talán az, hogy a legjobb barátaim egyike magyar. Elég közel is lakunk egymáshoz. Nem mintha számítana ez, különben is a barátomnak mondanám, de talán még érdekesebbé teszi a dolgot. Budapesthez is sok kedves emlék köt. A Damnation and a Day albumhoz ott vettük fel a szimfonikus zenei betéteket és a kóruso-

kat is, ha jól tudom, a nemzeti rádió stúdiójában. Egy hetet töltöttem akkor Budapesten, így volt elég időm megismerni a várost. Napközben olyan helyeken jártunk, mint a vár környéke, a Lánchíd és a Parlament, de volt egy hajókirándulásunk is a Dunán, esténként pedig kocsmáztunk vagy buliztunk. Ezek az élmények örökre velem maradnak, s persze annak a rengeteg budapesti koncertnek az emléke is.”

Korábban volt egy konceptalbumod, a *Cruelty and the Beast*, amelyik Báthory Erzsébetéről szól. Azt tudtad, hogy ő is magyar volt?

„Gondolod, hogy úgy írtam róla egy koncept albumot, hogy ne lettem volna ezzel tisztában? *(nevet)* Még azt is jól tudom, hogy az egykori kastélya (a csejtei vár) a határok megváltoztatása miatt nem is Magyarországhoz, hanem Csehországhoz tartozik. Többször jártam már ott, és sajnálattal láttam, hogy

a cseh légierő vadászgépei állandóan felette húznak el. A hangrobbanások, amiket ezek a gépek okoznak, egyre inkább tönkre teszik azt a gyönyörű kastélyt. Amikor utoljára voltam ott, már nagyon rossz állapotban volt, tartok tőle, hogy előbb-utóbb teljesen romba dől emiatt.”

Mi a helyzet a másik zenekaroddal, a *Devilmenttel*? Annak lassan tíz éve, 2016 óta nem jelent meg albuma...

„Őszintén mondom, nagyon jó volt a *Devilmenttel* dolgozni, de az csupán egy kitérő volt a karrieremben, és nem is tudom megmondani, hogy vissza fog-e térni valaha is. Jelenleg szüneteltetjük, de az is lehet, hogy végleg leállt. Van ugyan egy album, amin már évek óta dolgozunk, azaz próbáljuk befejezni, de eddig nem volt rá időnk.”

Azt gondolom, a *Cradle Of Filth* egyik legnagyobb érdeme, hogy teljesen egyéni hangzásvilágot tudott kialakítani magának. A mai zenében ez egyáltalán nem könnyű, nagyon sok olyan zenekar van, amelyik ugyanúgy szól, nem tudod őket megkülönböztetni egymástól. Mit ajánlanál legfontosabb tudnivalóként azoknak a fiatal zenészeknek, akik most kezdik a karrierjüket?

„Először is azt, hogy legyen személyiségük, mert anélkül nem fog sikerülni. Másodsorban talán azt, hogy higgyenek önmagukban, vagy bele se kezdjenek. Ha nem hiszel magadban, ha nem vagy kellően elszánt, akkor nem is fog sikerülni. S van egy harmadik tanácsom is, ne öld bele az összes pénzedet albumokba. Tegyel félre annyit, amiből el tudsz készíteni egy- vagy két nagyon jó videóklipet. A mai világ már erről szól, ma inkább a klipek révén ismerik meg az emberek az új zenekarokat.” **HW**

HANGPRÓBA

Cselótei László Gáti Viktor Gyuricza Ferenc Kánya Ferenc Kiss Daniella Kiss Gábor Pintér Miklós Schmidt Péter Szénégető Richárd Uzseka Norbert Zubor Olly

			Cselótei László	Gáti Viktor	Gyuricza Ferenc	Kánya Ferenc	Kiss Daniella	Kiss Gábor	Pintér Miklós	Schmidt Péter	Szénégető Richárd	Uzseka Norbert	Zubor Olly
	KALAPÁCS Ezerből egy	8,18	8	8	8	9	8	8	10	7	9	7	8
	DESTRUCTION Birth Of Malice	8,00	9	7	8	10	8	8	7	7	8	7	9
	CRADLE OF FILTH The Screaming Of The Valkyries	7,91	7	8	8	10	8	7	5	8	9	8	9
	AVANTASIA Here Be Dragons	7,82	9	8	7	9	9	8	5	8	9	7	7
	BRAINSTORM Plague Of Rats	7,64	9	7	8	7	8	9	6	8	7	7	8
	EREB ALTOR Hålsingemörker	7,64	6	8	8	8	8	7	6	9	7	8	9
	ALIEN WEAPONRY Te Rā	7,55	9	8	8	8	8	7	6	6	8	8	7
	SAVAGE LANDS Army Of Trees	7,45	6	8	7	8	8	8	7	6	8	8	8
	CRYPTOSIS Celestial Death	7,36	8	9	7	10	7	6	4	7	6	8	9
	DEATHLESS LEGACY Damnatio Aeterna	7,36	7	8	7	9	7	7	5	8	10	6	7
	SPIRITWORLD Helldorado	7,18	9	7	5	8	7	7	5	5	10	8	8
	TELMA Awakening	7,09	8	8	6	6	7	8	5	8	7	7	8
	GOTTHARD Stereo Crush	6,82	8	6	8	8	7	6	6	6	6	7	7
	POP EVIL What Remains	6,00	9	4	5	7	6	6	6	4	9	3	7

KALAPÁCS

EZERBŐL EGY

KIADÓ: H-MUSIC
ÍRTA: CSELÓTEI LÁSZLÓ

8

Még tinédzser voltam (17 éves), amikor 1982-ben először láttam a Pokolgép zenekart. Talán Csepelen, talán a Belvárosi Művelődési Házban, már nem emlékszem pontosan, de arra viszont határozottan, hogy mit hallottam és éreztem ott, a koncerten! Belém égett minden, a látvány, a dalok és a zenekar tagjai, akik tisztá erőből nyomták a mágikus metaltémákat! Akkor még hárman énekeltek a bandában, Paksi Endre, Németh László (aki azóta elhunyt) és Kalapács Józsi!

Józsi alig néhány évvel idősebb, mint én, talán pont abban az évben lépte át a 20-at, amikor ott, először láttam őt előlben, de a szememben már akkor egy igazi rocksztár volt. Egy jó kiállítású srác, aki talpig bőrbn, óriási hittel énekelte a dalokat. Lenyűgözött a fazonja, a színpadi karizmája, a hangja. Azóta eltelt 43 év, megismertem őt, jó barátságba keveredtünk, évtizedeken át dolgozunk együtt, de nekem mindig ugyanaz a rocksztár maradt, akit akkor figyelhettem először a színpadon.

Bár az elmúlt négy évtizedben a musical világában is hírnévre tett szert, bebizonyította, hogy sokoldalú énekes, nem hagyta el azt a zenét, amivel egykor a pályafutását kezdte. Azóta is rendületlenül és hittel nyomja a metalt!

Ennek bizonyítéka, hogy most itt van a következő Kalapács-album. Egy igazi, veretes metalanyag, ahogy kell, zakatolósan, riffelősen, tele jellegzetes Kalapács-énektémákkal.

Erősen indítanak a tempós, kétlábdobos Útvesztő című tétellel. Mintha csak a Judas Priest tolná! A refrén klasszikus vonalvezetésű, mindenkinek azonnal beragad majd!

Az Aki élni mer annak ellenére a lemez egyik csúcspontja, hogy hősünk itt mélyebb fekvésben kezd énekelni, és nagyon meg kell dolgoznia a témával. A refrénnél viszont abszolút erőre kap, visszatér a jól ismert Kalapács-sound! A kellemes középtempó bólogatásra készlet, a refrént legszívesebben már most együtt énekelném veled!

A Gyilkos játszma mintha csak egy felgyorsított Balls To The Walls lenne az Accept 1983-as, ikonikus albumáról. Jól esik a fülnek a riff, a hangulat.

A címadó Ezerből egy akár egy korai, klasszikus Pokolgép-albumon is elért volna. Gyors, lendületes, slágeres, a refrénben a szép emlékeket idéző csorda vokálokkal.

A Mindig Szabad legyél power lírai témája szépen oldja a felgyült feszítést. Itt hallok némi vokálozást, amit egyébként nagyon hiányolok az album többi dalából. Józsinak hihetetlenül jól jönne és jót tene a háttér támogatás, a fő témára énekeltem finom szólamok!

A Tudod jól, hogy ki vagyok közép-tempós riffjét akár George Lynch is feljátszhatta volna. A dokkenes téma imádnivaló, annyira retró, annyira jó emlékeket idéz. A refrénben a régi, pokolgépes és omenes csordavokálok hoznak további élvezetet.

Ami a zenei alapokat illeti a Száműzött a Los Angeles-i underground legenda, a WWII Love You To Death nótájának feelingjében fogant. Tiszta libabőr lettem, jólesett ezt a lüktetést és gitártémát hallgatni. A Zakk Wyldé-os riffeléssel megoldott Felkel a nap tovább erősíti a „klasszikus metalalbumot hallgatók” érzést. A Halálmadár visszavisz minket a '90-es évek elejére, amikor a Judas Priest a Painkiller albummal lepette meg minket. A címadó nótá hangulatát idézi a dal.

El kell ismerni, mindenki odatette magát: a Beloberk tesók kíméletlenül alapoznak és a gitározás is emberes mind az alaptémákat, mind a szólókat illetően. A hírek szerint az album születése idején Sárközi Lajcsi gitáros betegeskedett, így sok munkafázisból kimaradt, de a csapat segítségére siető Nagy Máté (ex-Omen) becsülettel helyt állt a stabilan dolgozó Weisz Kicsi mellett. Örömhír, hogy Lajos újra a fedélzeten van, ám Máté is maradt, így az élő sound ezen túl még töményebb, combo-sabb és színesebb lesz!

Alig várom, hogy élőben is hallhassam az új dalokat! ■

„»A régi viskó helyére várat emel, aki élni mer!«”
– Pintér Miklós 10

„Semmi újdonság, de lehet, túlzók is az ilyen elvárások, az Ossiantól sem azt várjuk, hogy minden alkalommal újítsák meg a műfajt. Súlyosan szóló kemény dalok, védjegyszerű játékok és az ikonikus Kalapács-hangszín. Megbízható, profin kivitelezett munka.”
– Kánya Ferenc 9

„Óriási mellbevágó meglepetés! Józsi és banda újra csúcsmódban! Az előző lemez annyira nem tudott elkapni, de ez most nagyon rendben van! Szerintem legalább a fele brutál kórossal fog zúgni a koncerteken!”
– Szénégető Richárd 9

„Semmi újat nem mutat a lemez, ugyanakkor a lényeg – zene, ének, dalszövegek – alapvetően a helyén van rajta.
(A) Kalapács csúcsmódban!”
– Gáti Viktor 8

„Jól megírt, jól előadott, karakteres, a zenekar védjegyeit maximálisan előtérbe helyező dalok gyűjteménye, ahogyan az egy negyedszázada működő zenekartól elvárható. A háromgitáros (új) felállás lehetőségei azonban kiaknázatlanok maradtak.”
– Gyuricza Ferenc 8

„Totális Kalapács!”
– Kiss Gábor 8

„Őt év telt el Kalapács-lemez nélkül? Nos, szerintem hallatszík ezeken a szerzeményeken, hogy Józsi rengeteg időt szánt a megírásukra. Alighanem a rajongók is úgy fogják érezni, hogy ez a lemez méltó a banda 25. születésnapjához.”
– Zubor Olly 8

„Azt hiszem, a revelációszerű meglepetéseket nem Józsiéktól kell várni, de ezzel nincs is baj, alapvetően nekem szimpatikus a zenei világuk. Ez a lemez nálam a diszkográfiájukban az erős középmezőnyt erősíti, voltak már engem jobban megérintő anyagaik ennél. Nagy gond mindazonáltal most sincs, viszont ezt a műanyag dob(gép) hangzást nem igazán értem.”
– Schmidt Péter 7

„Tipikus Kalapács-anyag, tipikus riffekkel és dallamokkal, se több, se kevesebb.”
– Uzseka Norbert 7

DESTRUCTION

BIRTH OF MALICE

10

KIADÓ: NAPALM RECORDS
ÍRTA: KÁNYA FERENC

Destruction-rajongóként meglehetősen reménytelen vállalkozásnak tűnik igazán objektív kritikát írni egy új lemezről. Nem lehetetlen, meg nem is egy olyan dolog, amit meg sem próbál az ember. Legfeljebb... majd megbocsátatik, ha nem sikerül. Általában meghagyom magamnak ezt a kikaput.

Azt hiszem, hogy a meglepetés talán az egyetlen dolog, amit a Birth of Malice album nem tudott okozni. A Napalm jól felvezette a megjelenést, az előpromóciós kampány talán kicsit túl is volt spirázva a kislemezeken újra meg újra kiadott dalokkal. Kezdődött No Kings - No Masters videóval június elején, egy hónap múlva jött a Fast As a Shark digitális kislemez. Az Accept-klasszikust jól felpörgették, a megjelenését a rockmaratonos közös bulira tették. A No Kings 12-hüvelykest valószínűleg a Maratonon árulták először, ennek a B oldala is a Fast As a Shark volt. Novemberben jött még egy digitális mini a Destruction-dallal, mellette a No Kings és a Fast As.

Az év legvégén, a januári Legacy magazin mellékleteként jelent meg a Birth of Malice középlemez, rajta a No Kings meg az Accept-dal, és ha már feldolgozás, akkor két korábbi is felkerült: a Whiplash a Metallicától és a The Road Crew a Motörheadtől - ezek a Discharge illetve az Inventor bónuszaként jelentek meg 20+ éve. A ráadás a Nailed to the Cross élő

felvétele, ami hiánypótló, mert ez a legkevesebbszer élőben felvett Destruction-nóta. Vicceltem. Aztán január végén jött a méregzsák A.N.G.S.T. egy videóval, majd pár napja a Scumbag Human Race, szintén videóval. Masszív támogatás!

Nos, ilyen előzmények után az albumnak már sok esélye nem volt, hogy nagyon megleljen, de azt gondolom, a ma már multinacionális banda annyira jellegzetesen saját thrash metal muzsikát játszik, hogy védjegyzetelni

lehetne, de látom magam előtt az olyan szavakat, hogy „kiszámítható”, „biztonsági játék”, „nem lép ki a komfortzónájából”, meg hasonló ordas f*szságokat.

A két új gitárossal ugyan minimálisan, de változott a muzsika, egyébként meg igen, Schmier így hatvanhoz közel, több mint negyvenéves pályafutással a háta mögött valószínűleg nemigen fog már nagy újításokat véghezvinni. De nem is ezt várjuk tőle/tőlük, hanem az önazonosságot - és ebben a Birth of Malice nagyon erős. Az album előtt hallott nóták közül talán csak az A.N.G.S.T. nem 100%-ban tipikus Destruction: a tempó hiányzik a szabvány riffek mögül - az utolsó harmadban viszont az is megjön és egyben van minden.

Néhány szó arról, ami eddig nem volt... Az ismerős hangulatokat felszabadító intro után nyitó, első hangjaiban szintén ismerős Destruction végre egy öndefiniáló vallomás Schmieréktől. Az őt követő Cyber Warfare szintén standard nóta, ugyanakkor vannak eddig nem hallott, nem jellemző megoldásai, ez utóbbiban viszont a legerősebb talán az Evil Never Sleeps, amiben egy szinte határozott epikus szál, valamint egy kevésbé határozott, halvány dallamosság mögött bújkáló líraiság is elcsíphető. Van benne valami a legkorábbi demós dalok „britmetálosságából”, a rá következő Chains of Sorrow főriffje kicsit zavarba ejt, ez akár egy újabb Kreator is lehetne, maga a teljes nóta viszont messze nem az.

Nekem az orthodox Destruction-vonal: a Destruction, a No Kings, a Scumbag Human Race, a God of Gore és a Dealer of Death adta el az albumot, ugyanakkor pillanatnyi ingerem sem volt, hogy az újdonságszerű dolgokat csírájában eltaposom, ez mindennel együtt még mindig egy igazi, „lineáris”, Destruction-album, kedvenc lesz. Ha nem vagy thrasher, ettől nem lesz az, ha meg igen, akkor hallanod kell! ■

„Schmier és társai! A Destruction a német thrash egyik legkiválóbbja! Mennyire imádtam a korai albumokat! És ennyi év után is hittel zúzom, darálom, örölnék! Nem vesztettek a lendületből! Ez bizony germán őstrash a javából.”
- Cselőtei László 9

„Tudom, hallottunk már hasonló anyagokat Schmieréktől. És tudom, hogy bizonyos határokat sosem fognak átlépni a német thrash-legendák. És akkor mi van? Akkora erő, olyan lendület van ezekben a dalokban, hogy az ember nem is hiányolja a speciális megoldásokat, vagy a megújulásra való szándékot. Kíváncsi vagyok Schmieréknek, hogy még vagy három évtizeden keresztül képesek legyenek leszállítani nekünk nosztalgikus hangulatú szerzeményeket!”
- Zubor Oly 9

„Csak a szokásos. Irgalmatlan tempó, pusztító hangulat, daráló teuton riffek. Semmi újító szándék, de nem is kell, amíg ezt a minőséget tudják. Egyedül az Accept-feldolgozást tartom ezen az albumon feleslegesnek, de számít ez valamit is?”
- Gyuricza Ferenc 8

„Tény, hogy nem a Destruction a világ legprogresszívebb thrash metal brigádja, de pár jó nótát most is írtak. Sőt, a Cyber Warfare még némi újdonságot is felvillant.”
- Kiss Gábor 8

„Jobban működött végül, mint elsőre vártam. Erős lemez, még mindig beretválnak, bár újdonságot nyilván nem tőlük vár az ember.”
- Szénegető Richárd 8

„Schmierék hatvanhoz közel is irgalmatlanul feszesen tolják a teuton thrash-t, bár közel sem ragadnak meg annyira, mint mondjuk a Kreator.”
- Gáti Viktor 7

„Külön öröm, hogy végre valahára a Destruction is írt egy Destruction című dalt (lásd még Black Sabbath - Black Sabbath, Iron Maiden - Iron Maiden, Motörhead - Motörhead, Slipknot - Slipknot, Pokolgép - Pokolgép stb.). Nagyon kellett ez már, mert érezhetően kialakult a zenekar körül egy kreatív vákuum. A februári Hangpróba legjobb külföldi lemeze.”
- Pintér Miklós 7

„Ahogy elődje, úgy az új album sem okoz meglepetést - sem pozitív, sem negatív értelemben. A szokásos hangvételű teuton thrash-t kapjuk ismét, az agyamat nem dobom el tőle, de tudom kedvelni. Ízlés dolga, de pár nótából úgy egy-másfél percet én lehíztam volna, viszont a gitárszólók közt vannak igazán emlékeztetéseik.”
- Schmidt Péter 7

„Korrekt kalapálás, néhány OK dallam, semmi új.”
- Uzseka Norbert 7

CRADLE OF FILTH

THE SCREAMING OF THE VALKYRIES

8

KIADÓ: NAPALM RECORDS
ÍRTA: GYURICZA FERENC

A viktoriánus kor szerelmeseként ismert, s a vámpírlendák iránti fogékonyságának folyamatosan jelét adó Dani Filth az egyik legmegosztóbb alakja a rockzenei színtérnek. Bár az angol énekes és csapata a kilencvenes években tökélyre fejlesztett egy azóta is tömegeket elérni képes stílust, ám magát az embert sokan képtelenek elviselni annak teatrális kiállása, kvázi pózorsége, egyes megnyilatkozásai, illetve énekhangja/stílusa miatt. Mindez persze kevésbé zavarja őt, köszöni szépen, így is jól megél a saját szubkultúrájában, s egymás után ontja ránk lemezeit.

A *The Screaming Of The Valkyries* immár a tizennegyedik albuma, amely jelentős változást nem hozott az előző, 2021-es *Existence Is Futile* című koronghoz képest, hacsak abban nem, hogy ezúttal mintha egy hajszálnyival erősebben lennének jelen a dalokban a zenekar múltjába visszanyúló hangulati elemek. A billentyűs színezések, vagy az ezúttal szinte valamennyi dalban felbukkanó női kórusok, illetve a szintetizátor mögé állított Zoe Marie Federoffal megosztott énekszólások is ezt az érzést erősítik a hallgatásban, mint az történt az *Existence Is Futile* esetében is.

Dani az album felvezetéseként saját maga hivatkozott az olyan korábbi műveire, mint a *Dusk... And Her Embrace* vagy a *Midian*. Az eleve nyilvánvaló volt, hogy azok a korszakok már soha nem jönnek vissza – a magam részéről nem is bánom, hiszen sosem voltam híve az önisméltásnak –, de azt el kell ismerni,

hogy hangulatilag tudott deja vu érzést okozni az új album.

A lényeg azonban mégsem ez, szerintem ez csupán körtés. Sokkal fontosabbnak tartom, hogy a Cradle Of Filth dalainak alakításában egyre markánsabb szerepet kapnak a klasszikus metal műfaja által is megihletett gitárosok. Bár sokáig úgy tűnik, ebben a zenekarban Dani Filth mellett minden más tag csak mellékszereplő lehet – akár cserélhetőek is, ha a főhős úgy látja jónak –, ám egyre inkább hajlok arra, hogy Ashok és Donny Durbage nagyon komoly munkát végez, s így leginkább nekik köszönhető, hogy a *The Screaming Of The Valkyries* nemcsak változatos dalgyűjtemény lett, amelynek valamennyi tétele önálló karakterrel bír, s így valamennyi értékelhető is, de ezek az olykor valóban tradicionális heavy metal hatású dalok (lásd *The Trinity Of Shadows*, *White Hellebore*) beragadnak a fülbe, azaz képesek szimplán a zeneiségük okán is emlékeztetéseket maradni. Dani pedig az időközben benne is kialakult mértéktartásnak köszönhetően ma már nem is akarja szétbombázni ezeket a remek témákat a korábbi lemezein néha valóban teljesen indokolatlanul jelen lévő visítáisaival.

Ahogy a Cradle Of Filth előző albuma, az *Existence Is Futile* is egyértelműen jó irányt mutatott már, úgy a *The Screaming Of The Valkyries*ről is elmondható: ezzel a kilenc dallal egy újabb szintet tudott emelni zenéje értékén a Cradle Of Filth. ■

„A legutóbbi favoritom a *Hammer of the Witches* volt tőlük, rengeteget hallgattam azt az albumot, nagyon el tudok merülni benne, akár most is. A negyedik nóta után úgy éreztem, ez is hasonló karrier-történet elé néz a zenetárámban.”

– Kánya Ferenc 10

„Dani és csapata hozza, amit várunk tőlük és míg sok esetben a kiszámíthatóság hátrány, úgy itt éppen előny. Giccses? Az. Pózer? Naná. Így szeretjük? Igen!”

– Szénégető Richárd 9

„Kiváló a nyitány ezzel az élet ünnepléséről szóló *To Live Deliciously* dallal (aminek a klipje sem piskóta!). Megadja az alaphangulatot egy olyan albumhoz, amelyet hallhatóan hatalmas élvezettel, mindenféle korlátok nélkül készítettetek el Daniék. Ez egy mindvégig élettel teli hanghordozó, amely minőségében egy cseppet sem lóg ki a COF klasszikus alkotásai közül.”

– Zubor Olly 9

„Egy ideje nincsenek nagy meglepetések a COF zenéjében, ezzel együtt számomra az utóbbi lemezekeken egyre jobban összeállni látszik a kép.”

– Gáti Viktor 8

„Jó pár korábbi anyagukhoz képest lett valahogy visszafogottabb és kevésbé sűrű az új COF – a thrashes, sőt klasszikus heavy metalos témák kimondottan jól sikerültek, úgyhogy ezt a magam részéről nem is bánom. Jobb lett az album, mint vártam, fogom még hallgatni.”

– Schmidt Péter 8

„Féltem, hogy neveléses lesz, de nem jobban az, mint eddig. Nyilván nem olyan fontos, mint a fénykorában, cserébe van néhány egészen remek heavy metal téma is.”

– Uzseka Norbert 8

„Dani, az apró, de annál gonoszabbul éneklő brit metallegenda kitartása bámulatra méltó. Nekem mindig kicsit túlzó volt, amit csinál. Mindenesetre van olyan gitárszóló az albumon, ami után mind a tíz ujjamat megnyaltam.”

– Cselőtei László 7

„A tavalyi, fezenes buli óta szimpaticzáló a Cradle-lel, és itt is bejönnek a thrashesebb vagy épp heavy metalos megközelítésű dalok.”

– Kiss Gábor 7

„Ha egy Post Malone nevű ember feléphet a Nirvanával, akkor Ed Sheeran is szeretheti a Cradle of Filthet, nem igaz? Itt az új LP, sok-sok metalrajongó boldog most (titokban) a világon.”

– Pintér Miklós 5

AVANTASIA

HERE BE DRAGONS

9

KIADÓ: NAPALM RECORDS
ÍRTA: SZÉNEGETŐ RICHÁRD

Tobias Sammet, a legnagyobb mesélők egyike, aki két, egymástól kis túlzással független bandát is képes volt sikerre vinni. Megmondom őszintén, mindig is szimpatizánsa voltam az Edguynak, még ha rajongója nem is, az Avantasia pedig volt, hogy nagyon beszíppantott, volt, hogy teljesen érdektelenné vált számomra. Rossznak egyik lemezt sem gondoltam, szimplán csak azt éreztem, ez most nem nekem szól, bár az idő utólag mindig Tobiast igazolta és megszerettem a azokat is. És most?

Nyilván nem nagy hakni, ha már ránéztél a pontszámra, pontosan tudod, imádom a Here Be Dragonst. Ám bevallom, kicsit helyre kellett rakjam magamban ehhez először. Nem lennék meglepve, ha ezt az anyagot Sammet először az Edguynak szánta volna, mert olyan a benyomásom sokszor, mintha egy több énekessel előadott Edguyt hallgatnék. Ez persze nem baj, csak ebbe a kávéházba nem ilyenért járunk ugyebár. A másik a sztori. Ezúttal korántsincs meg az a tipikus nagy ívű drámaiság, mint azt megszokhattuk. Ám, ha ezeken ti is túlléptek, ahogy nekem is sikerült, jó eséllyel szeretni fogjátok a lemezt!

Az első single-nek kiadott Creepshow is abszolút az Edguy érzetet hozta, aminek örültem is, meg nem is. A dal viszont kétség kívül fülbe ragadós, abszolút sláger. A Geoff Tate közreműködésével és nem kevés Queensryche-hatással operáló címadó az egyik legjobb dal a lemezen és csak pislogtam, Tobias mikre nem képes, ha akar, márpedig úgy tűnt, most nagyon akar. Ezek mellett nálam a két harapósabb dal, a Ronnie Atkinsszel megtárogatott Phantasmagoria és az Unleash The Kraken működött még nagyon, illetve a simán Magnum-dalnak beillő Bring On The Night, amiben Bob Catley szintén remekel. Illetve bár a dal nem a lemez csúcsa, Roy Khan közreműködése miatt mégis muszáj kiemelni az Everybody's Here Until The Endet is!

Nem tudom, a koncertprogramba mennyi kerül be végül a lemezezől, de simán el tudom képzelni, hogy akár az egész albumot eltolják majd. Nem tudom, élőben mennyire működnek majd ezek, illetve hogy hova lehet még innen tovább vinni az Avantasia világát. Az azonban tuti, hogy előbbire választ kapunk április 1-én a Barba Negrában! ■

„»Élías, Tóbiás, egy tál dödölle...«
Ettél belőle? Ha még nem, akkor most kóstold meg! Tobias Sammet föl-nom, ízes anyagot tett le az asztalra. Kis Queensryche itt, kis Helloween ott. Epikus, rockoperás, mégis könnyen értelmezhető. Ízes-zamatos, már-már Michelin-csillagos!”
– Cselőtei László 9

„Bizony, itt sárkányok vannak, meg szörnyek, boszorkányok, varázslat, mindenféle szürreális dolgok, de sebbaj, Tobias megint zseniálisat alkotott, egyszerűen nem lehet tetten érni, hogy mikor hibázik. A korai, valóban sokszereplős, opera jellegű darabokat – amelyben a jól kidolgozott karakterek áriákat, duettek és kórusokat is énekeltek – jobban szerettem, itt ez a drámaiság másképp működik, de a 18-19. században rengeteg német meg olasz szerző a lelkét is eladta volna, hogy ilyen művet tudjon írni.”
– Kánya Ferenc 9

„Esszenciális Avantasia-dalgyűjtemény, ismét remek vendégénekesekkel, akik közül Ralph Scheepersnek és Tommy Kareviknek különösen örülök.”
– Gáti Viktor 8

„A szokásosan minőségi Avantasia-bombaszt, a szokásosan kiváló vendégekkel! Jöhet is a koncert!”
– Kiss Gábor 8

„A szokásosnak mondható dallamos tobimeltal hozza az új Avantasia, amint arra számítani is lehetett. Ahogy mindig, úgy most is a vendégénekesek jelentik az album fő vonzerjét, és megint vannak igazán nagy-szerű alakítások. Alaposan átgondolt és aprólékosan kivitelezett lemez a Dragons, néhol azonban nekem már kissé túl hatásvadász. Nagyot-talban azért alapvetően tetszik.”
– Schmidt Péter 8

„Klasszikus Avantasia-védjegyekkel felvértezett, némileg dinamikusabb, frissebb hatású album a Here Be Dragons. Ugyanakkor letisztult, túlpolírozott dalok gyűjteménye, aminek köszönhetően egyre inkább azt érzem, hogy az Avantasia jól termelő gépezetté válik, de elveszíti azt az erőt, ami a zene természetességében rejlik.”
– Gyuricza Ferenc 7

„Van pár idegesítően nyávogó énekhang, de összességében szórakoztató anyag.”
– Uzseka Norbert 7

„Szokás szerint jó sok vendégénekes megfordul a lemezen, de azért Tobias barátunk egy pillanatra sem engedi ki a kezei közül a gyeplőt. Annak azért örülök, hogy bár egy 'operásnak' nevezett formációról van szó, ez a lemez már sokkal inkább nevezhető egy kellemes rockalkotásnak, mint egy áriáktól hemzsegő művészkedésnek.”
– Zubor Oly 7

„Középszerű, önmegvalósító operett-musical metal, eurovizíós, lakossági refrénekekkel. (Április 1-jén lépnek fel egyébként a Barba Negrában várhatóan nagyszámú közönség előtt, nehogy lemaradjon valaki!)”
– Pintér Miklós 5

BRAINSTORM

PLAGUE OF RATS

8

KIADÓ: REIGNING PHOENIX MUSIC
ÍRTA: SCHMIDT PÉTER

A power metalt jobbra még a kifejezés eredeti jelentése mentén – bár kétség-telen európai behatásokkal – játszó német Brainstorm nem éppen a kísérlete-zésről híres, utójára a Downburst/Memorial Roots kettőssel tudták valamelyest meglepni a tábor. Ennek már másfél évtizede, az azóta született albumokon ezekhez képest legfeljebb csak nüansznyi hangsúlyeltolódások történtek, a fő csapásirány (beleértve ebbe a hangszerelési és dal-szerkesztési metodikát) lénye-gében változatlan. Hívhatjuk ezt kiszámíthatóságnak éppen úgy, mint a kikristályosodott zenei világhoz való következetes ragaszkodásnak – mindkét verzió ugyanarra a jelenségre világít rá, csak éppen más irányból.

Az a bizonyos kis nüansz jelen esetben azt jelenti, hogy az előző három lemezhez képest egy kicsit tömörebb, direkter most az általános megközelítés – ám ettől a banda hangzás-világa még épp úgy könnyedén felismerhető, mint eddig bármikor. A magam részéről a 2014-es Firesoul albumot érzem a Plague legközelebbi rokonának, amivel persze lehet, hogy mások esetleg vitatkoznának. Komoly jelentősége ennek egyébként nincsen.

A tiszta alapverzió a digipak kiadáson egy Rick Springfield-feldolgozással (Celebrate Youth) egészül ki, ami nélkül a magam részéről éppenséggel meglennék, mellettem legalábbis eléggé elmegy Andyék újragondolása. A friss

eresztésű saját dalok viszont teljesen rend-ben vannak: a Loncaric/Ihlenfeld gitárduó VRumors/Priest-alapú power riffjei megint nagyon húznak (nekem mindig is az ő játéku jelentette a banda fő vonzerejét), Andy a szo-kásos formáját hozva énekel egészen jókat, a kerekre formált, hangsúlyos refrének farvizein pedig még a szikárabb-karcosabb nóták is könnyebben csusszannak. Az új bőgős srác, a görög Jim Ramses játéka elő-deihez képest meglepetéssel nem szolgál, de megbízha-tóan adja az alapokat Dieter Bernert intenzív dobolásával karöltve.

A kissé cirkalmas intróból kibontakozó, tempós-kétlábdobos

Beyond Enemy Lines hamar irány-ba állítja a hallgatót – ehhez hasonló, US power mércével is harapósnak mondható nóta akad még néhány (False Memories, Masquerade Conspiracy), míg ellenkező véglet-nek ott a könnyedebb Rick Springfield átirat, a Your Soul That Lingers In Me, meg a régről ismerős indiai tematikát visszahozó Garuda és The Shepherd Girl a maguk keleties-tekerőgőzös dallamaival és megfontoltan őrlő riffjeivel.

Az album utolsó harmada összességében kicsit melodikusabb vizeken evez, de a kel-lő súlyt azért itt is megkapjuk az arcunkba. A Brainstorm tehát újra itt van, különösebb meglepetések vagy pláne elhajlások nélkül – engem újra meggyőztek, még ha nem is ütöttek ki teljesen. ■

„Az 1989 óta működő germán power metal fogat hozza a formáját. A dallamérzék továbbra is megvan, Andy B. Franck hangja ereje teljében, a riffek harapnak! Én ezt mindig is szerettem és szeretni is fogom!”
– Cselőtei László 9

„Kedvelem a Brainstormot, ráadásul ez az új cucc a Soul Temptationre emlékeztet. Ót perc alatt megvették vele.”
– Kiss Gábor 9

„Az utóbbi három-négy Brainstorm-nagylemeze kapcsán rendre olyan gondolataim születtek, hogy nagy-szerű album lehetne, ha nem lettek volna előzményeik. A Plague of Rats is elsősztályú, nüansznyi dolgokat (pl. a basszusgitár háttérbe szorulása vagy Elina Siirala teljesen felesleges vendégszereplése) leszámítva nem is tudok belekötni, mégsem vagyok maximálisan elégedett vele.”
– Gyuricza Ferenc 8

„Egy power metal album ballada nélkül? Nos, összességében erről a korongról tényleg nem hiányoznak a csendesebb pillanatok, jócskán fenntartják a figyelmet a kökemény riffek és gitártémák, az ízes, különle-ges díszítések – és persze a jó dalok.”
– Zubor Olly 8

„Fél fülem rendre a Brainstormon, és minden albumnál várom, hogy végre behúzzon, mint néhány albummal ezelőtt a fémtestvér Primal Fear. Egyelőre ez még nem történt meg.”
– Gáti Viktor 7

„Meglehetősen megszigorodtak Franckék, nagyon power és nagyon metal, de a zord hangzás, a súlyos riffek meg a folyamatosan katto-gó lábfejek mögött nem igazán fedezek fel olyasmit, ami ezúttal is érdekes lehet. Egyfolytában azon agyalok viszont, hogy az atrocitus Alex Krull vendégvokáljával készült From Hell (I Rise) címet vajon hol a fenében hallottam...”
– Kánya Ferenc 7

„Csak a szokásos, semmi több. Nem is nagyon vártam mást mondjuk, de egy kis izgalomnak örültem volna. Vannak jobb dalok, de összessé-gében – nekem – ez már kevés.”
– Szénégető Richárd 7

„Alapvetően szimpatikus banda, valaha rég koncerten is láttam őket és nagyon jók voltak, de valahogy ez az album nem adja.”
– Uzseka Norbert 7

EREB ALTOR

HÄLSINGEMÖRKER

9

KIADÓ: HAMMERHEART
ÍRTA: MILÁN PÉTER

A legkitartóbb, legaktívabb underground zenekarok nem ritkán átlélik a tízes határt, ami a megjelentetett nagylemezek számát illeti. 2025-ben ebbe a képzeletbeli klubba lépett be a 2003-ban alakult svéd Erebus Altor. A mai napig emlékszem, amikor először hallottam a 2008-as By Honour debütalbumot. Semmit nem tudtam a csapatról, meglepett a maximális Bathory-elkötelezettség, ezen belül is a viking-korszakot idéző epikus zene. Szép lassan megkedveltem a lemezt, mivel nem egy középszerű brigád fénymásolatáról volt szó. A svédek meghálálták a bizalmat, a sűrűn érkező lemezek igazolták, hogy a zenekarban nagy potenciál rejtőzik, amelyet fokról fokra bontakoztattak ki, s teszik ezt a mai napig.

A korai albumok „vikinges” dallamos korszaka után a 2012-es Gastrike-kal beérkezett a gyors, vad black metal, az Erebus Altor azóta is folyamatosan tágtítja zenei látókörét. A kvartett régóta saját hangzással rendelke-

zik, a Hälsingemörker újabb állomás az úton, amelyen rajtuk kívül nem halad senki. Nem azt állítom, hogy nincsen hasonló zenét játszó csapat a színtéren, azonban aki ismeri az Erebus Altor gazdag diszkográfiáját, tudhatja, hogy a Gävle városában székelő zenekar minden elemében felismerhető, karakteres arcúval rendelkezik. Elég nagy szó ez a metal kliséheggyekkel, panelek áthatolhatatlan szemétdombjával teleszórt világában.

A hétszámos lemez (a CD-n hét, a dupla LP-n tíz dal hallható) felvonultatja az Erebus Altor világának ismert elemeit, de nem azt tartom igazán fontosnak, hogy az anyag milyen összetevőkből áll, inkább azt, hogy a remek dalszerzésre irányít-

sam rá a figyelmet. Mats frontember/gitáros ezúttal is nagyszerű szerzeményekkel állt elő, amelyeknek az a „titka” - miként a korábbi lemezeknek -, hogy az ember újra és újra szívesen veszi elő a(z esetben) CD-t. Örvendtem, hogy a kiadó hamar megküldte a végleges verziót, így újfent megállapíthatam, hogy milyen szépek az illusztrációk, a kis füzet képei, festményei, amelyek Christine „Tomarúm” Linde keze munkáját, tehetségét dicsérik. A művész nő kitűnően csípte el a zene sehol sem nyomasztó, ám jellegzetesen északi, komor fenségét. Kiemelendő, hogy sem a zenében, sem az illusztrációkban nincsen semmi giccsesség. Aki kedvel, ismer északi művészetet, festőket, akár az illusztrációk hatásaira is ráismerhet.

Nem fontos minden dalt cím szerint kiemelni, de a Vi År Mörkret black metalos éle, a monumentális Ättestupan, vagy a megkapóan hőmpölygő eposzi black/doom-tétel, a The Waves, The Sky And The Pyre külön is megérdemlik a figyelmet. Együttal arra is bizonyítékot szolgáltat az album, hogy az Erebus Altor a saját világában nem fél attól, hogy új elemekkel gazdagítsa a palettát. Mats folyamatosan fejlődő énekhangja, amely egyszerre dallamos és karcos, a dinamikus hangzás és a változatos zenei látkép egyaránt egy kreativitásban kiemelkedően erős zenekart mutat.

Epikus blackes metalt ugyan a 20. századra már nagyon sokfelé játszanak, de észak legtehetségesebb fiai képesek megmutatni, hogy ez a láng hol gyúlt ki legelőször. ■

„Nagyívű-nagyszabású, ám giccsmentes viking metal, aminek az eredője a Bathory epikus érája körül kezdtem el fülelni a lemezt. És pár hang után tényleg úgy éreztem, hogy már ott is vagyok az Erebus Altor világának közepén. Persze, ez a fajta muzsika a hangfalakból megdörrentve is nagyon hatásos tud lenni! Na, most megyek, keresek valami magas domb- vagy hegycsúcsot, és a srácokhoz hasonlóan én is teljes erővel kiáltom ki magamból a világnak a bánatom.”

- Schmidt Péter 9

„Én a svéd vikingek ajánlásának megfelelően első ízben fejhallgatóval kezdtem el fülelni a lemezt. És pár hang után tényleg úgy éreztem, hogy már ott is vagyok az Erebus Altor világának közepén. Persze, ez a fajta muzsika a hangfalakból megdörrentve is nagyon hatásos tud lenni! Na, most megyek, keresek valami magas domb- vagy hegycsúcsot, és a srácokhoz hasonlóan én is teljes erővel kiáltom ki magamból a világnak a bánatom.”

- Zubor Oly 9

„Az Erebus Altor folyamatosan a Bathory szellemiségének magvát keresi, amelyet bár megtalálni sosem fog, mind közelebb kerülhet hozzá, ahogy talán most is. Azért arra kíváncsi lennék, Nemtheangákkal közösen mire jutnának...”

- Gáti Viktor 8

„A Bathory viking korszakának örökségében gyökeredző, helyenként feketébe mártott, de alapvetően epikus, folks Erebus Altor egyik, ha nem az eddigi legkiforrottabb albuma a Hälsingemörker. Hallgattatja is magát rendesen, de még mindig úgy érzem, hogy a kissé más vonalról indult, ám hasonló elképzelések mentén dolgozó Skálmöld például ennél karakteresebb dalokra képes.”

- Gyuricza Ferenc 8

„Igenyes, változatos, epikus viking zene. Haladó szellemű dalok sok-sok germán meg szláv pogány zenei hatással, de bizarr módon valami görög-bizánci liturgikus énekre hajazó kántálás is hallható néhány dalban. Hangulat és idő kell a hallgatáshoz.”

- Kánya Ferenc 8

„Erős a hangulata, jók a dallamos és brutálabb részek is, de kicsit talán hosszabb a kelleténél.”

- Uzseka Norbert 8

„Nem kényerem a viking metal, de ez egészen kellemes.”

- Kiss Gábor 7

„Kiváló dalok, elképesztő atmoszféra, de a 'hangzás' miatt kénytelen vagyok levonni minimum két pontot. Nagy kár érte.”

- Szénégető Richárd 7

„A svédek régóta nyomják a viking metalt. De ez az a zene, ami engem a legkevésbé sem érint meg. Biztosan epikus, monumentális, horzsoló és egyben szimfonikus is. Nekem lapos, mint az Alföld.”

- Cselőtei László 6

„Különösen a svéd nyelvű dalok fogtak meg az albumon, ott jön át igazán, miről is szól ez a zenekar valójában! Érdekes, hogy atmoszférájánál fogva nálam napközben az éhesebb Ättestupan (Az ebédlő), míg a késői órákban az árnyaltabb Vi År Mörkret (Mi vagyunk a sötétség) működik igazán, de elfogadom, ha másnál másképpen alakul ez, nem vagyunk egyformák!”

- Pintér Miklós 6

ALIEN WEAPONRY

TE RĀ

8

KIADÓ: NAPALM RECORDS
ÍRTA: GÁTI VIKTOR

Az új-zélandi Alien Weaponryt kiskolásként alapította a két de Jong-fivér, Henry és Lewis még 2010-ben. A District 9 című sci-fi moziból kölcsönzött névvel felruházott triótt Ethan Trembath basszer/énekes csatlakozása tette teljessé, a Te Rā pedig a harmadik lemez tőlük.

A Chaos A.D./Roots korszakos Sepultura és a Soulfly törzsi energiákkal átítatott groove metaljából eredeztethető muzsikához mind tudatosabb fogósság társul, melyet angol és maori nyelven egyaránt tolmácsol a társaság, ugyanakkor a csapat nem felejtkezett meg az őseréjű fém jelenlétéről sem. Szemben például a svéd Interlopperrel, akik szintén három tagú felállásban játszottak masszív és megragadó groove/thrash metalt, különösen a 2021-es Search Party korongon, ám később ellaposodott a zenéjük.

Az Alien Weaponry esetében a kettős Tangaroa némiképp visszalépésnek érződhetett metal szempontból, ám ezzel párhuzamosan a tribe vonal, mondhatni a zene

transzcendens éle felerősödött. Jelen dalgűteményen ismét az „e-világi” eszköztárra helyeződött a hangsúly. A szűk háromnegyed órás lemez első felében, így például a Crownban és az egyik legerősebb refrént villantó Mau Mokóban, valamint a finálét megelőző Ponaturi tételében a direkttebb, konszans bőfogásra ösztönző dalstruktúra van előtérben. A Blackened Sky-ban kiemelkedően jól érvényesül a groove és a thrash kontrasztja, amely a tömörebb megfogalmazású dalt a viszonylagos rövidsége ellenére változatossá teszi. A Myself To Blame a lírikusabb irányt erősíti, míg a Randy Blythe-tal (Lamb Of God) megerősített Taniwha az egyik legsötétebb és legemelkedettebb darab, egyben nagy kedvenc a tizenegy dal között.

A kerek nóták egy kiegyensúlyozott lemezzé állnak össze, amelyet érdemes egyben hallgatni, ami a rajongóknak természetesen különösen működni fog. A többiek pedig bátran ismerkedjenek az Alien Weaponryval, továbbá egy újabb hazai koncert sem ártana. ■

„Új-Zélandon is tolják ám a modern power thrash-t ezerral! És mivel a dallamokról sem feledkeztek meg, nekem ez igencsak bejön!”
– Cselőtei László 9

„Rendkívül izléselesen adagolt maori hatások - beleértve a nyelvet, a zenei elemeket, a hangszerelés színesítését és a hangulatot is -, illetve ezek által feltuningolt groove metal, ami kellően fülbemászó is ahhoz, hogy érdekes, izgalmas és szerethető is legyen egyben. Ez az Alien Weaponry. Az új album dalai ráadásul még hallgattatják is magukat.”
– Gyuricza Ferenc 8

„Korábban úgy emlegették ezt az új-zélandi csapatot, mint „maori Sepu... Van benne valami, és valószínűleg ezzel a lemezzel sem fog változni ez a dolog, viszont a Te Rā a banda eddigi legsúlyosabb, legjobban megszólaló és megkockáztatom: legjobb anyaga - ugyanakkor egyelőre nem érzem azt, hogy kiforrottak volna a zenéjükben azok az alt/nu/groove/core hatások, amik a korai időktől jelen vannak.”
– Kánya Ferenc 8

„Továbbra is nagyon jó és szimpatikus banda, de az előző lemezeket egy kicsit karakteresebbnek és édálta szerethetőbbnek érzem. Viszont továbbra is van bennük egy olyan mágia, amit nem tudok nem szeretni!”
– Szénégető Richárd 8

„Van néhány erősebb pillanat, de összességében a maori / új-zélandi fűszerek viszik feljebb a pontszámot.”
– Uzseka Norbert 8

„Profin összerakott cucc, némi extra fűszerrel, amik még ki is emelik a nagy átlagból.”
– Kiss Gábor 7

„Annak ellenére, hogy akadnak egzotikus nyelven előadott egzotikus mondanivalók is, maga a zene meglehetősen egyszerű, mondhatni, biztonságos keretek között mozog. A groove metalra szakosodott rádiók bármelyik dalra rácuppanhatnak, mert a dallamok, a hangzás adott mindehhez, de hogy a hallgatók a sikerlisták élmezőnyébe repítenék a szerzeményeket, azt erősen kétkeltem.”
– Zubor Oly 7

„Az új-zélandi zenekar ezerszer hallott Killswitch Engage-panelekből építkezik, ami kellemes, de a szobát azért nem rendezem át tőle, és hát a maori sem megy még úgy, ahogyan az egy jól felkészült, értő zenekritikustól elvárható lenne!”
– Pintér Miklós 6

„Groove-os modern metal és metalcore egyfajta elegye az új-zélandiaktól, az angol mellett néhol maori nyelvű szövegekkel és pár, a gyökereiket felvillantó hangszerelési megoldással. Ezekből igazán lehetne több is - így egy korrekt, de nem kiemelkedő modern csapatról beszélhetünk, egyelőre igazi szikra nélkül.”
– Schmidt Péter 6

SAVAGE LANDS

ARMY OF THE TREES

8

KIADÓ: SEASON OF MIST
ÍRTA: KÁNYA FERENC

Nem feltétlenül az én világom ez a zene, de több érdekességet is találtam benne, ami miatt úgy döntöttem, hogy foglalkozni kellene vele. Az egyik, hogy ez egy különleges nemzetközi projekt, illetve egészen pontosan egy nemzetközi nonprofit közhasznú társaság, amelyet Dirk Verbeuren dobos (többek között Megadeth) és egykori kollégája, Sylvain Demercastel gitáros (a francia Artsonicból, ma környezetvédelmi aktivista) hozott létre azzal a céllal, hogy a Savage Lands minden bevételével - legyen az adomány, támogatás, értékesítésből vagy jogdíjakból származó jövedelem, bármi - a környezetvédelmet, ökoszisztémák és élőhelyek megőrzését segítsék.

Az alapítás 2022-ben történt, a '23-as Hellfesten pedig már be is mutatkozott a csapat: Demercastel mellett Etienne Treton bőgős és Sébastien 'Poun' Gobert énekes alkotja a magot - mindketten a francia thrash/metalcore-os Black Bomb A zenekarból - a dobos pedig Florian Pons lett a crossover/thrasher Loco Muerte soraiból. Verbeuren játéka is hallható a lemezen, de számos más elfoglaltsága mellett a koncerteken többnyire nélkülözniük kell. Az Army of the Trees zenei produktumát részben Verbeuren és Demercastel, részben pedig a meghívott barátok, zenész kollégák írták.

A másik érdekesség itt jött a képbe, ugyanis a sok lelkes francia muzsikus (az ismertebbek a Gojira, a Benighted, a Loudblast vagy a Sinseanum soraiból) mellett olyan nevek csatlakoztak a projekthez segítő szándékkal, mint Andreas Kisser (Sepultura), Alissa White-Gluz (Arch Enemy), John Tardy és Kenny Andrews (Obituary) Kai Uwe Faust és Maria Franz (Heilung), valamint Chris Harms és Pi Stoffers (Lord of the Lost). Támogatóként ott volt Chuck Billy és Eric Peterson, bár ők közvetlenül nem szerepelnek a dalokban - kár! Chloe Trujillo asszony vezetéknéve is ismerős lehet, és valóban: ő a Metallica bőgős felesége, sokoldalú művész, zenészként is aktív, itt énekesként közreműködött.

Izgalmas? Az anyag, annak okán, hogy több szerző tollából származik, természetesen meg lehetőséget színes. Alapvetően keménykötésű dalokat képzelünk el - a szerzők, közremű-

ködők közül sokan a metal extrém műfajaiból jönnek, tehát valamilyen szinten papírforma volt, hogy nem „What about sunrise? What about rain?” lesz... Ha már itt tartunk, a nóták szövegei kivétel nélkül a környezetünk megővásával, társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos témákat járnak körül, hol direkt, hol szimbolikus formában, de határozott üzenetekkel.

A megszólalás egy Adair Daufembach nevű brazil szaki munkája, aki sok egyéb mellett Kiko Loureiro szóló munkáinak is producere volt. Nincs jobb szó annál, hogy profi. Az

anyag első kislemeze a The Last Howl volt, egy nagyon húsba vágó, kifejező dal, Andreas Kisser munkája.

Dirk Verbeuren dobol és John Tardy énekel Poun Goberttel, valamint egy Costa Rica-i köpenyes üvöltőmajom „fry screamje” is hallható benne. Ez a nóta és ez a projekt róluk szól, az élőhelyük jelentős részét emberi tevékenységek miatt veszítették el az utóbbi néhány

évben, a populációjuk kevesebb mint felére csökkent. A dal inkább a mondanivalója miatt brutális, egyébként egy viselhető súlyú, dallamos, lassú-középtempós modern metal, hatalmas szólókkal. Az Alissa énekével készült Ruling Queenben Kenny Andrews gitározik, ám ez sem egy túl extrém tétel, talán úgy írhatnám le, mint egy nagyon fülbemászó témákat mutató, visszafogott sodrású melodeath. Irányultságom miatt nyilván ez a két tétel volt, amit igen szívesen hallgattam, de az alt-metalcore határmezsgyéin mozgó Black Rock Heart és Out of Breath (mindkettőben Mrs. Trujillo éneklő a tiszta szólamokat), valamint a finálé jellegű, katartikus modern rockos/nu metalos címádó is az album magaspontjai között vannak.

A teljes anyag elérhető a kiadó csatornáján. Igényes és példaértékű munka, hallgassd meg, és ha lehetőség van, album vagy merch vásárlásával támogasd te is az ügyet, hiszen ez mindannyiunké! Egyszerű vállat vonni és azt gondolni, hogy „majd valaki más”, de ha mindannyian ezt gondolnánk, akkor ki cselekedne? A gyerekeinknek, unokáinknak lehet már nem lesz lehetősége. Jó volna olyan világot örökül hagyni nekik, amire mi is vigyáztunk. ■

„Dirk Verbeuren kiváló dobos, és nem meglepő, hogy kiáll egy ilyen nemes ügy mellett az ötletgazda Sylvain Demercastel gitáros/aktivista és további remek zenészek oldalán. A muzsika jól tükrözi az ügy súlyát és szenvedélyességét.”
- Gáti Viktor 8

„Meglehetősen vegyes a zenei anyag, ami egy ilyen 'projektzenekar' esetében teljesen érthető. A cél viszont nemes, így hozzáad a pontszámhoz is. Meg eleve, amiben John Tardy benne van, az csak jó lehet.”
- Kiss Gábor 8

„Na, így is lehet frontcsajos metalt játszani! Ez egy feelinges, kemény, arcbamászó cucc! Csak ajánlani tudom!”
- Szénégető Richárd 8

„Elsőre túl vegyesnek érzetem, de kapott még esélyt, és elkezdett tetszeni.”
- Uzseka Norbert 8

„Sztárparádé - egy nemes ügyért. Megsívgelelendő, amiért Dirk Verbeuren és Sylvain Demercastel létrehozták a Savage Lands nonprofit szervezetet. A természetvédelmi törekvések nálam alábból 10 pontot érnek! Igaz, itt most a zenét kell pontozni - de szerencsére az is rendben van! Nem hiába állt össze ez az elképesztő névsor 'némi' közös 'jammelésre’”
- Zubor Olly 8

„Zenei sokszínűsége és a felvonultatott közreműködők sokasága miatt nehezen tudom albumként értelmezni ezt a dalgyűjteményt. Pontot adni is sokáig vonakodtam rá, ez amolyan kényszer szülte értékelés. A Savage Lands projekt létrehozásának szándéka elismerésre méltó, a dalok többségével sincs bajom, de nálam albumként, mint önálló, egységet alkotó entitás-ként ez így nem működik.”
- Gyuricza Ferenc 7

„A produkció aktivizmus részét - kiállás a környezetvédelem mellett, harc a Costa Rica-i erdőirtás ellen - nagyon elismerem és támogatom. Végre valakik kiállnak valami (fontos dolog) mellett! Zenei szempontból kevésbé vagyok lelkes, de a Savage Land esetében a hangok úgyis csak az információ célba juttatására szolgálnak.”
- Pintér Miklós 7

„Francia ökometal. Ami annyit tesz, hogy a szövegeiben erőteljesen megjelenik a környezetvédelem. Vannak benne erős pillanatok, de az ének gyenge, sokszor black metalosan károgós, amikor dallamos, akkor viszont hamisnak tűnik. Pedig a vendégsereg csupa hírességből áll, Alissa White-Gluz, Andreas Kisser, stb.”
- Cselőtei László 6

„Az überdobos Dirk Verbeuren környezetvédelmi tematikájú projektalbuma zeneileg sajnos többet akar markolni, mint ami számomra emészthető. Vannak pedig tők jó pillanatok itt, de összességében több az információ a kelleténél. A kevesebb - mint annyiszor - több lehetne.”
- Schmidt Péter 6

CRYPTOSIS

CELESTIAL DEATH

9

KIADÓ: CENTURY MEDIA/SONY MUSIC
ÍRTA: GÁTI VIKTOR

A zsigeri thrasher Distillator romjain alakult, holland Cryptosis az első dala-
itól kezdve egy megragadó muzikális
konceptió összegyűrésén dolgozik. Stílusukat
a Voivod sci-fi orientáltságát a Havok vadsá-
gával elegyítő, és azt az Emperor hagyatékával
még tovább fokozó hibridként lehetne leírni
nagy pontossággal, de nem számít baklövésnek
a kortárs Vektor vagy a kanadai kiválóságokkal
egy korosztályba tartozó Coroner megemlézése
sem. A 2021-es debütőt több kislemez és egy
négyzamos EP követte, most pedig végre meg-
érkezett a teljes játékidő folytatás.

Ha emlékeztetem nem csal, az intróval és egy
átkötéssel együtt tucatnyi tételt negyvenkét
percben magába foglaló Celestial Deatht első-
ként a voltaképpen nyitódarabbal, a Faceless
Matterrel vezette fel a trió, amely egy igazán
reprezentatív nóta: iszonyat technikás, réteg-
zett, ridegen disztópikus hangulatot árasztó,
mégis organikus melegséggel megszólaló.

Az olyan további tételekbe, mint az Ihsahnek
fenségességéhez közelítő The Silent Call, az

egyszerre direkt és epikus Ascending vagy
az extrém progos eszközök mellett zeneileg
finoman a power metal felé forduló Reign
Of Infinite, egyszerűen nem lehet belekötni.
A duplázóval kíméletlenül, a bőgővel hipno-
tikusan operáló In Between Realities is meg-
érdemli a megkülönböztetett figyelmet, míg
a Cryptosphere olyan, mint ami egy Cryptosis/
Vektor splitre kíváncsogna. Nem igazán lehet
fogást találni a bandán, de amiben talán némi-
képp volna mit erősödni a csapatnak, az az
ének: a fent említett bandák élén sem dalos
pacsirták állnak, ám karakterességükben körö-
ket vernek Laurens Houvastra.

Mindent egybevetve, bődületes potenciál
van a Cryptosisban. Könnyen lehet, hogy
ami a Blood Incantation volt 2024-ben vagy
a Stortregn 2023-ban, az lesz a Cryptosis 2025-
ben. Okkal remélhetjük, hogy képesek tovább
fejlődni, és ezáltal mielőbb elfoglalni méltó
helyüket az extrém metal nagykönyvében. Egy
következő nagy dobásra azért mindenképp
érdemes felkészülni tőlük. ■

„A kezében egy tömegpusztító
technológia, erre te másra akard
használni. Bizonyos értelemben ezért
imádtam például az olyan bandákat,
mint a Vendetta, a Thanatos vagy
az Emperor: Nem (kizárólag) pusztítani
akartak a zenéjükkel, hanem
kiteljesedni. Ebben a muzikában
is benne van, amit a fentiekben
imádtam: ez a különös zseni extrém
metalja. Másképp gondolkod-
nak, de még tudod követni.”
– Kánya Ferenc 10

„Ezt nagyon odatették a holland
srácok! Azt mondják, hogy ez az
album egy filmzene a kaotikus
világunkhoz, ehhez pedig tökéletesen
illeszkedik ez a kaotikus hangzás. De
az a durva, hogy a nagy mértékben
rétegzett zenében is remekül kihal-
latszik minden egyes hangszer – és
minden egyes hang! Nagyon profi!”
– Zubor Olly 9

„Félelmetes, rendezett, mégis
kaotikus, lenyűgöző, vad és még so-
rolhatnám a jelzőket. Tudom, sosem
fogom meghallgatni újra, de ez az
egy alkalom emlékezetes maradt!”
– Cselőtei László 8

„Remek témák, erős hangulat, de
hogy igazán átjőjön, sokszor meg
kellene hallgatni. De lehet, hogy
akkor is csak arra jutnék, mint
most: az ének annyira egyhangú,
hogy hiába a témahalmazos, ha
nincs megjegyezhető dallam.”
– Uzseka Norbert 8

„Nagyon komplex, és persze kifeje-
zetten technikás is, a zenési teljesít-
mények tehát kiválóak, de ez inkább
tűnik öncélú tudásvillogtatásnak,
mintsem a zeneszerzői kvalitások
kibontásának. Az ének egyhangúsá-
ga még tovább ront az összképen,
az még kevésbé győzött meg.”
– Gyuricza Ferenc 7

„Megközelítésében valahol a múlt
hónapban taglalt Obscurához áll
viszonylag közel az új Cryptosis, bár
annyi ihletettséget azért nem érzek
itt. Mindazonáltal hangulatban
mégis igen erős ez a futurisztikus
death/extrém metal anyag – az
ének viszont lehetne változato-
sabb is. Egyelőre hét pont.”
– Schmidt Péter 7

„Maradjunk annyiban, hogy nem
én vagyok a célközönség.”
– Kiss Gábor 6

„Tekerés, tekerés, acsarkodás,
dögunalom. Bocsn minden fantól, de
nekem ez rövid távon is uncsi, hiába
van tele értékelhető momentummal.”
– Szénégető Richárd 6

„Végre befutott az új Cryptosis, már
nagyon vártam! Ahogy a zene-
kar is találóan megfogalmazta,
a Celestial Death 'egy fenomená-
lis, igazi game-changer lemez'.
Kíváncsian várom a változásokat
és a további fejleményeket!”
– Pintér Miklós 4

„Súlyos és sötét metalba oltott okkult pszichrock orgonával meg két boszorkánnyal. Nagyon kitalálták a dizájnt az olaszok, de jól is csinálják. A hagyományos okkult rockot mondjuk őszintébbnek tartom, de ez is hatalmas atmoszférájú zene!”
– Kánya Ferenc 9

„Közel húsz éve tolja az egyszerre karcos és jól hallgatható okkult rock/metalt a csapat, és bár elég ghostos a zenéjük, nekem a The Abbey is eszembe jut rólok, ami plusz pont.”
– Gáti Viktor 8

„Itália válasza az Avatariumra, mondhatnám – és mondom is. Habár itt kicsit rifflösebb, tempósabb és monumentálisabb az összkép, sok ponton mégis a svédek zenéje ugrik be a Damnatio Aeternát hallgatván – már csak Steva Deathless énekesnő hangja miatt is. Jó album ez, jó dalokkal. Kellemes meglepetés!”
– Schmidt Péter 8

„Az olaszok szeretik a teátrális, beöltözös/jelmezes metalt csinálni. A Deathless Legacy, ha zeneileg nem is, de vizuálisan nagyon erős. A magát okkult horror metalnak aposztrofáló, héttagú fogat zenéjét talán King Diamond munkásságához lehet hasonlítani... a sikolyok nélkül és sokszor szinte poposan slágeres refrénnel.”
– Cselótei László 7

„Karakteres énekhang, alvilági hangulat, mértéktartóan adagolt drámai érzék. Akár kiemelkedő is lehetett volna az olaszok új albuma, de ezt a zenét a napfényes Itáliában nehéz lehet hitelesen játszani. Nekik sem sikerült igazán, ez az album inkább tűnik a mester vázlatait szemérmetlen pimaszsággal felhasználó tanítvány jól sikerült festményének, mintsem igazi műalkotásnak.”
– Gyuricza Ferenc 7

„Emlékszik még valaki a Luciferian Light Orchestrára a Therion főnökétől? Az volt ilyesmi.”
– Kiss Gábor 7

„Úgy elzenélgetnek az olaszok. Nem azt mondom, hogy mellettem, sokkal inkább úgy fogalmaznék, hogy nem zavar, ahogy ezt a nagyívű, énekesnős heavy metalt tolják, hiszen egy pillanatra sem esnek túlzásokba. Ugyanakkor nem is nagyon talállok olyan dalt a korongon, amire felkapnám a fejem. Nem baj, ha szól a lejtőszómban – de az sem, ha nem...”
– Zubor Oly 7

„Ha nem látom a körtést, akkor egy kb. sima énekesnős rock/metal zenekart hallanék. OK, de nem kiemelkedő dallamokkal, némi kis hangulattal, itt-ott pár tetszetős retro témával.”
– Uzseka Norbert 6

„Olaszország groteszk, sokkáló gothic metal zenekara elsőre jókora meglepetést okozott rém eredeti, ördög(lányos?) borítójával. A meglehetősen intenzív zenei produkció az extrém okkult témákat helyezi a fókuszba – így viszont már érthető az elsőre váratlanul ható vizualizáció. Nagyon ötletes és találó, ezzel meg is érkezünk 2025-be!”
– Pintér Miklós 5

DEATHLESS LEGACY

DAMNATIO AETERNA

10

KIADÓ: SCARLET RECORDS
ÍRTA: SZÉNEGETŐ RICHÁRD

A Death SS tributeként induló olasz okkult horror metal brigád igen figyelemre méltó minden szempontból. Amennyiben rájuk szárod a kellő figyelmet, akkor bizony nagyon sok értéket felfedezhetsz bennük, annak ellenére, hogy egyediséggel nem igazán vádolható a zenekar. A Damnatio Aeterna azonban még úgy is meglepett, hogy nem most ismerkedtem meg a bandával.

Előre mondom, ha rosszul vagy a pózerkedős, giccses horror rocktól, akkor már most hagyd abba a kritika olvasását is, mert ez bizony tökéletesen olyan. Patikamérlegesen kimérve minden, pontosan úgy, hogy a végén egy szavad se legyen, azt kaptad, amiért fiztetél. Itt gyorsan meg is jegyezném, az ilyen típusú zenéknél én például pontosan erre vágyom és így, ahogy a sajtburgernél sem lepődöm meg, hogy sajt van benne.

Ha csíped a Ghost, slágeresebb Paradise Lost, Anette Olzon-féle Nightwish-vonalat, esetleg picit Type O-val fűszerezve, modern hangzással, de határozottan poposan előadva, akkor jó helyen jársz. Persze az összkép lényegesen bonyolultabb ennél, mert az első

single-ként kijött Spiritus Sanctus Diabolicus orgonás-kántálás dolgai és szigorúbbnak mondható riffjei mást ígérnek, mint amit a refrén hoz és ez a dal remekül prezentálja a banda legfőbb erejét: Steva Deathless. A hölgy valami elképesztő orgánummal rendelkezik és nagyon érzelműsán énekel, amitől ez az egész katyvasz tényleg egyedi és fülbe ragadó lesz. A Get On Your Knees bluesos dallamai a zongorás futamokkal egyenesen slágeresek, a Communion zaklatott riffjei és gyönyörűen felépülő verzéit megkoronázó refrénje olyan dimenziókat mutat, amik után nem értem, ez a zenekar miért nem saját jogon turnézik több ezres helyeken? Bár ezt a kérdést már az előző lemeznél is feltettem. Mondjuk, amíg olyan frontcsajos okkult bandák, mint a Saturday Night Satan és a Lucifer „senkit” nem érdekelnek, nincs min csodálkozni...

Száz szónak is egy a vége: a Damnatio Aeterna a Deathless Legacy vastagon legjobb lemeze eddig, ami esélyen behúzza nálam a hónap albuma címet! Nagyon örülök, hogy ilyen minőségű lemezek születnek a műfajban még 2025-ben is! Könyörgöm, valaki hozza el őket Magyarországra! ■

SPIRITWORLD

HELLDORADO

10

KIADÓ: CENTURY MEDIA/SONY MUSIC
ÍRTA: SZÉNÉGETŐ RICHÁRD

Ezek a nevadai sivatagból származó, Las Vegas-i suttyók rendre képesek meglepni. Anno, amikor a Pagan Rhythms kijött, nem tudtam eldönteni, mit is hallok? Death metal? Thrash? Metalcore? Minden egyben? Az tuti volt, hogy nagyon működött ez a sajátos western-horror metal elegy, a Deathwesternnel pedig végleg rabul ejtettek és kegyetlenül megszerettem őket. Nos, a Helldorado már nem volt ennyire sima ügy azért.

Pontosan az adta számomra a Spiritworld erejét, hogy egyszerre voltak képesek a hardcore hóbörgös, agresszív világát és a thrash feszültségét belevinni a zenébe, az erősen death metalos szövegek pedig adtak az egésznek egy jó paraszt cowboy/Slayer-feelinget. Nos, a Helldorado esetében ez a Slayer-hatás elég komolyan megcsappant, ami valahol becsülendő, ugyanakkor meg erős hiányérzet is adódik miatta. Elsőre. Másodszorra már elkezdnek ezek a chilles, lazulós dolgok a helyükre kerülni, egyértelművé válik, minden eddiginél jobb a sound, érezhetőbb a produceri munka. Az viszont egy másik kérdés, hogy aki pont a harapósabb dalok miatt kedvelte meg őket, az mibe fog kapaszkodni most? (Van bőven mibe, csak vajon eljut-e

odáig?)

Ha az olyan feelinges, átvezetőnek kiváló tételek, mint a Bird Song Of Death, vagy a Prayer Lips úgy épül fel és teljesedne ki, mint a lemezt nyitó, fokozatosan bemorculó Abilene Grime, nem lenne itt semmi megrökönyödés és mindenki mosolyogna, így viszont egyértelmű, ez lesz a banda leginkább megosztó lemeze. Ha minden dal olyan lenne, mint a Gróf Balázs zseniális klipjével megtámogatott Western Stars & The Apocalypse, akkor szerintem ez már a megjelenés napján klasszikusnak számíthatna. (Így meg egy kis idő kell majd neki.) Személyes kedvencem például a változatos, zaklatott riffekkel felturbózott Waiting on the Reaper, illetve a világbjajnok témával induló zakatolós Oblivion, ezekből még én is el tudnék viselni jópárat.

Az biztos, hogy míg a Deathwestern azonnal beütött, addig a Helldoradohoz idő kellett bőven, de az is tuti, hogy meghálálta a törődést. Nagyon kíváncsi vagyok, hova futhat ki ez a történet, mennyi van ebben a témában és ebben a zenekarban, az biztos, én nagyon szurkolok nekik és rám számíthatnak, egy európai rajongójuk biztosan van! ■

„Ha még nem hallottál rockabillybe oltott, csordavokálókka alaposan kitömött power thrash, akkor itt az idő! Elsőre fura lesz, de aztán rákapsz! Pláne, hogy brutálisan szól!”
– Cselőtei László 9

„Az első két lemezüket imádtam! Ez is nagyon változatos és nagy hangulatú anyag, és bár már kisebb kopások már láthatók a koncepción, még mindig megvan a varázsa, különösen a kevésbé HC/metal-nótákban.”
– Kánya Ferenc 8

„Ez egész szórakoztató. Tufa, de van hangulata, és ha előben a jelmézbálon túl is jók, akkor jó lenne őket látni.”
– Uzseka Norbert 8

„Nem tudom, hogy a nevadaiak emelik-e a szintet lemezről lemezre, vagy egyszerűen csak az én ízlésem változik, de nekem ez a death western műfaj egyre jobban tetszik! Na jó, talán azért is, mert a riffekben jó adag Slayer is meglapul. Azt pedig, hogy a countrys betétek, dalok jók-e, vagy sem, majd Szénégető Ricsi barátom biztos megmondja.”
– Zubor Olly 8

„Pozitívum, hogy a Spiritworld úgy akar egyre szórakoztatóbb lenni, hogy közben nem fordul el a nyers, zsigeri metaltól. Ezzel együtt nekem nem üt eléggé a koncepciójuk.”
– Gáti Viktor 7

„A lazább cuccaik jobban működnek, de a súlyosabb dalokban rejtendő egyhangú az ének, a gitárosok meg kicsit túl sok Slayert hallgattak.”
– Kiss Gábor 7

„Olcsó és ócska amerikai vurstlize, túl egyértelmű nyúlásokkal. Mint egy ZS kategóriás mozifilm.”
– Gyuricza Ferenc 5

„A basszusgitar-hangzás mocsok, a többi Metallica.”
– Pintér Miklós 5

„Mintha az Alestorm egy groove-os/slayeres verzióját hallanám, cowbojos tematikával. A koncepciót erőltettnék érzem, a zene pedig meglehetősen középszerű – nálam ez nem működik, sajnálom.”
– Schmidt Péter 5

TELMA

AWAKENING

8

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS
ÍRTA: KISS GÁBOR

A Telma egy fiatal zenekar, akik a metal nagyhatalomnak nem feltétlenül nevezhető Görögországból indultak, és egyelőre egyetlen, 2021-ben kiadott nagylemez áll a nevük mellett. Ezzel, az Eternal címet kapott, alig félórás cuccal viszont otthon összekovácsoltak maguknak egy lojális rajongótábort, sőt, Hellászban kívüli is turnézgattak erre-arra.

Awakening címmel érkezik február végén a folytatás és alaposan megágyaztak neki, hiszen felvezetőként három digitális kislemezt is piacra dobtak, hogy némileg enyhítsék a rajongókban a négyévnnyi várakozás miatt felgyűlt feszültséget. Meg hogy új arcokat vonzzanak be, amire egyébként mindhárom dal abszolút alkalmas. Sőt, maga a nagylemez is. Az Awakening szerzői kiadásban látott napvilágot, azaz igazi underground cuccról van szó, mindez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne maximálisan odatéve. Az anyag kifejezetten jól szól, a borítót is király és tulajdonképpen az is kijelenthető, hogy a Telmanak kezd kiforrni a saját hangja is.

Zenéjükben persze rengeteg hatás tetten érhető, a Gojirától, a grunge-on át egészen a modern, súlyos, djentes dolgokig, de mindezeket úgy tudják egybedolgozni, hogy csak ritkán kapom fel a fejem arra, hogy valamelyik daluk kifejezetten ilyen vagy olyan. Fentiekből nyilván mindenki számára világhosszá vált, hogy

származásuk ellenére nem a világ napfényesebb oldalát idézi a zene, viszont nagy előnye, hogy a súlyosság, a sokszor komor hangulat ellenére sem nyomja agyon a hallgatót. Ennek pedig az az oka, hogy ugyan némi kiforratlanság még tetten érhető itt-ott, a telmás srácok már most tudnak fogós, jó dalokat írni. Tökéletes példa erre a még tavaly, elsőként megszerlőztetett, az Evergrey dolgaira emlékeztető refrénnel operáló Seventeen, amit drámai témája ellenére mégis áthat egyfajta reményteli, optimista hangulat. A lemezt nyitó Crystal Clear is remek, akárcsak a Belly Of The Beast, aminek gitártémájáról Alex Skolnick (Testament) megoldásai jutnak eszembe és így tovább.

A kiváló zenei alapok mellett a banda abszolút erőssége Anthony Kyritsis, akinek hangjáról sokszor a hazai Stonedirt-frontember, Endru ugrik be, ami azt is jelenti, hogy Anthony nem csak üvöltöni tud, de remek dallamokra is képes.

A Stray Dogs igazi súlyos groove metal, a címadó egy melankolikus balladaként induló, később azonban himnikussá terebélyesedő, akár prog-powernek is nevezhető dal, a záró Price of Freedom meg igazi tördelt súlyosság. Izgalmas, sokszínű anyag tehát az Awakening, amivel a fentebb felsorolt műfajok bármelyikének kedvelői bátran tehetnek egy próbát. Remélhetőleg hallunk még róluk! ■

„Riffcentrikus görög thrash mastodonos énektémákkal. Velősen szól, lehet rá alaposan bólogatni.”
- Cselőtei László 8

„Úgy néz ki, a görögöknek annyira jót tesz a szieszta, hogy minden rock/metal stílusban képesek nemzetközi színvonalú zenekarokat kitermelni. Nálam mostanában nagyot ment a Hail Spirit Noir és különösen a Naxatras, s most itt a groove-os vonalon erős Telma is. Van még minek kiforrnia, de rendben lesznek.”
- Gáti Viktor 8

„Groove-os is, sludge-os is, stoneres is, mastodonos is - mindez jó varacskosan szól, azonban a produkció gombaságával együtt is hallhatunk egész jó dallamokat, megoldásokat. Maguk a dalok is kerekre formáltak, szóval van rendszer meg ráció a görögök zenéjében. Nekem ez tetszik.”
- Schmidt Péter 8

„Hát, ez aztán tényleg úgy görög át rajtunk, mint egy többtonnás úthenger! Már bocsánat a görög bandától a szóviccért, ha-ha! De komolyan mondom, ez a hangzás engem most nagyon megvett, és a dalok összetételébe sem tudok belekötni. Ez az igazi groove metal!”
- Zubor Oly 8

„Dalonként abszolút prima anyag, lemezként viszont kicsit unalmasabb válik nekem. Összességében viszont bőven van spiritusz a csapatban!”
- Szénegető Richárd 7

„Nem biztos, hogy tudom értelmezni, mit akarnak, annyi különféle téma van itt, de összességében nem rossz.”
- Uzseka Norbert 7

„Jellegetlen, minden karaktert nélkülöző groove-metal dalgyűjtemény. Iparos munkaként sem kiemelkedő, dögivel találás ebben a stílusban sokkal jobbat a piacon.”
- Gyuricza Ferenc 6

„A görög metal színtéren néha nagyon jó cuccok tudnak feltűnni. Ez a banda nem tartozik ezek közé... Elszórtan van egy-egy jó téma, egyszer hallgatható groove/nu/alt, nem vizionálok benne sokkal többet.”
- Kánya Ferenc 6

„Ez a zenekar semmivel nem jobb, mint egy random, angolul éneklő magyar underground metal formáció az elmúlt húsz évből. Ettől függetlenül jobban szurkolok nekik, mint az AEK-nek vagy a Panathinaikosznak!”
- Pintér Miklós 5

GOTTHARD

STEREO CRUSH

KIADÓ: REIGNING PHOENIX MUSIC
ÍRTA: CSELÓTEI LÁSZLÓ

8

A svájci Gotthard az európai dallamos hard rock színtér állócsillaga immár több, mint három évtizede. Mesterien keverik a '70-es és '80-as évek klasszikus rockzenei elemeit. Akár az AC/DC, akár a Bon Jovi irányába tekintünk, a banda jó érzékkel tereli a riffeket és énektémákat a nagy példaképek mintái alapján.

Több mint egy tucat stúdióalbum bizonyítja, a fiúk nem tévednek, biztos kézzel írnak és játszanak. Lényegében minden második-harmadik évben kijöttek egy lemezzel, ami szinte emberfeletti teljesítmény. Ezalatt a felállás alig változott. Az énekesi posztot 2011-ig betöltő Steve Lee elhunyt egy motorbalesetben. Csodával határos módon sikerült méltó utódot találni a helyére. Immár több, mint egy évtizede Nic Maeder áll a mikrofon mögött.

A kérdés egy ilyen hosszú életű zenekar esetében mindig az, érdemes-e, szabad-e lelépni az útról, amely egyébként egyenesen vitt a siker felé, biztosítja mindazt a kényelmet és biztonságot, ami a hosszútávú fennmaradáshoz szükséges? Egyáltalán a zenekar tagjai akarnak-e bármin változtatni, vagy megelégszenek azzal, ami megadatott nekik és jól érzik magukat a szokásos kereteken belül? Nem ismerem őket személyesen, így csak a dalokból, albumokból tudok következtetni. És úgy érzem, ezek a srácok nem azok a fészkelődős, kísérletező, éjjelenként a gitár fölé görnyedő, stúdióban gombokat tekergető fajták. Sokkal inkább laza rock'n'roll-arco, akik próba után lemennek egy kocsmába sörözni és jókat dumálni, vagy felpattannak a Harley-k nyergébe és krúzolnak egyet a festői svájci hegyek között. „Hátra vannak dölve”, nem akarják megváltani a világot. Játsszák a zenét, amit szeretnek, együtt akarnak bulizni a közönségükkel. Ha álmukból

felriasztják őket, öt percen belül akkor is összehoznak egy becsületes hard rock nótát, nincs gondjuk a dalszerzéssel.

Azért persze be kell látni, ennek a hozzáállásnak megvannak a hátrányai is. Nem minden téma sikerül átütőre. A lécet nyilván mindegyik átvisszi, de azért akad „töltelék” bőven ezen az albumon is. És ha a riffek meg is szólalnak, a dallamok meg is ragadnak a fülben, ezeket a szövegeket már nem biztos, hogy ennyi idősen szégyenérzet nélkül együtt éneklél velük a többségében minden bizonnyal negyvenes, ötvenes, sőt hatvanas közönség. Az olyan nótacímek, mint a Boom Boom vagy a Shake Shake eleve elretentően bugyuták, de a Thunder & Lightning vagy a Drive My Car sem az eredetiségétől vagy az intellektuális mondanivalójától lesz kedvenc. Ha én lennék a helyükben, legalább azon erőlködnék egy kicsit, hogy némi gondolattal megtiszteljem azokat, akik kitartóan veszik a lemezeimet, járnak a koncertjeimre. Ám meglehet, ha az ember egy Gotthard-bulira megy, akkor nem akar mást, mint odaállni a színpad elé kezében egy sörrel és önfeladten bólogatni a jóféle, laza rock'n'roll-témákra. Nem akar töprengeni, gondolkodni, csak kicsit megmártózni az erőteljes hard rock muzsikában. Ha pedig éppen nem koncerten hallgatja a sváciak zenéjét, akkor az autóban döngeti vagy bármilyen, szellemi erőfeszítést nem igénylő tevékenység mellett háttérzeneként üvölteti.

Ez a Gotthard-album pont az, amire minden bizonnyal szánták: egy újabb korongnyi dal, ami szépen hozza a banda lényegét, kényeztet és nem akasztja ki a stabil rajongótábor, amivel el lehet menni turnézni, amire lehet egy jó bulizni, autózni. A Gotthard az állandóság a folyamatosan, egyre gyorsabban változó világban, ami valahol igen megnyugtató. ■

„Meg kell érni egy bizonyos életkort, hogy az ember a megszerzett élettapasztalatai által ráébredjen: bizony az idő sok mindent megváltoztat, más lesz a gondolkodásmód, mások lesznek a prioritások. Amikor öszülő halántékkal felismered az örömenélésben rejlő eleganciát, onnantól már nem akard megváltani a világot. Ahogy egy jó ideje a Deep Purple, úgy szerintem ma már a Gotthard is ezen az úton jár.”
– Gyuricza Ferenc 8

„Modern hangzás, Hammond, szájgitár, slágeres hard rock, nagy hang, nagy hangulat... Nem az én zeném, de oda van tőve. Több tétel, nem csak az idén hatvanéves Drive My Car feldolgozása, de a Boom Boom, a Life, a Liverpool, a Shake Shake és a These Are The Days is olyan, mintha a Beatles előtt tisztelegne az album.”
– Kánya Ferenc 8

„Jól indul, ritka ízes hard rock anyagnak, de aztán valahogy ellaposodik.”
– Uzseka Norbert 7

„Nem tudom, hogy az aktuális hangulatomnak köszönhető-e, mindenesetre érdekes módon nekem erről a lemeztől jobban bejönnek a rockosabb, dallamosabb szerzemények, mint a pörgősebb, riffcentrikusabb dalok. És sok szöveg mondanivalójával is maximálisan azonosulni tudok.”
– Zubor Olly 7

„Vannak remek énekesek, akiket lehet pótolni, és a zene sem látja kárát, de Steve Lee és a Gotthard esetében sajnos nem erről van szó. Továbbra is imádom a 2010 előtti Gotthardot, és azóta se tudok mit kezdeni az új verzióval.”
– Gáti Viktor 6

„Rettenetesen lagymatag. Hova tűnt mára a régi, tőkös Gotthard?”
– Kiss Gábor 6

„Az egykoron szebb napokat látott brigád sokak számára okoz majd kellemes perceket olyan slágereivel, mint a Bumm, bumm (a szövege már most klasszikus!), a Vihar és villámlás, az Égő hidak, az Ördög a holdfényben, valamint a Rozsdás róza! Érdemes tehát jobban odafigyelni a dalok mondanivalójára!”
– Pintér Miklós 6

„Nem feltétlenül és kizárólag Steve Lee hiányának tudom be a dolgot (anno a FireBirth lemez még kimondottan tetszett), de akárhogy is legyen, a Gotthard jó ideje lendületvesztett benyomást kelt. Sajnos ezen az új album sem változtat érdemben. Ha Svájc és hard rock, akkor nálam bizony a Shakra a befutó már egy ideje.”
– Schmidt Péter 6

„Egész egyszerűen annyira semmilyen ez a lemez, már megint, hogyha nem ez a név lenne a borítón esélyesen nem is beszélnék róla. Persze, nem bánt, nem rombolja a legendát, Steve Lee-vel is születtek gyenge dalok, de nem ennyi és nem egy helyen. Maradok a régi lemezeknél, az ezen lévő három-négy értékelhető dal nekem kevés.”
– Szénégető Richárd 6

POP EVIL WHAT REMAINS

9

KIADÓ: MNRK HEAVY
ÍRTA: SZÉNEGETŐ RICHÁRD

Muskegon büszkesége, így neveztem egyszer a Pop Evil-t és valószínűleg tartom, nem sértettem meg ezzel őket, így indítanám most is innen a kritikát. Anno, 2010-ben mutatta egy cimborám az akkor frissen kijött Last Man Standing című dalát a csapatnak és azonnal megtetszett, mert ez a modern metalos, postgrunge-os muzsika mindig is közel állt hozzám, plusz meghallottam bennük akkor valamit, amit más hasonló csapatokban nem. Ez a plusz valahogy a tengernyi tagcsere alatt sem tűnt el teljesen, csak néha halványabb volt, néha erősebb. Most pedig...

Megmondom őszintén, ha a szívemre teszem a kezem, könnyen lehet, a Pop Evil egy tipikusan örök előzenekar, akiknek nem azért nem jön össze az áttörés, mert az élet kemény, hanem mert ők nem elég jók. Valamiért mégis azt gondolom, esetükben az lehet a baj, hogy szimplán nem elég kommerszek, még ha elsősre akár annak is tűnhetnek, illetve tudom, Leigh Kakaty hangja is megosztó. Anno megvolt a nagykiadás háttér, Sony, majd Eleven Seven, mégsem jött a nagy áttörés, mindig csak majdnem.

Nos, a What Remains tipikusan az a lemez, ami az előző háromból mondhatni logikusan következik. Még modernebb, még keményebb,

még dühösebb, még elektronikusabb, ám mellette azért slágeres és bizonyos refrének még mindig beférnek a rádiókba is.

Az más kérdés, hogy ezzel az egyveleggel ki fog tudni igazán azonosulni? Ott van például az Enough Is Enough, ami a bizony elég morcos verzéket ellazítja egy (kis túlzással) Bon Jovi-s refrénnel, vagy a régi önmagukhoz leginkább közelítő Zero To None, amikre még azt is simán rámondok, hogy slágergyanúsak, viszont a Deathwalk már van annyira morcos, hogy megfeküdje a slágerpártiak gyomrát. Akárcsak az elektronikusán induló címadó, ami talán kicsit túlzás ezzel a hármas „identitással”. Ráadásul az egész lemez nyakon van öntve egy pofátlanul tökéletes hangzással, ahogy azt már megszokhattuk a csapattól, így ezt a sok változatosságot valóban hallhatjuk is.

Bevallom, néha azt hittem, a Pop Evil és az én „szerelmem” szépen lassan kihűl és eltávolodunk egymástól, de valahogy mindig ilyenkor rukkolnak elő egy új lemezzel, amit viszont képtelen vagyok nem szeretni. Így van ez most is, és alighanem így is marad már. Viszont srácok, Európa vár vissza titeket! A felvezetőben félbehagyott mondat pedig: ...nem halványabb ez a plusz, hanem ismét erősebb, nem is kicsit. ■

„Imádom a banda nevét! Gonosz pop, azaz METAL! Kegyetlenül, intenzíven, töményen megszólaló, gigarefrénnel kényeztető, amerikai stadion rock. Néhány részletében olyan, mint anno a Stuck Mojo volt. Lehengerlően lüktető ritmusok és riffek, néha szinte szavalós éneklés a verzékben, aztán viszont atomra kieresztett éneklés!”
– Cselőtei László 9

„Popcore... Sokféle zene szeméttét sikerült egy laptra seperni, van benne alter, postgrunge, dark electro, industrial, emo stb. Egyébként egész hallgatható zene, de át kell szellemülni, el kell torzulni hozzá. A '18-as lemezre azt mondta egy haverom, hogy »erre drogteszttel jön ki járőr« :)”
– Kánya Ferenc 7

„A mai, modern metal(os) anyagok közül sokat szinte azonnal be tudok fogadni, meg tudok szerezni, a Pop Evil friss dalsokrával viszont mindez nem jött össze. Vannak itt jó témák, elsősre ható refrének, de én ezekkel a zajos, industrial jellegű betétekkel, aláfestésekkel valahogy nem tudok mit kezdeni.”
– Zubor Olly 7

„Zeneileg még be is jönne, de az ilyesfajta énekléstől a falra mászom.”
– Kiss Gábor 6

„A pophatások nélküli részek atom jók. A popos részekkel viszont kínzó-ni lehet. Teljesen bipoláris lemez.”
– Pintér Miklós 6

„Egykor tudtam szeretni albumait az azok zeneisége, ötletessége és újszerűsége miatt, és helyenként még az 'evil'-t is megtaláltam bennük. Mára itt is mindent leuralt a műanyag, sajnos, ez már csak 'pop'. Végighallgatni is nehezem esett.”
– Gyuricza Ferenc 5

„Az első, természetes döggel megszólaló albumokat szinte a keblemre öleltem, de ez a teljesen szintetikus erőlködés eléggé lelomboz.”
– Gáti Viktor 4

„Eklektikus-modernkedős, szerintem kissé irányt veszített album ez, pár jobb, és sok gyengébb-felejtetőbb momentummal. A zenei sokszínűséggel alapvetően nincs bajom – a Faith No More például zseni volt a maga idejében. De ha hiányzik a dalokból a vezérfonál, akkor a dolog nem lesz, nem lehet működőképes. És itt most sajnos ez a diagnózis.”
– Schmidt Péter 4

„Nomen est fukin omen.”
– Uzseka Norbert 3

ANN MY GUARD She of the Sea and Stars

KIADÓ: IDVI AGENCY / ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 9

Baumann Eszter Anna zenekara, az Ann my Guard a covid kezdetekor adott ki utoljára egy dalosnál hosszabb anyagot (a remek Furia EP-t). Akkoriban úgy gondoltam, hogy mesz-sze kimagaslik ez a csapat az énekesnős rock/metal bandák sorából, egyrészt Eszter remek dallamérzéke, dalírói készségei, másrészt a dalokba foglalt mélységek miatt. Az új anyag azonban metal nem igen tartalmaz, rockos gitárból sincs sok, mégis talán az eddigiéknél is erősebb a hatása.

A She of the Sea and Stars bevallottan a korábbi időszak lezárása, ezért tizből öt dal régi szerzemények új verziója, s a további öt új szám is hasonló szellemiségben fogant. Zeneileg egyszerre van helye a mérhetetlenül ősi, népzeneinek, akár pogánynak is nevezhető dallamoknak és hangszereknek, mint a modern hangszerelési lehetőségeknek. Van sok effekt, bár elektronikus zenébe nem hajlik át a produkció, de ezektől a rockosnál letisztultabb hangkép csak még varázslatosabb, még elvarázsolta lesz. De egyetlen pillanatra sem érződik művinek.

Megannyi dalszöveg emleget fel mitikus női alakokat, főleg a görög mítoszokból. Nyilván nem tudhatjuk biztosan, hogy eme mítoszok keletkezésekor, évezredekkel ezelőtt milyen zenébe, milyen dalokba foglalták a nevüket, mégis úgy érzem, nagyon mély hírokat pendítenek meg az Ann my Guard számai, s teszik mindezt úgy, hogy közben azonnal ható, slágernek való dallamokban bővelkedik ez az anyag is.

A nyitó Ode to the Nereids olyan boszorkányos hangulatot áraszt, hogy simán elérne egy Myrkur lemezen is. A Dark Sea Blue zongorát is felvonultat a cselló mellett, szelíd szépsége az Anathemának, az Antimatternek vagy Annekének is jól állna. Ellenpontjaként érkezik a csapat egyik nagy slágere, a Callisto, mely ebben a verzióban olyan, mintha egy nem északon, hanem délen született Kari Rueslattent hallanék.

A szintén már jól ismert Echo-ban ott a „Balaton sír...” kezdetű, magyar nyelvű szövegrészlet, amelytől mindig kiráz a hideg, míg a Novae Eszter Anna fuvoaljátékával valahogy a Bran mesés dalait idézi. És így tovább, nem sorolom végig, mind a tíz tétel más, mindben van valami, ami mágiikus, a szó megannyi értelmében. Éjsötét, félelmetes épp úgy tud lenni az Ann my Guard, mint ringató, ragyogó, megható.

ART OF DISORDER Awakening of the Prophet

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 8

A budapesti progmetalos Art of Disorder zenekart Molnár Zoltán gitáros alapította 2018 végén. A következő évben csatlakozott Tasnádi Tamás basszusgitáros, majd Balogh Attila énekes. Az iránykeresés, a próbák, a dalok írása közben született az ötlet, hogy a bemutatkozó anyag egy konceptalbum legyen. A dalok orozslánrészét ehhez Zoli írta, majd mindenki hozzátette a saját gondolatait, azután ahogy kerekedett a sztori, elkezdtek a stúdiómunkát. Hosszú folyamat volt, számos kísérlet során lelték fel a megfelelő hangzást és közben a nóták is formálódtak még. A dobos posztra tavaly került a megfelelő ember: (a Beneath The Voidban továbbra is aktív) Turcsák Bencével vált teljessé az anyag, a január 17-én szerzői kiadásban megjelent Awakening of the Prophet, ami digitális formában elérhető - érdeklődés esetén azonban CD és bakelit is készül.

A zenei anyaggal kapcsolatban mindjárt az elején tegyük tisztába, hogy a progresszív metalnak ebben a power-bázisú bugyrában nagyon nem egyszerű feladat akár csak egy akkordmenet vagy egy rövid dallam, egy harmónia szintjén is olyan megoldásokat találni, amit a műfaj megkerülhetetlenjei - élükön a Dream Theater - nem alkalmaztak már. Nem lehetetlen, de nem egyszerű.

Első hallásra ezzel az anyaggal kapcsolatban is azt éreztem, hogy nagyon jönnek a New York-i progbaró megoldásai, ugyanakkor hallottam a Fates Warning-féle kifinomult dallamossá-

got, az A Perfect Circle rendezett, letisztult vonalait, a súlyos művészsívet a görög szín olyan fiatal csapataitól, mint a Grove Therapist vagy a Poem - nagyjából fogadni merek viszont, hogy utóbbi kettőt Zoli nem is hallotta még, egy csomó mást viszont igen, amit én nem.

Ahogy feltettem a fülest és engedtem, hogy beengedjen az anyag, úgy vált egyre tisztábbá, hogy miben más valójában az Art of Disorder, mint az említettek, bár jelen van minden a fentiek közül, de a hagyományos formák megkerülésére, a metrikus összetettségre törekvésre, a többretegű harmóniák, a technika, a virtuozitás megjelentetésének igénye saját. Van persze Dream Theater-jellegű dal vagy dalrészlet, meg ahogy halom, Zoli is a Petrucci-iskola művésze - nem is akármilyen. Viszont semmi nem másolás jellegű. Oké, a rövidke Interlude-ben egy átragadt dallamot fel lehet fedezni a Paradise Lost Say Just Wordséből, ugyanitt Attila is kicsit elveszik LaBrie légéjében, de általában kerüli ezt a szomorúság tenort, kinőhetetlen gyermekbetegségnek egyik dolgot sem nevezném.

Van sok izgalmasabb pillanat, de amit az album abszolút erősségének látok, az az irgalmatlan súlyok és a fülbemészás között ügyesen egyensúlyozó A Familiar Unknown World, a közel-keleti melódiákkal felütött és talán az album legszebb szólóját hordozó, utolsó harmadában multidimenzióssá kinyíló címadó és a bőven kifejtett, nagyon szépen felépített, változatos és fantasztikus szólókkal tarkított Legacy. Bemutatókozó lemeznek annyira markáns az Awakening of the Prophet, amennyire kell, és kíváncsívá tett, hogy hogyan folytatódik, ugyanis máris készül is az új!

Ezt a mostanit elitista progosoknak nem ajánlom, viszont a műfajt a szépségeiért szerető progresszív-rajongóknak öszintén. Spotin, Youtube-on megtalálod!

CHEMICIDE Violence Prevails

KIADÓ: LISTENABLE RECORDS / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 8

Costa Ricában a banán, kávé meg a megmentendő esőerdők mellett metal is terem, és ahogy az a régióban nagy általánosságban, itt is leginkább a metal extrém változatait szeretik. A közép-amerikai miniország fővárosában lassan 20 éve alakult thrasher Chemicide nem számít már zöld-fülűnek, a Violence Prevails már az ötödik teljes albumuk. Otthon ismertnek számítanak, és nem csak latin-amerikai térség országaiban mutathatták már meg magukat, hanem Európában is csináltak már egy kisebb fesztivál-körutat. Nem emlékeztem a nevükre, de két éve a brutális esőzés és áradás miatt lerövidült Metal Daysen néhány percre beléjük futottunk az egyik kisszínpadon. Néhány tuat ember előtt játszottak, számszakilag valószínűleg több volt a sátorban a relatív páratartalom mint a közönség, meg sajnos nem is szóltak túl jól, úgyhogy akkor nem jutottak tovább, mi viszont igen. Lemezt sem hallottam még tőlük, a Violence Prevails az első.

Erről az anyagról, ha semmit nem tudok, akkor azt mondtam volna, hogy valószínűleg dél-amerikai, és nagyon nem is löttem volna mellé. Olyan energiák sísteregnek az első nótából, ami például a fiatal, Beneath-korszakos Sepulturára volt jellemző. A stílust tekintve valamivel árnyaltabb a kép, a Sepultura itt is játszik, mellette a „kötelező” Kreator/Slayer/Metallica-hatások is jelen vannak, a fiatalok közül a Crisix, a Havok vagy a Lich King, a belsejében meg egy csomó amcsi hardcore, ezek több nótában is jönnek. A feldolgozások meg a pólók alapján olyanokat gondolok kedvenceknek ezek közül, mint a Dropdead, a Los Crudos vagy a Negative Approach.

A lemez nótái közül nekem inkább az intenzív thrash metalok jöttek be, mint a nyitó Do as I Say, a címadó meg a Chokehold, esetleg a balladásan nyitó Supremacy második fele. A főleg lassú-középtempós crossoverek annyira nem fogtak meg. Három feldolgozás is került az anyagba és szignifikáns, ahogy a négyes mindegyiket saját orcájára formálta. Egy Discharge és egy Los Crudos nótából két gyors crossover lett, egész' rendben vannak. Gondolkodtál már azon, hogy mi lenne, ha a 72 Seasons egy igazi feszes ultrathrash nóta lenne? Ha igen, a válasz a Chemicide megoldása. Nem ez adta el végül az albumot nyolcért, de kellett hozzá. Amikor ezeket a sorokat olvasod, szerintem már megtalálod a steamingeken, fülel is bele!

SOMOLÓ EXTRA OTOMOS

CRAZY LIXX Thrill Of The Light

KIADÓ: FRONTIERS RECORDS / ÍRTA: SZÉNÉGETŐ RICHÁRD / 9

Érdekes dolog a Crazy Lixx. Amióta Vic Zino nincs, azóta a lemezek vagy nagyon jók, vagy nagyon gyengék. (Nem úgy, mint ahova dobbantott, a Hardcore Superstárnál, mert ott csak nagyon gyengék vannak azóta sajnos.) A 2021-es Street Lethal viszont minden kétséget kizáróan meggyőzőtt, bőven van még puskapora a svéd rosszfűeknek.

Sajnos a tavalyi Two Shots at Glory lemezzel nem nagyon tudtam mit kezdeni, egyrészt totál feleslegesnek éreztem, meg érzem is, másrészt nem is sikerült túl jól. A három új dal szódával elment, a nyolc újratett meg semmit nem tett az eredeti verziókhöz szerintem. Csak az időhúzó faktort éreztem a komplett kiadványban, meg is lepott, hogy egy évre rá jön is egy teljesen új stúdióalbum.

Itt azonban valahogy már az első kislemezeknél azt éreztem, valahol a Street Lethal környékén vagyunk ismét és bizony ez nagyon erős egy nyolcadik, vagyis lehet inkább kilencedik lemezhez képest. Újra tombol a nyolcvanas évek, Danny Rexon hangja még mindig kiváló ehhez a stílushoz, még mindig européer sleaze ez. Utóbbi persze egyáltalán nem degradáló értelemben használom, nagyon szerettem mindig is, hogy az itteni bandáknak van egy olyan sajátos feelingjük, ami a tengerentúlon sincsen meg, ahogy az a feeling sincsen meg ezekben a csapatokban és ez így van jól. A Crazy Lixx sokkal inkább hajaz a Nasty Idolsra, az első két lemezes Shotgun Messiahra, mint a Mötley Crüe-re. A Thrill Of The Light karcos, retrós, de mégis bivaly soundja és az, hogy a tíz dal gyakorlatilag mind erős, ismét kicsit visszaadja a hitem a műfajban. Persze, vannak kiugróbb darabok, de nem vagyok benne biztos, hogy erőltetni akarom a „lemez slágere” toposzt most. Helyette inkább örülök, hogy ennyi k*rrva jó dalt kaptunk egyszerre!

Az a helyzet, hogy mindig, amikor már elkezdenék lemondani a Crazy Lixxről, ahogy lemondtam a Hardcore Superstarról, Crashdiétről is, mindig bebizonyítják, hogy bizony még nagyon is élnek és tudnak, ha akarnak. Remélem, még sokáig akarnak majd és valamikor elsodorja őket a rock and roll errefelé is.

DIRKSCHNEIDER Balls To The Wall Reloaded

KIADÓ: REIGNING PHOENIX MUSIC / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

Vannak, akik nem szeretik a válogatásokat, a tribute meg a remake lemezeket, én meg igen. Nekem van egy ilyen elhajlásom. Azt gondolom attól, hogy meghallgatok egy tribute-t vagy egy újrafelvett albumot, az eredeti alkotás egy fikarcnyit sem sérül, attól még bármikor felrakható és meghallgatható, ugyanúgy mint korábban. És miért is ne lehetne szépsége az újnak?

Itt van például ez a Balls to the Wall Reloaded. Az Accept klasszikus albuma megjelenésének 40. évfordulójára rántotta újra Udo bátyánk a vezetéknévét viselő bandájával. A megjelenéssel mondjuk kicsit megcsúsztak, decemberben már a 41-et töltötte a Balls. Idén a Metal Heart ünnepli a negyedik évfordulót - csak emlékeztetném, Lieber Herr!

Azzal abszolút nem szeretnék foglalkozni, hogy ki írta a dalokat, ezáltal kinek van valamilyen, bármilyen jog biztosított alapja arra, hogy játssza, kiadja őket. Az eredeti szerzők közül ketten ebben a zenekarban vannak, ez tény, de ebben nem kívánok állást foglalni se pro, se kontra. A lényeg, hogy a heavy metal egy ikonikus alkotását, a germán metal egyik vitán felül legmeghatározóbb albumát öntötték újra, kicsit más formákba, mint amilyenekben az eredeti darabokat ismertük, és ráadásul olyan vendéglistával, olyan nevekkal, ami a Holdról is látszik. Ott volt Biff Byford, Danko Jones, Dee Snider, Doro Pesch, Joakim Brodén, Michael Kiske, Mille Petrozza, Nils Molin (Dynasty, Amaranthe), Ylva Eriksson (Brothers Of Metal) és Tim "Ripper" Owens - lehet ennél többet kívánni? Lehetne, nekem is lennének ötleteim, de egyrészt nem szabad telhetetlennek lenni, másrészt meg... ennyi dal volt.

A Balls, státuszánál fogva ugye, egy olyan heavy metal album, amit a tapasztaltabb korú rockerek közül mindenki ismer, mindenkinek vannak kedvenc nótái rajta. Az enyémeiken valószínűleg nagyon sok Accept-rajongóval osztozom: Balls To The Wall, London Leatherboys, Head Over Heels, Love

Child, Turn Me On, Losers And Winners - azaz csaknem a teljes anyag.

A vendégművészek szereposztása nagyon jól sikerült, élnek a nóták, néhány különösen megfogott. A nyitó címadó Joakim-al egyszerűen belemászik az arcodba, mint egy tank. A Head Over Heels Nils Molinnal meg egy érdekes új megvilágításba helyezi a nótát: van a hangszínében valami Dio, vagy inkább Tony Martin, és ez olyan vibráló kontrasztot ad Udo rozsdás ráspolójával, hogy a hideg oda-vissza futkosott a tarkómtól a hátam közepéig. Hallgatás előtt azt gondoltam, hogy ezt a dalt Rippernek kellett volna adni, de ez így a tökéletes. Kiske éneke is átfőrt a Losing More-t, kicsit közelebb is hozta hozzám. A Turn Me Onban Danko és Udo elég hasonló megközelítésben tolja, az együtténeklős kórusban eskü' még Tornillót is hallom, bár tudom, ez elég bizarr: Viszont katonás, remek menet!

A Losers and Winners alapvetően egy szigorú tétel, ebbe nagyon belefelelszik Dee Snider érett, mély, reszelős tónusa, sokat ad a dalhoz. Sok további szigor. Ripper is belerakta a Guardianba az apait-anyait, tőle pont ezeket a hangokat várjuk, azt hiszem meg is szerettem vele a nótát. A millés Fight it Back előtt viszont kicsit értetlenül állok, a Winter Dreamst meg nemigen kedveltem soha, bár az megingathatatlan tény, hogy Doro asszonyal egy izgalmas, hangulatos, gazdag hangszerezésű darab készült belőle.

Remélem sikerült kedvet hoznom a hallgatáshoz! Február utolsó napján már fülelheted is a Spotin!

LABYRINTH In The Vanishing Echoes Of Goodbye

KIADÓ: FRONTIERS RECORDS / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 7

Az alapító gitáros/főnök Olaf Thörsen nem egy fenekén megülő alkat, annyi biztos. Három évtizednyi Labýrinth mellett régóta teljes erővel nyomja az olasz színtéren ugyancsak jó névnek számító Vision Divine-ban is, pár éve pedig Mark Boalsszal hozták össze a szintén a mai napig létező Shining Black projektet. Szerencsére a felfokozott aktivitás nem igazán megy a minőség rovására - habár komoly meglepetéssel már egyik formációs sem szolgált mostanában, egy megbízható nívót azért jobbra sikerült tartani velük.

A Labýrinth négy év után érkezett friss anyagáról nagyjából ugyanazokat tudom elmondani, amit alapvetően jól sikerült elődjéről annak idején klaviatúrára vettem. Olaszos dallamgazdagsággal elővezetett, progos felhangokkal bíró billentyűs-gitáros europower muzsikát hallhatunk a szűk órányi tíz dalban - ebben utaznak lényegében a kezdetek óta, de úgy kb. a 2017-es album óta valahogy különösen jól sikerül kidomborítaniuk önnön erőnyeiket. Mindebben Thörsen és gitáros partnere, a szintén alapító tag Andrea Cantarelli gitárjátéka mellett az Eldritchet is erősítő Oleg Smirnov billentyűzése mindenképpen kulcszerepet játszik, akárcsak a frontember Rob Tirant néhol Midnight/Tate módjára hasító énekhangja.

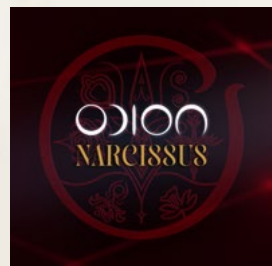
A meglehetősen vehemensen tempózó anyagban kicsit több befékezősebb, középtempósabb rész azért jól mutatna, ezek viszonylag ritkás előfordulása miatt végül eggyel lejjebb is húztam a pontszámot az eredetileg adni tervezetthez képest. Azonban ettől még, ha bírod a banda korábbi dolgait, netán az Angra vagy a Stratovarius munkásságát, bátran tegyél egy próbát ezzel a koronggal - nem hiszem, hogy csalódnál benne.

EXITUS Killing Breed

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 7

Na nézz oda, egy cseh öregfiúcsapat! Hol volt idáig ez az öt marcona morva? Tudod kik ők? A '80-as évek legvégén alakultak, két demót is felvettek próbateremben '90-ben és '91-ben, de mielőtt bármilyen történet volna velük bevonultak, a leszerelés után meg mással foglalkoztak, más zenekarban, más műfajban folytatták. Ezt mondjuk csak azért tudom, mert a biográfiajukban benne van. A második demójuk nekem is megvolt, a szüleim házának a padlásán talán a mai napig is megvan egy dobozban, amibe a másolt kazettáim tucajai kerültek. Akkoriban ennél többet nemigen tudtam róluk, azután meg kikerültek a látókörömből.

Amikor a kezembe került az idei anyag, akkor rémlett fel ez a néhány emlékfoszlány, és ahogy belefüleltem a korábbi hang-

zőkba, a 2019-ben megjelent Undead EP részben vagy egészben tartalmazza a '91-es Exitus demót, az legalábbis rémlik, hogy a Kreator People of the Lie klasszikusának feldolgozása a kazettán is rajta volt.

Néhány szóban visszatérve a leszerelés utánra, az Exitus két alapítója az Eternity nevű death metal bandában folytatta, majd amikor ez a csapat feloszlott 2018-ban, úgy döntöttek újraindítják az Exitust az egykori Eternity humán erőforrásának segítségével. A felállás az említett Undead után többször változott, a frontemberi és a ritmusszekciós posztokon is cserélődtek a társak, de '21-re stabil volt a zenekar és megjelent az első teljes Exitus album, a Liebyrinth. Ezt a lemezt felületesen hallottam, de elmegetett mellettem, mert nemigen emlékszem rá.

A február végén érkező Killing Breed viszont az első percétől kezdve meg tudta ragadni és többé-kevésbé le is kötötte a figyelmemet. Izmosan, frissen szól, semmi por, semmi pókháló, semmi tatás metal. Nincs lassú, nincs akusztikus, nincs rockballada. Tempós, mérges dalocskák követik egymást egy visszafogottan melodikus instru keretében. Ez a megoldás mondjuk erős korlátok közé is szorítja az anyagot, a diverzitást épp csak fenntartja egy-egy tempó- vagy témaváltás, esetleg szólo. Ez a dolog olyan tétéleknél működik jól, mint a Killing Breed, a Without Identity, a To the Wall vagy a Rest in Pain, de az album többségében az olyan thrashereknek készült, akik jól tűrik a viszonylag monoton mézszárlást a Kreator, a Xenitrix, az Anihilated, a Vio-Lence vagy az Exodus modorában.

A csapat csatornáján a #progressivethrash taggel is címkézték az anyagot, ezt azért ne vedd komolyan, viszont ha bírod a régisulis thrash metalt, akkor már hallgathatod is.

LÖANSHARK No Sins to Confess

KIADÓ: RPM ROAR / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

A múlt hónapban írtam egy spanyol heavy metal banda, a Crimson Storm első lemezéről. A bandát alapító, eredetileg szárd származású Lógan Heads gitáros több csapatban is érdekelt, többek között ezt a triót is ő hozta össze Barcelonában. Ebben a formációban az énekesi feladatokat is ő maga látja el a gitározás mellett. A bőgőért nem kellett messzire mennie: Aless, a Crimson Storm basszere kéznél volt, a dobok mögé pedig a heavy metalos Raptore ütőse, Angel ült. Úgy tűnik, hogy a spanyol nagyvárosban nagyon élnek a metal színtér, rengeteg csapat van, az összefonódások hálózata meg rendkívül bonyolult.

A Löanshark albumának a kislemezeit már a Crimson Storm cikk írásakor megfűleltem. Lekádereztem a csapatot, már akkor eldöntöttem, hogy a No Sins to Confessről is írni fogok, mert tetszetős heavy metal muzsika. Másképp működik, mint a Crimson Storm, más az alapja. A Löanshark heavy metaljában inkább a NWOBHM hőskorának hatásai domborodnak ki, egészen a '80-as évek elejéről, szinte minden nótában más, mégis homogén a lemez. A dalokat hallgatva egy-egy riffre, gondolatra, érzésre beugrott egy csomó brit új hullámos metal csapat, el is kezdtem a címek mellé írni néhányat, ott volt az Avenger, a Gaskin, a Jaguar, a Marseille, a Persian Risk, a Raven, a Saxon, a Tokyo Blade vagy a Tygers Of Pan Tang, de aztán úgy döntöttem, hogy nem nevesítem direktben a hallottakat, felesleges. Arra jó ez a felsorolás, hogy lássuk: nyers, tempós, kemény és rámenős, ugyanakkor dallamos régisulis „rendszerváltó” metallal lesz dolgunk szőrös hangzással és kalandos témákkal, energikus riffekkel, vitez szólókkal, mozgalmassal, bögzőssel, erőteljes és változatos dobokkal.

Lógan a korszakot meghatározó drámai baritonok és lírai tenorok közül az utóbbi vokális megközelítést preferálja, az éneke is rengeteget finomodott a korai anyagok óta. A nóták többsége nem okozott meglepetést. '21-ben szedték össze egy „nulladik” albumra az első dalokat, két újjal kiegészítve. Ebből a gyűjteményből három tételt átmentettek a No Sinsre is, három új dal az elmúlt hónapokban kislemezekre jött ki, csak a Backstabber, a Wet 'n Wild és a Bad Guys Don't Lose hármast nem hallottam még. Kiváló dalok, nagyszerű albumot alkotnak együtt! A tizedik dal, az Open Fire jó ismerős a Marseille '84-es Touch the Night lemezéről - remek feldolgozást készített belőle a trió és méltó helyet kapott ezen a jó kis NWOBHM-esszencia albumon.

Azt gondolom mindegy, hogy valós időben szeretted ezt a fajta zenét, vagy később, az évezred eleji retro-heavy mozgalom idején, ez adja a hangulatot, és el fog kapni!

ODION

ODION Narcissus EP

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS / ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 9

Az Odiont a Reason három tagja alakította, bár Dudás Gábor énekes a legtöbben alighanem a Thy Catafalque-ból ismeritek. Kun József dobos és Vándor Erik gitáros mellé pedig a főként a Dividedből ismert Purnhauser Pál basszusgitáros érkezett, valamint a szintén a TC kapcsán ismert, de korábban a Képzelt Városban is csellózott Bos Michaela. Ilyen nevek kapcsán az embernek óhatatlanul is vannak elvárásai, de az Odion már ezen a bemutatkozó EP-n is jóval többet ad, mint amit várnál tőlük.

A zenei irány részben emlékeztet a Reasonre (2020-as, The Divine Rest című utolsó albumuk a hazai gothic/doom/death metal egyik gyöngyszeme volt). Az EP-t hallgatva főleg a Draconian Times ill. One Second korszakos Paradise Lost jut eszembe, hasonlóan emelkedett ez a zene, és a dallamok között is vannak nagyon fogósak. De a My Dying Bride is felmerül pár helyen – akár a hörghés miatt, akár a vonós hangszer okán. Viszont az Odion hangzása nem annyira vaskos és súlyos, nincs második gitár, hogy tömörítsen. Annál több szerep jut így a csellónak, sőt, pár helyen zongorának-szintetizátornak is. Ám az éjsötét, komor bánatmetal kategória szűk az Odionnak. Nem is annyira a komplexitás, inkább a szabadabb dalszerzés miatt érzek sok helyen progresszív rock/metalt is. Pl. a Release-ben és az All You Were-ben is konkrétan '70-es évekbeli progrock-témák vannak, de nem ám olyan, uram bocsás! merev, unalmas módon, ahogy az utóbbi évtized Opethjénél hallottuk. Sőt, fura módon a Shiftben és az All You Were-ben mintha némi A Perfect Circle hangulat is lenne, legalábbis nekem ez jön le egy-egy verzéről. Nem grunge, nem is borultság értelemben – a szomorú dallamvezetés miatt.

A negyedik dal pedig az Irae címet kapta, és szerepel benne még egy latin szó, továbbá az Ómagyar Mária-siralomból két versszak. Érdekes módon az a „Világnak világa...” is, amely pont egy Thy Catafalque-dal címét is adta – ám ez a szerzemény teljesen más. Mérhetetlenül gyászos, doomos, de közben emelkedett és megrázóan szép is. Örülök, hogy Gábor magyarul is énekel jellegzetes, hol öblös, hol bársonyos hangján.

A Narcissus EP nem egyszerűen remek bemutatkozás. A tagok a múltjukhoz híven, mégis új utakra lépve zenélnek itt. Nem játszanak biztonsági játékot, de nem is tagadják meg önmagukat. „Pusztán csak” jelzik: bőven van még bennük jó és új zene.

SZÖKÖLŐ EXTRA

PENTAGRAM Lightning In A Bottle

KIADÓ: HEAVY PSYCH SOUNDS / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 9

Hát ezt is megértük: tíz évvel a Curious Volume után végre új Pentagram-nagylemezt hallgathatunk. Ugyan a főnök, a 71 éves Bobby Liebling énekes mögött az egész hangszeres szekció lecserélődött, a vég-eredményen ez mégsem hallatszik - konkrétan meg nem mondanám, hogy ezt a lemezt egy 75 százalékból megújult felállás hozta össze. A több mint fél évszázada létező, legendás-kultikus doomster formáció emblemikus hangzásvilága legszebb lidércfényében ragyog, az új tagok jól hallhatóan a lehető legnagyobb tisztelettel közelítettek a Pentagram hagyományaihoz. A Trouble és a Saint Vitus mellett a zenekar az amerikai doom vonulat legfon-tosabb ősforrásai közé tartozik, akik olyan definitív albumokkal tették le korábban a névjegyüket, mint a Day Of Reckoning, a Relentless és a Be Fo-rewarned.

A Lightning In A Bottle nótáiban a régi erények újra teljes pompájukban fénylenek fel, doom mércével mérten többnyire egész tempós és lendületes megfogalmazásban tálalva azokat. Nyers, organikus, cicomamentes a pro-dukció - más mondjuk nem is illene Liebling mester jellegzetes, néhol már szinte kántálás-szerű vokalizálásához. Az igencsak viharvert fejszerkezetű fickó semmivel sem jobb énekes, mint teszem azt Alice Cooper vagy Ozzy, de ehhez a zenéhez és obskúrus tematikához teljesen jól passzol a stílusa. A Saint Vitus és a Legions Of Doom irányából ismerős Henry Vasquez húzós, ötletes dobolása szépen adja az alapokat a feelinges doom rock/metal nó-ták alá, amikben rendre helyet kapnak elszállósabb-borultabb, jammelősebb betétek is. A nyers, füstös, sabbathosan zsíros témák között néhol még mé-lyebbre ásó, ősröckos-hendrixes mozzanatok is felfedezhetünk - amolyan időgép tehát ez a lemez, de annyira él és vibrál az egész, hogy porosnak, avítasnak még véletlenül sem mondanám a muzsikát.

Gondoltam, hogy nem lesz fércmunka az új Pentagram, de hogy ennyire egységesen erős lemezzel álljon elő a brigád, arra ezzel együtt sem számítottam. Kellemes meglepetés.

SABER Lost In Flames

KIADÓ: ROAR / ROCK OF ANGELS / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Mindössze pár hónappal ezelőtt akadtam bele a Los Angeles-i Saber 2021-es debütáló albumába, és egyből komoly benyomást tett rám az a fajta tüzes intenzitás, amivel a fajtajelleg szerint gyárilag sem bárgyú US heavy/power vonalas muzsikát művelik. Gözöm sincs, huszonéves fejfel mi visz rá szépreményű kaliforniai fiatalembereket arra, hogy a Lizzy Borden, a Savage Grace, a Helstar, illetve a korai Agent Steel és Queensryche nyomdokain kezdjenek el muzsikálni, de hogy jól tették ezt, az mindenesetre biztos.

A Without Warning egy rövid - szűk félórás -, figyelemre méltóan lendületes bemutatkozás volt nagyjából a fent említettek szellemiségében megfogalmazva, ám néhol szinte már thrashes intenzitással elővezetve. A kaliforniai napfény azért meg-megcsillant a hasítóan acélos témákon (érts ezalatt némi behatást a korai Mötley Crüe irányából), de a végeredmény ezzel együtt sem volt puhánynak vagy kompromisszumosnak mondható.

Az újra csak a Haunt-főnök Trevor William Church hathatós segítségével készült folytatás hasonló szellemben fogant - kicsit ugyan letisztultabb a produkció és visszafogottabb a tempó, de alapvetően ugyanazt a történetet meséli most is a csapat. A frontember, Steven Villa hangja leginkább egy agresszívebbre vett fiatal Geoff Tate és a leghasítóbb formáját mutató Rob Halford keverékének írható le, aki nagyon jókat énekel az olyan dalokban, mint a nyitó Lost In Flames, a relatíve napfényesebb, kicsit Lizzy Borden-ízű Madame Dangerous, a merengősebb, korai Queensryche-hangulatokkal indító Shadow Of You vagy záró, priestesen zakatoló Steel Breaker. De nagyon erős a gitármunka is, amiben a szólókkal telepakolt US metal vonalas játék mellett a Randy Rhoads és Vivian Campbell fémjelezte megközelítés is tetten érhető (Phoenix Rising, On The Hunt). A Time Tells All refrénje alatt pedig - amolyan stíláriskakukktójaként - a korai Mötley Crüe zakatolása köszön vissza.

Ez az album sem hosszú, 29 perc mindösszesen, de kifejezetten erős dalokkal lett megpakolva - az eredetiséget ne itt keresd, de ha félórányi „best of eighties” eszenciára vágysz, akkor maximálisan jól fogsz szórakozni.

SARKASM Carnival of Atrocities

KIADÓ: XTREEM MUSIC / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 7

Ez a kanadai death metal ötös igazi veterán. A műfajnak a bölcsőjénél mondjuk még nem voltak ott, de az óvodás éveknel már igen. 1990-ben, amikor a Sarkasm alakult, a műfaj mai legendái már örök klasszikusokat adtak a világnak. A banda karriertörténete sajnos elég szakaszos. A '90-es évek elején nem jelent meg lemezük, bár demóztak szorgosan, a hely és az idő viszont nem nekik dolgozott, úgyhogy '94-ben feloszlottak. Az ezredforduló után több alkalommal is visszatértek rövid időre, de a legutóbbi, '19-ben történt comeback volt csak sikeres, azóta együtt az ötös, ráadásul a „klasszikus” felállással - kevés újjáalakult régi banda mondhatja el ezt magáról. A reformáció után végre el is készítette első albumát a Sarkasm. Az As Empires Decay szinte napra pontosan két esztendeje jelent meg. Nem volt rossz anyag, de különösebben nem okozott felfordulást sem a szakmában, sem a sajtóban.

A banda fő szerzői viszont úgy tűnik rendíthetetlenül hisznek abban, hogy egyszer eljön a Sarkasm ideje is. Nem tértek le a kezdetek óta járt útról a Carnival of Atrocities nótáival sem, az irány változatlanul egy olyan death-thrash muzsika, amelyben alapvetően a korai Death- meg Morbid Angel-féle death metal és a 80-as évek legvégének Slayer/Dark Angel-vonalas thrash metálja keveredik, de a témaválasztás másképp sötét, mint az említett bandáké.

A nóták tehát ezúttal is visszafogottabb habitusú távoli rokonai a floridai death metalnak. Ami azonnal észrevehetően változott az Empires albumhoz képest, az a megszólalás. Míg a „bemutatózó” lemezen ragaszkodott megszokott soundjához a Sarkasm, ennek az anyagnak a mixeit elküldték Dan Swanö stúdiójába, hogy maszterelje ki belőle a tőle telhető maximumot. Nos, ez sikerült is, sokkal korszerűbb hangzást kaptak az új dalok, viszont eléggé egy profilba van állítva mindegyik és a penge sound csak ráerősít, hogy hiába a rengeteg témaváltás, a komplex riffekből rakott kazlak és a jól alkalmazott harmonikus elemek - a nóták szárazak, nincsenek igazi dinamikai kontrasztok és a tempó is közel konstans, így nem sok idő kell hozzá, hogy egysikúnak tűnjön az anyag.

Nagyjából az első három tételt, az I Am Chaos-t, a Murmurs from the Voidot és az Echoes of Hyperiont tudtam figyelemmel követni, ezekhez a fent említett hatásokon felül a legutóbbi Possessed vagy Sadus lemezek hangulatát is megemlíteném. A Carnival of Atrocities ebben a formában leginkább egy múlt századi death metal hagyatékból restaurált holmi, aminél a gyári állapot visszaállítása nem volt cél, a felújítás meg nem sikerült túl jól, de viszonylag szépen meg van csinálva. Múzeumba nem fog kerülni, de otthon ki lehet tenni a polcra.

THE CULT Beyond Good And Evil

KIADÓ: WARNER/MAGNEOTON / ÍRTA: POSTA JÁNOS / -

A vinyl reneszánsza során az elmúlt pár évben szép újrakiadásokat kapott a zenekar életművének minden korai darabja, most pedig elértünk a kétezres évekhez.

A Beyond Good And Evil annak idején egy feloszlással egybekötött többéves szünet után érkezett. Az Ian Astbury-Billy Duffy páros mögé Matt Sorum ült a dobokhoz, a produkciót pedig ismét Rob Rock felügyelte. A tizenkét dal a kornak megfelelően modernizált hangzással hozta a banda színvonalas garázsrockját, bár a korábbiakhoz hasonló zajos sikert nem aratott. Aztán a lemez megjelenését és némi koncertezést követően a zenekar ismét feloszlott, ezzel egy egészen egyedülálló keretbe foglalva a Beyond Good And Evil albumot.

Ez a limitált újrakiadás két, a borítóhoz színezett karmazsin, illetve türkiz vinylt tartalmaz, a hanganyagot három oldalra osztva. Az üres D oldalon bónuszként talán elfért volna néhány koncertfelvétel, de a kiadó inkább a borítókép fő motívumát lakkozta rá... A korongok kiváló minőségű tokban pihennek. Gyűjtőknek és rajongóknak remek fogás.

SOMKOLÓ EXTRA OTOMOS

SACRIFICE Volume Six

KIADÓ: HIGH ROLLER RECORDS / ÍRTA: KÁNYA FERENC / 9

A Sacrifice igen régi banda, még a '80-as évek elején indultak a pályán. A kanadai színen az egyik kedvenc thrash csapatom volt az Infernāl Májesty mellett. Bár volt egy hosszabb hiátus a sztorijukban, de nem is kell a múlt idő, ez a kedvelés nem változott. Nagy öröm, hogy most mindkét alakulat a High Rollernél szolgál. Jöhetne egy új anyag a Májestytól is erre a nagy öröme. Nem mostanában adtak ki albumot ők sem, lassan nyolc éve lesz.

A Sacrifice sem az a banda, ami évente szállítja a kötelező sorlemezeket - ők meg kétszer annyi ideje, csaknem tizenhat éve vártak a The Ones I Condemn folytatására. Korábban ugyanennyi idő telt el a '93-as Apocalypse Inside és a The Ones között, de itt volt az említett inaktív időszak, több mint egytucat év. Sok régi csapat tért vissza a '90-es éveket kiheverve, de kevés mondhatja el magáról, hogy ezt a klasszikus felállásával tette, és úgy zenél újra csaknem húsz éve, hogy nem történtek személyi változások. A Sacrifice esetében ez épp így történt. Ez vagy komfortkapcsolat, vagy épp ellenkezőleg: harmónia van, jól működnek a dolgok a bandán belül.

Azt gondolom, utóbbiról lehet szó, a hatodik lemez anyaga legalábbis erről árulkodik. Rob Urbinati és Joe Rico gitárosok ismét patent dalokat írtak, a teljes anyag feszül az energiáktól. Tulajdonképpen nem tettek mást, mint megalkották a 2009-es The Ones lemez folytatását, ami a kategória egyik legerősebb comeback albuma lett, legalább annyira erős, mint például az Onslaught visszatérése a Killing Peace lemezzel. Ami érezhetően más a folytatásban, azt igazából az eltelt idő magyarázza.

A hangzás maradt - nagy vonalakban a Soldiers of Misfortune is így szólt már - a visszatéréssel egy kis korszerűsítés történt csak, valójában most sem több, kicsit a kor szelleméhez van igazítva. A nóták viszont hála Istennek nem, ezen a téren még a The Oneshoz képest is érezhető egy határozott visszakanyarodás a klasszikus thrash metal gyökerekhez, egészen a '87-es Forward to Termination világához, a feloslás előtti utolsó két lemez, a letisztult Soldiers és az útkeresős Apocalypse megoldásai elé. Pórére vetköztetve, a Forward albumon már érezhető volt, hogy megvan az irány, de a korai hatások, a fiatal Metallica és Exodus, valamint a Destruction impressziói is jól kivehetően jelen vannak még. Nagyjából ide tértünk vissza, és ez a hiperagresszív, gonoszul megszólaló thrash a banda beérett rutinjával együtt igazán tisztító kombót eredményez.

Ahogy az lenni szokott, engem inkább a nyakat törő tételek fogtak meg, az olyanok, mint a Comatose, a Missile, az Explode vagy a We Will Not Survive - ezek minden tekintetben megfelelnek a thrash metal legszigorúbb sztenderdjeinek mind az észak-amerikai, mind az európai színeken. Nagyon jól működnek a visszafogottabb tempójú, "aljasabb" dalok is, mint az Antidote of Poison vagy az Underneath Millenia.

Amit nem éreztem igazán hatásos tételnek a korongon, az mindössze a Black Hashish kicsit szokatlan, kicsit elhajlós instruja, meg az anyag végén a punkos Trapped in a World, amiről feltételeztem, hogy feldolgozás, de nem ismertem. Ez egyébként a kanadai HC/punk Direct Action egy '84-es nótájának feldolgozása. Értem mindkettőt, nekem mégis kicsit elütnek, kicsit idegenek az album nótáinak többségétől, amit viszont egyértelműen olyan dalok alkotnak, amiket a csapat rajongói várnak - közöttük én is.

A régi világból való thrash rajongóinak kötelező!

THE WATCHER Out Of The Dark

KIADÓ: CRUZ DEL SUR MUSIC / ÍRTA: SCHMIDT PÉTER / 8

Az obskúrusabb hangvételű metalbandák felkutatásában hagyományosan jó szimattal rendelkező Cruz Del Sur fedezte fel a bostoni The Watcher trióját, akiknek debütáló albumát még tavaly november végén adták ki. A 2016-ban alakult brigád ugyan 2021-ben már előállt egy háromszámos, saját kiadású EP-vel, azonban az még inkább a pusztá figyelemfelkeltés volt hivatott szolgálni - mint a frissen aláírt lemezszerződés tényéből kiviláglik, sikerrel. A Cruz Del Sur profilját és filozófiáját ismerve persze listás sikereket ez sem fog nekik hozni,

azonban underground körökben náluk értőbb, elkötelezettebb kezekbe nehezen kerülhettek volna.

És hogy milyen muzsika az, ami ezen kooperációt eredményezte? Nos, nagy vonalakban valami olyasmit képzeli el, mintha a pörgősebb, zakatolósabb énjét mutató Trouble zenéjét kevernének lendületesen elővezetett protometal vonalas hatásokkal és - főként a tempózás tekintetében - némi szolidan punkos-motörheades attitűddel. Alapvetően feelingből tolja a három arc, a hangszly egyértelműen a zsigerből, érzésből való zenélésen van - magyarul nem egy agyonteknikázott muzsika ez, cserébe viszont baromi hangulatos és sodró erejű.

A dobos C. Spraker erőteljes, pörgetésekkel teli dobolása külön említést érdemel, és nekem az énekes/gitáros P. Reed közepes fekvésű, kissé fojtott orgánuma is bejön. Nem egy klasszikus értelemben véve képzett hang az övé, de ehhez a zenéhez teljesen jól passzol, nincs hiányérzetem a hallatán.

A nyolcdalos album mindössze 36 percnyi, de a történet így kerek, debütálásként ennyi pont megteszi. Az alaplól tempós, pörgős anyagot azért meg-megakasztják belassultabban őrils-zakatolós vagy éppen elszállósabb pillanatok is, halld például az Exiledot vagy a záró, kicsit nagyobb lélegzetű Thy Blade, Thy Blood bizonyos témáit. Igéretes felütés az Out Of The Dark, kíváncsian várom a folytatását.

ZIVATAR Apocalypse Campaign

KIADÓ: SZERZŐI KIADÁS / ÍRTA: UZSEKA NORBERT / 9

A Zivatar Petheő Attila énekes-gitáros-dalszerző zenekara, mely kb. tíz éve indult (előtte Attila a Doomsday-t vezette), és ez a bő 40 perces album vagy EP sem mutat számottevő elmozdulást az eddigi irányvonalától. Maradt a sötét, fajsúlyos gothic/death/doom metal, a My Dying Bride, korai Paradise Lost vonalán. Az viszont újdonság, hogy az aktuális felállítás élőben, egyben játszotta fel az anyagot. Nem túlbonyolított zene ez, de így is lehetővé hívás ebben a megoldásban. Az eredmény pedig valóban hordoz valami hangulati pluszt, amit ez a módszer jó esetben magával hoz. Élő és vérből a hangzás. De egyébként is az a Zivatar egyik legfőbb erénye, hogy irdatlan erővel tudják előadni ezeket a gyászos témákat. Minden bánat és komorság mellett sem mondhatja senki, hogy ez itt nem igazi metal zene.

Az anyag négy Act-ből épül fel, és egy ismerősnek tetsző történetet mesél el: a teremtéstől a bűnbeesésen át a világ romlásáig és az isteni büntetésig. Ám közben nincs sehol egy konkrét sor, mely egyértelműsítene, hogy a Biblia vonatkozó részeit dolgozta fel a Zivatar. Vagy hogy akár Milontól az Elveszett paradicsom-ot. Akárhogy is, ezt a roppant és univerzális történetet kellő erejű és atmoszférájú zenével közvetíti a csapat. A masszív, tonnás riffeket és Attila hörgését ugyan színesíti némi szintetizátor, kevéske tisztább ének, néhol enye középkorias vagy pagan hangulat, ám az átlagosan kb. 10 perces tételek zömét a monoton riffek teszik ki. És elfogadom, ha valakinek ezek egy idő után unalmasak, de szerintem annyi erő és őszinteség van bennük, hogy képtelen lennének kilencnél kevesebb pontot adni erre az anyagra. Ahogy elindul, beránt, és nem enged el a végéig.

Fotó: Markus Stock

ISTAPP Sól Tér Sortna

KIADÓ: TROLLZORN RECORDS / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A Nap nagy ellenségei, a fagy és tél barátai hat év után visszatértek egy új albummal. A csapat vezére, dobosa, korábbi gitárosa Fjalar az egyedüli eredeti tag, ismét teljesen új zenészekkel vette körül magát, de nyilván mindenki tudja, miről szól az Istapp – jégről, gleccserekről, végtelen hómezőkről, kegyetlen hidegről. A Sól Tér Sortna egy újabb történetfűzér a jeges világ győzelméről a Nap felett.

Kellemesen elvarázsoló érzés egy mitikus világban elveszni, akár prózában, versben, akár zenében fejezi ki kellő érzékeltséggel az ihletett alkotó. A svéd Istapp húsz éve mozog a saját világában a black metalon belül. Mindig hosszú szünetek vannak egy-egy album között, így a Sól Tér Sortna még csak a negyedik teljes mű a sorban.

A zenekar nem tartozik a black metal legismertebb alakulatai közé, ám mellettük szól, hogy a csapat kezdettől fogva egyedi vonásokkal rendelkezik az intenzív északi black metal égíse alatt. Az Istapp zenéje nem csak gyors, hanem tele van dallamokkal, amelyeket ezen a lemezen Augelmír és Tizheruk szolgáltat. Ujjai alól áramlanak a szélsőes tremoló-témák, amelyek önmagukban meghatározzák az effajta zene hangulatát. A viharokat hangokkal megidéző gitározás közepette heavy metalos riffeket is hallhatunk például a Ragnarökben, amely egy közepes tempójú szám vérmes, acsargó énekkel, népzenei betétekkel. Nyilván a tél is enged néha a szorításból, olykor fel kell lélegezni egy-egy hóvihár után. Hangulatos az említett dal, a női énektémák, kurjantások, tetszetős a durva hörgés-dallamos ének-felelgetés.

Összességében egy jól tálalt, könnyen hallgatható, dallamos északi BM-album a Sól Tér Sortna néhány erősebb pillanattal. A The Insidious Star egy fokkal erősebb volt, de az új lemez is tartja az irányt, a színvonalat, a fagyos hozzáállást.

GRÁB Kremess

KIADÓ: PROPHECY PRODUCTIONS / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A német Gráb 2015-ben alakult, de az első életjel sokáig vártott magára, és máris a debütalbum formájában, mely Zeitlang címmel jelent meg 2021-ben. A rendkívül kifejező, nem túlzás, hogy döbbenetes lemezborító nagyon hangulatos black metal kínált, amely megtalálta az utat azokhoz, akik a műfajt annak zordságában és fennkölt szépségében kedvelik. A fő ember a Dark Fortress ex-énekes, aki Azathoth néven is fut, de a Gráb frontembereként, szövegírójaként a Gránt nevet használja. Bö három év után adja ki a Gráb a második albumot.

A Zeitlang anyagán is duóként működött a Gráb, most is ketten vannak. Akkor Gräin gitáros/dalszerző volt a társ, aki később távozott, s a második albumra nem kisebb egyéniség érkezett Gránt mellé, mint az ex-Winterfylleth-gitáros, Dan

Capp, aki a csodaszép Wolcensmen atya. Vagyis immáron német-angol kooperációként működik a Gráb.

A zene úgy viseli magán a német black metal szinte csak a sorok között érezhető világát, hogy közben szinte tapintható a '90-es évek norvég black metaljának a befolyása. A régi Gehenna, a korai Borknagar, a régi Burzum, a fiatal Emperor nyilvánvalóan nagy hatást gyakorolt a Gráb zenészeire, akik a rendelkezésre álló nehéz, ám értő kezek alatt formálható nyersanyagból kialakították a maguk opusát. A Kremess anyagának az a jellegzetessége, hogy nem foglalkozik a jelenlegi BM-irányvonalakkal, hanem leás a műfaj bő három évtizedes múltjába, és a '90-es évek északi black metaljában talál rá önmagára. Gnást (Capp) komor black metalos gitártémái, hangulatos akusztikus részei, dallamai képezik az album gerincét, Gránt zordon hangja, komor dallamai, költészete pedig a kísérőteffényeket villantják fel a zenei korpusz körül.

Miként az első lemezen, a Kremess albumon is a halál a központi téma: erre Benjamin König újabb háttorzongatóan zseniális borítófestménye vizuálisan is felkészít. A lemezen Thomas vendég működik közre, például Schwadorf vagy Thomas Helm (mindketten Empyrium). Nem sorolom fel a többi nevet, de a tény, hogy ennyien szerepelnek az albumon, jelzi, hogy zeneileg, szövegileg egyaránt komoly teljesítmény a Kremess.

Érdekesség, hogy eredetileg nem tervezett koncerteket a Gráb, de az egyedülként beharangozott Prophecy Fest-fellépés meghozta a kedvet, így lehetnek további koncertek. Én azt mondom, ez a zene otthoni hallgatással az igazi, egy koncerten ezer feltételnek kell(ene) teljesülnie, az a speciális atmoszféra teljesüljön, de ez most mellékes. A Kremess hangulatos, nagy teret átélő album.

HAVUKRUUNU Tavastland

KIADÓ: SVART RECORDS / ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A 2005-ben alakult Havukruunu a rendkívül kiterjedt finn black metal-mezőny képviselője, nem is akármilyen részvevője. Nem tekintettem át tüzetesen a diszkográfiát, de a 2020-as Uinuos Syömein Sota egészen remek album. Olyan a zene, mintha egy gyorsabb, intenzívebb Moonsorrow szólna – mellesleg a Moonsorrow is adhatna magáról életjelt –, nem mintha a nevesebb csapatnak ne lenne sok szélsőes dala. Azonban a Havukruunu nem merő stílusgyakorlat, nem pusztán a műfaji kliséket rakja egymás után, ugyanis a nevezett album teljes tele van parázs dallamokkal, amelyek az említett Moonsorrow-nak is becsületére válnának. A Tavastland a finnek negyedik sorlemeze.

Lehet, hogy keveset hallgattam, lehet, hogy nem éreztem rá kellőképpen, de az ideji album nem tűnik olyan méregerősnek, mint 2020-as elődje. Nyilván nem gond, hogy nem ismétlik meg annak irányvonalát, nem olyan jellegű epikus himnuszok sorakoznak az 53 perces Tavastland anyagán, s ugyan a minőséget most sem lehetne megkérdőjelezni, és a dallamok egy része is nagyon jó – pl. Havukruunu ja Talvenvarjo –, összességében némiképp elmarad az új mű az előző mögött. Nem vitás, a tűz ott lobog a zenészekben, erről tervezkedik pl. a címadó

tétel, de most mintha a nyerseségre még nagyobb hangsúlyt helyeztek volna. Ebben nincs semmi meglepő, a finnekre mindig is jellemző volt a féktelenség, minden szabály áthágása, sokszor a komplett örület zenei kinyilvánítása, azt hiszem, bőven tudnánk finn neveket említeni a black metal területéről.

Lehet, hogy idővel érni fog az album, hiszen az említett cím-adó szám epikus részei is megkapóak, vagyis dalszerzés terén nem tapasztalható gyengélkedés. A Havukruunu világát a black metal elemi ereje, zabolátlansága adja, és a rendkívül erőteljes keretként funkcionáló népzenei motívumok. Sokszor olyan kórusokat hallhatunk, amelyeket sehol máshol, nevezetesen mintha a falu apraja-nagyja fakadna dalra egy-egy izzó hangulatú kórus előadására. A black metal elementáris világába injektálva roppant hatásosnak mutatkoznak ezek a szélviharokkal birokra kelő melódiák. Vásári folk-metal-bohóckodásról szó sincs. Ez orkán és szélvihar, perzselő zsarátnok és telivér harci kedv. A finn nyelv használata még hozzáad az összképhez egy kis extra barbárságot.

A Tavastland és az elkövető Havukruunu a black metalba ágyazott dallamos pergőtűzzel, a szinte túlcsonduló életerős vadságával bájolja el a hallgatót. Mindez az új albumon is szépen kibomlik.

RÄUM Emperor Of The Sun

KIADÓ: LES ACTEURS DE L'OMBRE PRODUCTIONS
ÍRTA: MILÁN PÉTER / 8

A francia Les Acteurs De L'Ombre kiadó 2009 óta támogatja a black metal legizgalmasabb előadóit: főleg hazájuk színterét pásztázzák árgus szemekkel, de néha más nemzet fiait is bekerülnek a látóterükbe. Ilyen a Räum, egy a franciáktól nem messze lévő csapat, amely a belga Liege-ben székel. Cursed

By The Crown címmel 2023 márciusában mutatkozott be a négyes, az Emperor Of The Sun pedig a folytatás.

A Räum nem meglepő módon az emberiség hanyatlásával foglalkozik – félelmek, bűnök, megannyi negatívum, de mint a promólap informál, a lemezről a remény és a nagyság sem hiányzik. Hogy ezek miként fogalmazódnak meg a csapaton keresztül, nem tudom, mindenesetre a Räum zenéje magán viseli a 21. századi black metal jellegzetes arcrándulásait, miközben nem feleli, hogy honnan érkezett. Az agresszív, indulatoktól telt rikácsolós ének, a vad, kaotikusnak tetsző dobolás, a sebes tremoló-pengetések a '90-es évek black metal-eszköztárárt idézik, azonban az Emperor Of The Sun hangzása, az előmlő gitárok, a nyomott hangulatú kvázi akusztikus részek, ambient átkötések jelzik, hogy a nyomott hangulatú harmadik évezredben vagyunk. Egy olyan korban, ahol minden porózzássá vált. A modernitás törmelékei közé olykor hagyományosnak tetsző értékek vegyülnek, de ember legyen a talpán, aki el tudja különíteni az ocsút a bűzától. Nem tudom, a belgák vállalkoznak-e erre a feladatra, mindenesetre a kis zenei nüanszokkal tüzelt zajos black metal minden bizonnyal valamelyest megtisztítja őket.

A Räum lemeze olyaténképpen hangszerelt, hogy a vizeseszerű gitárok magasból a mélybe történő tömeges alázódulást imitáló szövevényébe újabb és újabb hangnyalábok vegyülnek, amelyek szinte észrevétlenül színesítik az összhangzást. De akinek a füle „rá van állva” a black metalra, erre a jellegzetesen tömény dallamos zajföggönyre, élvezettel áll alá, hogy ráömljenek a hangzuhazatagok. Obscure – hogy egy címet említsek, amiben hosszan elnyúlva tekerődöznek a káoszba fulladni tűnő, ám bizonyos rendbe ágyazódó blackesen hőmpölygő gitártémák – még fúvósok is belekeverednek a zajszimfóniába. Fül kell hozzá, hogy érzékelnünk lehessen a gitáraradatokban bekövetkező kis változásokat, amelyek ugyanakkor megváltoztatják a zene hangulatát, irányát.

Nem tökéletes az új Räum, de aki követi a black metal rezdüléseit, érző ujjbegyei alatt kitapinthat valami érdekfeszítőt.

"An album of superlatives!" - RockHara

TOBIAS SAMMET'S
AVANTASIA

HERE BE
DRAGONS

Rock and metal flagship AVANTASIA return with thrilling 10th studio album, Here Be Dragons!

OUT 28.02. CD | VINYL | DIGITAL | LIMITED EDITIONS
AVAILABLE EXCLUSIVELY VIA NAPALMRECORDS.COM

 [f/NAPALMRECORDS](https://www.facebook.com/NAPALMRECORDS) [@/NAPALMRECORDSOFFICIAL](https://www.instagram.com/NAPALMRECORDSOFFICIAL) visit our online store with music and merch NAPALMRECORDS.COM
[/NAPALMRECORDS](https://www.facebook.com/NAPALMRECORDS) [@/NAPALMRECORDS](https://www.instagram.com/NAPALMRECORDS)

Metalos ízek

A 2024-es évet ismét komoly újjászervezéssel kezdte a Mobilmánia, az év végére pedig egy új lemezzel is előrukkoltak, amin tizenegy korábbi dalt hallhatunk, már Tóth Attila énekessel, ám két új szám is helyet kapott a lemezen, felvázolva, merre is tart a csapat. Volt tehát miről faggassuk Zefit, a zenekar motorját.

SZÖVEG: SZÉNÉGETŐ RICHÁRD · FOTÓ: BARNA GERGŐ

I smét újra kellett szervezned a zenekart. Kihívásnak, vagy kudarcnak élted ezt meg?

„Sok múlik az időzítésen. Ha valaki pár héttel egy komoly, elővételi-teltházás előadás előtt jelenti be, hogy változik a családi élete, vagy még rosszabb, ha egyik napról a másikra úgy dönt, hogy kiszáll, az nekem óriási kihívás. Ugyan belül tudom, hogy meg fogom oldani, mert vagyok annyira elszánt, és mindig vannak mellettem, akik segítenek, ha másban nem, legalább a jó döntések meghozatalában és leginkább azzal, hogy támogatnak, de itt nem csak rólam van szó. Egy profi zenekar nem csak zenészekből áll. Komoly stáb áll a hátunk mögött, nem beszélve a legutóbbi tagcserénél, ahol egy szimfonikus zenekar is dolgozott velünk egy projekten. Felelősséggel tartozunk egymás felé és az ilyen hirtelen döntések tönkre tehetik több évi munkánkat, nehéz helyzetbe sodorhatják a többieket.

Szerencsére ilyenkor valahogy a 'mardék' csapat is összezár és az ő biztatásuk is fontos nekem. Kudarcnak azért nem érzem, mert mindenkinek jogában áll változtatni, mindenkinek a saját döntéseit kell meghozni. Az, hogy jó döntést hozott-e, azt más-képp látom én és ő is.”

Hogy esett a választásod Hornyák Péter dobosra?

„Gyakorlatilag szóba sem jöhetett más, mint Petya, akit nagyon régóta ismerek,

mint barátot, mint zenészt. Ismertem a legendás múltját (*Ossian*), ami elég meghatározó volt a vele kapcsolatos döntésben. Ragyogó metal- és mai modern rock dobos. Fáradhatatlan, kiváló stílusérzékkel rendelkezik és nem utolsósorban dobkészítő vállalkozása van, így aztán annyi dobos farag maga köré, amennyit csak szeretnénk, jelenleg már három lábdobot használ. *(nevet)* Azt hiszem az országban csak a Mobilmániának van ilyen. Látványosan dobos és rendkívül jó, konstruktív zenekari tag lett Petya.”

Még nehezebb lehetett a pótlást megoldani a mikrofon mögött, hiszen olyan kaliberű énekesek utódját kellett megtalálnod, mint Tunyogi Péter, Rudán Joe, vagy Gamsz Árpai.

„Valóban, az egyik legnehezebb feladat mindig a frontember kérdése. Megtalálni, hogy ki viszi tovább, amit elkezdtünk 2008-ban. Molnár Péter 'Stulát' sem hagynám ki a Mobilmánia énekesei sorából, aki ragyogó torok volt nálunk, talán a legjobb. Minden énekesünk korszakait szerettem, mert mindenki sokat tett hozzá a bandához. Ezért sem rettegek a változástól – csak a körülötte lévő plusz munkáktól és plusz költségektől, de utólag mindig kiderül, hogy a zenekart újabb inspiráció éri, amit ha jól használunk, jó irányba változhatunk.

Most mindenképp olyan énekest szeret-

tem volna, aki profi, nem az ismeretlenből kerül ki a színpadra. Aki otthonosan mozog akár tíz-húszezer ember előtt is. Többen megkerestek, hogy jönnének énekelni és én is megkértem egy-két embert, hogy énekeljen fel pár dalt. A változás tavaly több zenekart is elért. Így jött képbe Tóth Attila (*ex-Pokolgép*) is. Megbeszéltünk egy találkozót és elkezdtük átformálni a feladatok, az énekstílus átalakítását, hogy vajon tudja-e vállalni a metal után, a – nagyon nem könnyű – hard rock énekstílust.

Sokat próbáltunk. Rengeteget változtattunk Attila előadásmódján. Célunk az volt, hogy a Mobilmánia eddigi énekeseinek korszakait Attila egyesítse egy emberként. Nagyon nagy feladat volt ez, de ma már teljesen magabiztosan tolja a frontban, és már nem is hallok különbséget a régiékhöz képest, ha hallok, akkor az meg már sokkal jobban tetszik az ő megfogalmazásában. Az meg, hogy rendkívül jó frontember fazon, az vitathatatlan. Jóságú, kifejezetten szerethető srác. Reméljük, a közönségünk is megismeri majd ezt az oldalát is. Mi bátran rá bízjuk bízni magunkat, így egy év után.”

A két új dalban és a lemezen már játszik a szintén nemrég csatlakozott Szijártó Zsolt is. Nem féltél, hogy nagyon elmetalosodtok?

„Zsoltival is már régóta kerülgetjük egymást, mindig is szimpatizáltam vele. Rendkívül nagy tudású és stílusmeghatározó gitáros. Továbbá jó humorú, vidám ember. Rengeteget röhögünk a csapatban azóta, hogy velünk van. Ő lett a mi kultúrnapkövetünk, mert az egész szakmával jó kapcsolatokat épít ki a Mobilmánia érdekeit is képviselve. Mindenképpen akartam is, hogy egy kis metalos íz érkezzen a bandába.

Természetesen ez nem egyedüli döntés volt a részemről, hiszen van nekünk egy ragyogó, zseniális gitárosunk Nusser Ernő, akinek a véleménye nagyban befolyásolta a döntésemet. Csak olyan gitáros kerülhetett ide, akivel Ernő jól tud együttműködni a színpadon és stúdióban, akit be tud engedni az aurájába, akit nem csak elvisel, de szeret is. Ernő 100%-ban támogatta Zsolti bekerülését. Ez a kétfutáros felállás a lehető legjobb és legkonstruktívabb, ami valaha volt a Mobilmániában. Ezen a szinten is megújultunk, ahogy a zenekari légkör is. Soha ilyen jó emberi, szakmai és baráti légkör nem volt a zenekarban, mint most.”

Mikorra várható a következő teljes értékű nagylemez?

„Év végére tervezzük a következő sorlemezőnk megjelenését. Az alkotás, a dalírást sok folyamatban vannak. Tavasszal kerülnek Horváth Attilához, akinek úgy augusztusig lesz ideje megírni az összes új szöveget. Közben a stúdióban megkezdjük a hangfelvételeket Cserfalvi 'Tófi' Zoltán állandó hangmérnökünkkel a Denevér Hangstúdióban, hogy a nagy évszázó koncertünkön ezzel ünnepelhesünk. Szóval, mi »Vagyunk és maradunk még...« *(nevet)* HW

DRINK STATION

DRINK STATION ROCKS

Kedvenc bandád italai
Magyarországon a Drink Station
kínálatában.

A '80-as évek lángja

A kaliforniai Saber – a tagok fiatal kora ellenére – a nyolcvanas évek tengerentúli metaljának, főként annak még a maga idejében is underground verziójának hagyományait ápolja komoly lelkesedéssel és elkötelezettséggel. Lost In Flames címmel a közelmúltban jelent meg a csapat második albuma – erről, és persze a zenekar eddigi pályafutásának alakulásáról az énekes Steven Villa osztotta meg a szükséges tudnivalókat.

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER · FOTÓ: HUGO JUAREZ

A zenekar 2018-ban alakult, az első album három évvel később jelent meg. A köztes időszakról mit érdemes tudni? Hogy jutottatok el a lemezkészítésig?

„Különösebben érdekes dolgokról nem igazán tudok beszámolni ahhoz képest, ahogy általában másoknál is zajlik ez a korai periódus. Nagy lelkesen összejártunk, próbáltunk, jammeltünk, írtuk a dalokat, demóztgattunk, satöbbi. Két single volt az első életjelünk a világ számára, ezek alapján lett aztán lemezszerződésünk. A Church Recordings gondozta az első albumunkat.”

A Without Warning a Covid időszak kellős közepén jelent meg. Mennyiben vetette ez vissza a zenekar életét és terveit?

„Hát meglehetősen, mint mindenkinek. Ott voltunk 2021 elején a kész, kiadott lemezanyaggal, és nem tudtunk koncertezni, promózni az albumot és saját magunkat. Például lett volna pár fellépésünk a Grim Reaper előzenekaraként, de ment a kukába az egész. És voltak képből egyéb lehetőségek is, amik aztán a lezárások miatt mind meghiúsultak. Épp beindulhattak volna a dolgaink, erre megállt az élet minden vonalon. Nagyon szar időszak volt!”

Az új lemez már a Reigning Phoenix kiadónál jött ki. Milyen lehetőségeket kínáltak a szerződésben?

„Egy kicsit ezen pontosítanék, ugyanis a Phoenix alkiadójaként működő Rock Of Angelsnél vagyunk, ők hozták ki a második albumot. Két dolog miatt is komoly előrelépés ez nekünk: egyrészt rajtuk keresztül az első lemezanyag is újból kiadásra kerülhetett, másrészt pedig ez a kiadó egyértelműen egy komolyabb, nagyobb léptéket jelent mind a promóció, mind pedig a terjesztés területén. Főleg Európában, ami eleve talán

a legnagyobb bázisa manapság annak a fajta zenének, amit mi játszunk.”

Az új album egy kicsit visszafogottabb, középtempósabb lett, mint az igen intenzív debütáló anyag volt. Máshogy zajlott most a dalszerzés, mint az első lemeznél?

„Azok a korai nóták még totál ösztönből és lendületből íródtak, meglehetősen rövid idő alatt, és a stúdiózást is rapid módon oldottuk meg, ez egyértelműen hallatszik a végeredményen. Most egyrészt tovább érleltük, csiszoltuk a dalokat, meg eleve is egy fokkal tudatosabban, átgondoltabban dolgoztunk. Így aztán érettebb, letisztultabb lett az összhatás is. Ami meg a szövegeket illeti, törekedtem arra, hogy kicsit személyesebb, földközelibb témákat feszegetsek – és ezt az irányt szeretném majd a harmadik albumon is továbbvinni.”

Mondhatjuk a Madam Dangerous dalra, hogy a négy évvel ezelőtti Leather Lace Lady folytatása?

„Nos, bizonyos szempontból igen, feltétlenül. Tudod, ezzel a két dallal az olyan hatásaink előtt akartunk tisztalegni, mint mondjuk a korai Mötley Crüe, meg a korszak többi glam és sleaze bandája. A zenében meg a szövegekben vannak is konkrét utalások erre a '80-as évekbeli Los Angeles-i glamre, hajmetalos irányzatra, meg arra az egykori hangulatra, életérzésre. A Madam Dangerous klipje is erre a vonalra hajaz, ha azt láttad, akkor minden bizonyos, nyílván érted, miről beszélünk.”

Mindkét lemezt a Haunt-főnök Trevor William Church segítségével vettétek fel, sőt az első albumon még dobosként is szerepelt. Hogy kerültél kapcsolatba vele?

„Egy Los Angeles-i koncerten ismerkedtünk meg, még a Saber legkorábbi idő-

szakában. Nagyon hasonlóképpen látunk sok mindent, és amikor kiderült, hogy épp formálódóban van a zenekarom, adta magát a dolog, hogy összedolgozzunk. És mivel remek ütős is, nekünk meg épp akkor nem volt dobosunk, felajánlotta, hogy feldobolja a lemezanyagot. Amúgy a producer is ő volt, szóval tényleg eléggé szimbiózisban készült az az album. A barátság és a munkakapcsolat pedig azóta is tart.”

Jól sejtem, hogy Trevor az új lemez háttér vokáljaiba is besegített? Mint ha az ő hangját is hallanám néhol.

„Igen, ez abszolút így volt. Rengeget segített nekünk a tanácsaival, a tapasztalataival, a meglátásaival, és hát egyébként is nagyon egy hullámhosszunk voltunk és vagyunk vele, baromi jó arc. A vokáltémáknál is besegített, szóval nem a füled csalt meg, tényleg hallható őt több helyen is a kórusokban.”

Mindkét lemez meglehetősen rövid, 28-29 percesek. Tudatos koncepció eredménye ez, vagy egyszerűen csak nem volt több kész dalotok a két stúdiózás előtt?

„Nem mondanám ezt tudatosnak, legálábbis ami azt illeti, hogy mindenképpen fél óra alatti legyen mindkét esetben a játékidő. Az mondjuk cél volt, hogy kompakt, ütős, üresjáratok nélküli lemezeket csináljunk, de nyilván nem álltunk ott stopperrel a stúdióban, hogy annak alapján nyessük meg esetleg a nótákat. Egyszerűen csak így jött ki a lépés, és ennyi.”

Az új album vinylformátumban is megjelent?

„Igen, a legnagyobb örömünkre! Ráadásul nem csak ez, hanem az első korong is kijött újra vinylen. Sokan keresték és várták tőlünk ezt a formátumot, és most már ezzel is büszkélkedhetünk.”

Nekem az tetszik nagyon a Saber zenéjében, hogy egyfajta eszenciáját adja a nyolcvanas évek amerikai underground heavy metaljának, de egy intenzívebb, arcba mászóbb megközelítéssel. Te mit gondolsz erről?

„Nagyjából ugyanezt. Mondjuk direkt agyalás vagy patikamérleges számtgatás nincsen emögött, egyszerűen csak zenélünk azokból a hatásokból táplálkozva, amik a legnagyobb hatást gyakorolják ránk. Heavy metal, power metal, speed metal, csipetnyi glam és sleaze, ezekből főzünk. Ami meg az egésznek az intenzitását illeti, hát abban biztosan szerepe van a korunkból adódó lendületnek is, meg pár szigorúbb zenei hatásnak, amik azért szintén akadnak.”

Énekesként kik voltak a legfontosabb hatásaid? A hangod és az énekstílusod alapján én olyanokra tippelek, mint a fiatal Geoff Tate, John Cyriis, Lizzy Borden, Midnight, vagy a fiatal Rob Halford...

„Az első helyen mindenképpen Halfordot és Geoff Tate-et említeném, ők a legnagyobbak! Rob hangja és a Judas Priest zenéje örök etalon, amiket pedig Tate a korai Queensryche-lemezekre összeénekelte, az szintén kiemelkedő. Lizzy Borden nálam mondjuk nem akkora favorit, bár a bandája régi lemezeit ugyancsak kedvelem. Midnight viszont hatalmas kedvenc, a korai Crimson Glory-albumokon zseni volt a fickó. Kár, hogy már nincs közöttünk.”

A Saber mellett a Lethal Night zenekarban is énekel, illetve korábban az Omery Rising és a Skeptor frontembere is voltál. Ezekről a formációkról mit érdemes tudni?

„Az Omery Rising egy rövid lélegzetű próbálkozás volt csak a részemről, igazán komoly említést ez nem érdemel.

A távolság elég hamar kinyírta az egészet. A Skeptor már egy komolyabb dolog lett, ott amolyan komplex, progos thrash metalt játszottunk, erősen politikus és társadalomkritikus szövegekkel, nagyjából úgy a Watchtower meg a Toxik nyomdokain. 2014-ben egy albumunk is készült, de aztán nem sokkal később sajnos feloszlott a csapat. A Lethal Night ehhez képest dallamosabb, heavy metalosabb hangzású banda, 2017-ben meg is jelent egy lemezünk. A Saber ugyanakkor jelen pillanatban egy komolyabb történetnek látszik, egyelőre erre összpontosítom az energiáimat.”

Itt Európában létezik egy nem túl nagy, de igen lojális tábora annak a fajta tradicionális underground fémzenének, amit ti is játszatok. Vannak egész komoly fesztiválok is, mint például a Keep It True Németországban vagy az Up The Hammers Görögországban. Amerikában mi a helyzet ebből a szempontból?

„Ami az itthoni dolgokat illeti, hát a helyzet nem a legrózsásabb, de azért ha egy zenekar nagyon akarja, akkor megtalálhatja a maga közegét, közönségét és lehetőségeit. Rajongói bázis, ha nem is olyan léptékben, mint nálatok, de itt is létezik, és pár under-

ground tradicionális metal fesztiválunk is van. Itt a szomszédban, Texasban például két ilyen rendezvény is van, az egyik a Hell's Heroes különösen jó, ott évről-évre nagyon klassz felhozatal van, egy csomó kultikus őskedvencemet én is ott láttam először. Vannak persze még a nagyobb, mainstreamebb rendezvények, mint amilyen például a Knotfest, de az nem igazán a mi közegünk.”

Az Egyesült Államokon kívül is sikerült már fellépnetek valahol?

„Eddig még csak Kanadában játszottunk a Saberrel, de dolgozunk azon, hogy ebben rövidesen változás álljon be. Európába mindenképpen szeretnénk minél előbb átjutni, ott igazán elkötelezett és lojális tábora van ennek a zenének, szerintem minket is szeretnének arrafelé.”

A harmadik albumhoz esetleg vannak már kész dalaitok, vagy erről korai még érdeklődnöm?

„Alakulnak szépen a dolgok, igen. Olyan négy-öt új dal van már különféle készült-ségi fázisokban, és nagyjából ugyanennyi dalszöveg is formálódóban van. Mindenképpen szeretnénk, ha a harmadik album megjelenése előtt nem telne el olyan hosszú idő, mint a két elődje között.” **HW**

Erebus Altor

MEGZENÉSÍTETT SVÉD FOLKLÓR

A 2003-ban alakult Erebus Altor egyszerű Bathory-követő hobbiprojektből egy mindinkább a saját útját egyengető, egyre változatosabb zenét kínáló, részben a black metalban gyökeredző zenekarrá vált, amely idén év elején már a tizedik albummal jelentkezett. A kérdésekre Mats énekes/gitáros/dalszerző válaszolt.

SZÖVEG: MILÁN PÉTER · FOTÓ: CHRISTINE LINDE

Ez év februárjában Hälsingemörker címmel jelent meg az Ereb Altor tizedik albuma. Gondoltál rá 2003-ban, amikor a Bathory hatású formáció megalakult, hogy jó 20 éven belül a tizedik lemezt fogja megérni a zenekar? Volt bármilyen terved, amikor felvettétek az Awakening demót?

„Az Awakeninget csak szórakozásból vettük fel, hogy elüssük az időt, hogy így fogalmazzak. Volt néhány Forlorn dalunk, amelyek nem illettek a zenekarunk, az Isole vonalához, és úgy döntöttünk, hogy létrehozunk egy csapatot, csak úgy a móka kedvéért. Amikor lemezszerződéshez jutottunk, az volt az elképzelésünk, hogy két albumot készítsünk a viking-korszakos Bathory stílusában, majd beszüntetjük a projektet. Mint tudjuk, a dolgok egy kissé másképp alakultak. Fantasztikusnak tartom, hogy húsz év után is itt állok, őszintén szólva azt kell mondanom, hogy visszatekintve minden álmomat meghaladta ez az utazás. Rengeteg albumot jelentettünk meg, sokszor játszottunk Európa legnagyobb fesztiváljain, fogalmam sem volt arról, hogy eljuthatunk idáig.”

A demó után a By Honour debütalbumig eltelt némi idő, amely 2008-ban jelent meg. Egyfajta új kezdetként fel lehetne fogni az első lemezt...

„Nos, mint mondtam, az Awakening demót csak az idő elütése kedvéért vettük fel, de az anyag eljutott az I Hate Recordshoz, ők pedig leszerződtek bennünket egy albumra. Később a Napalm Recordshoz kerültünk, a többi pedig már történelem, úgy gondolom...”

A Vargtimman című előző album három évvel ezelőtt jelent meg. Mikor fogtál hozzá a dalszerzéshez? Tiszta lappal indultál, vagy maradtak felvételek, ötletek a korábbi lemezek időszakából?

„Előlről kezdtem mindent tiszta lappal, és a munka, ami a Hälsingemörker lemezt eredményezte, már a Vargtimman megjelenése előtt megkezdődött. Legalább egy félévnyi szünet van egy album munkálatainak a befejezése és a megjelenés között. Az inspiráció közben erősödött, és amint a borító és a keverés is készen állt a Vargtimman lemezhez, elkezdtem szalagra rögzíteni az ötleteimet.”

Feltételezem, hogy nincs a zenekarban alkotói válság, hiszen az Isole-lal, a másik zenekaroddal egyetemben rendszeresen jelennek meg a lemezek. Rendszeresen dolgozol új ötleteken, vagy inkább csak egy-egy aktuális albumhoz kapcsolódóan?

„Ritkán ülök le, hogy dalszerzésre kényszerítsem magam, csak hagyom, hogy megrohanjanak az ötletek. Nehéz ezt elmagyarázni, de azt hiszem, folyamatosan új ötleteken dolgozom, és nagyon örülök, hogy kreativitás terén nincs semmi probléma.”

Olvastam az új album füzetében, hogy te írtad a Hälsingemörker valamennyi dalát és szövegét. Változtattál bármit is a módszereiden az elmúlt évek során?

„Igen, többé-kevésbé én vagyok az Ereb Altor egyetlen szerzője, és minden alkalommal ugyanazt a formulát követem, mivel remekül működik. Szerelem valamennyi ötletemet összegyűjteni és rögzíteni, valamint előzetes felvételeket készíteni, mielőtt

megmutatom ezeket a többieknek. Soha nem félttem új elemeket belevinni az Ereb Altor világába, ezúttal egy kicsit többet kísérleteztünk a különös ritmizálásokkal és diszharmoniókkal. Ami a szövegeket illeti, a Hälsingemörker némileg eltér a korábbi lemezektől. A szövegekre ezúttal bizonyos értelemben a modern idők gyakoroltak hatást. Csak körül kell néznünk, örült időket élünk, és némelyik szövegemet a mai események inspirálták, bár mindezt némi mitológiai kontextusba helyezem, ősi utalásokkal élek, hogy paszszoljanak az Ereb Altor koncepciójába.”

A lemezen több hagyományos heavy metal-riff hallható, így például a nyitó Valkyrian Fate-ben. Feltételezem, hogy a metal széles palettájáról merítesz, akár a metalon túlról is...

„Nem gondolok túl sokat arra, hogy az inspiráció honnan érkezik, olyan zenét írok, amit hallgatni is szeretek. Mindig is szerettem a heavy metalt, így nem olyan különös, hogy némi heavy metalt is érzékelj a stílusunkban. Feltételezésed helytálló, nagyon sokféle zenét hallgatok – amennyiben mollban van.” *(nevet)*

A The Waves, The Sky And The Pyre egy szép északi, monumentális darab a törzsi jellegű dobokkal, epikus hangulattal. Ez egy figyelemreméltó váltásokkal rendelkező tétel.

Beszélnél róla?

„Ez a szám az atmoszféráról és a megfelelő hangulat eltalálásáról szól. Meg akartam ragadni zeneileg a viking temetés hangulatát. Bizonyos értelemben nagyon egyszerű szerzemény, nincs tele hangok tömegével, a heavy metal-riffelés helyett rétegekkel és különféle dinamikával dolgoztunk.”

Tavaly az Ereb Altor közöttett néhány dalt digitálisan, amelyek a Hälsingemörker LP változatán láttak napvilágot mint bónuszfelvételek. Eredetileg mi volt a céll ezekkel a számokkal?

„A Hälsingemörker felvételei tíz számot eredményeztek 60 percben, ami túl sok egy albumra. Ezért megpróbáltunk összeállítani hét dalt, amelyek jól működnek egy albumon, tökéletes dalsort alkotnak, hogy úgy mondjam. A maradék három dal digitálisan jelent meg tavaly nyáron, de meg kell jegyezni, hogy nem azért maradtak le, mert rosszak, hanem egyszerűen azért, mert véleményünk szerint a másik hét tökéletesen funkcionál az albumon.”

Mats, úgy tűnik, a hangod lemezzel lemeze egyre jobb, az új albumon is hallhatunk jó néhány erős énektémát. Képeztél valaha a hangodat, vagy csak az érzéseidet és az ösztöneidet követed, amikor az dallamokon dolgozol?

„Köszönöm! Soha nem vettem énekleckéket, és valószínűleg meglehetősen rossz az énektechnikám. Szimplán csak a szívemből énekelek valamely módon, és remélhetőleg ezt lehet is hallani. Azt hiszem, folyamatosan tanulok, és természetesen nagyon sokat gyakorlok az előzetes felvételek, a konkrét felvételek, a próbák és természetesen a koncertek előtt is.”

Hangzás terén is történt előrelépés a Hälsingemörker anyagán: átlátható a produkció anélkül, hogy elvesztette volna a nyers élet. Említhetem az erőteljes basszusgitar-

hangzást. Milyen megszólalást céloztatok meg ezúttal?

„Olyan albumot akartunk, amely természetesen szól, ugyanakkor súlyos, erőteljes hangzással bír. Mindent magunk végeztünk a saját stúdióinkban, Tord a fő ember, hogy így fogalmazzak, mivel ő a producer, ő felel hangzásért, egyben a dobosunk. Majdnem minden évben beruházunk a stúdióba, új mikrofonokat, egyéb dolgokat vásárolunk, és Tord is tanul minden egyes alkalommal. Nem vagyok nagy rajongója a modern agyon-triggerelt hangzásnak, amelyet olyan sok mai metal zenekar használ; mind ugyanúgy szólnak, nincs bennük egyéniség, mi viszont az akusztikus dobszere-lésünket használtuk, nem cseréltünk ki hangokat, nem triggereltünk, emellett úgy vélem, megvan a saját hang-zásunk és zenei stílusunk.”

Mint tudjuk, a szövegek az északi hagyományokból, mítoszokból eredeztethetők, de a Hälsingemörker cím azt sugallja, hogy a szövegek ezúttal specifikusabbak. Tudomásom szerint a szó egy svéd megyére utal, a szülőföldedet érinti...

„Az új lemezünk címe, a Hälsingemörker kapcsán már közvetlenül a Vargtimman megjelenése után döntésre jutottunk; visszatértem Hälsingland megyébe, ahol a gyökereim vannak. Hälsingland óriási erdősegeiben időztem, azokon az ösvényeken jártam, amelyeket gyerekkoromból ismerek, és ellátogattam néhány furcsa, de remek helyre. Például felkerestem egy régi kunyhót, melyről egy olyan történet szól, miszerint egy anya megölte ott a gyermekét és eltemette a kunyhó alatt. A gyermek kísértetté változott, és mivel nem volt megkeresztelve, nem lelt békére, ezért elmentem erre a helyre és nevet adtam a gyermeknek. Esténként, amikor a Nap alábukik Hälsingland dombjai mögött, az égbolt sötétté lesz a horizonton a luc- és erdei fenyő-kei; Hälsingland telve van a természet mágiájával, az ősi folklórral, én pedig tudtam, hogy a következő album címe Hälsingland kell, hogy legyen, egy tiszteletadás a gyökereim felé, ahonnan jöttem.”

Mi alapján döntöd el, hogy egy dalszöveget svédül vagy angolul adsz elő?

„Erre vonatkozóan soha nincs előzetes döntés. Tudom, hogy elcsépelten hangzik, de ezt már akkor tudom, amikor formálódik a zene. Vélhetően a svéd nyelvet inkább használom akkor, amikor a zenében svéd népzenei hatások hallhatók, de vannak kivételek. Az angol nyelvnek természetesen megvan az az előnye, hogy több ember tud hozzá kapcsolódni, többen értik meg a szöveget, habár véleményem szerint a svéd nyelvben több költőiség rejlik, ugyanakkor az is lehet, hogy ezt azért vélelmezem, mert ez az anyanyelvem és természetesebb számomra, hogy a mondandómat többféleképpen színezzem. Mindkettőnek megvannak az előnyei és a hátrányai.”

Nagyon szép a borító, Christine Linde remek munkát végzett újfent. Nyilvánvalóan fontos a vizualitás a zenekar számára. Szereted a kapcsolódó művészeteket, festményeket, legyen akár régi vagy kortárs?

„Igen, a borító és a vizualitás fontos, teljessé teszi az összképet. Úgy vélem, Christine nagyszerű munkát végzett, sikerült megragadnia Hälsingland szellemét, ami nem meglepő, mivel ott él, a művészete mindig erősen kötődött Hälsingland folklórához. Christine jó barátom, nagyon szeretem a műveit. Szeretem a művészetet, magával tud ragadni, valójában festő szeretnék lenni, ha megöregszen.” (nevet)

Annak idején az Ereb Altor legnagyobb hatása a Bathory volt. Még ma is körülnegi Quorthon életműve a zenét, vagy ez már a múlt kódéba veszett?

„Igen, kezdetben az Ereb Altor többé-kevésbé egy tiszteletadás volt a Bathory előtt, de aztán fejlődésnek indultunk és mára már megvan a saját különleges hangzásunk. Quorthon teljesen másképp írt zenét, ahhoz képest, ahogyan én írok. Valószínűleg ma is ugyanazt a hangulatot képviseljük, mint a Bathory, mindig is szeretni fogom a zenéjét, és valamilyen formában valószínűleg a jövőben is hatással lesz a zenémre, ám, mint mondtam, rátaláltunk a magunk útjára, és a Bathoryhoz kapcsolódó hasonlatosságok ennek csak kis részét képezik.”

Koncertek?

„Már hivatalos, hogy idén fellépünk hat európai fesztiválon, és újabb koncertek is lesznek. Később utánanéznünk a turnélehetőségeknek is, de egyelőre a fesztiválokra koncentrálnunk.” **HW**

Bevallom, kicsit meglepett, amikor azt olvastam egy interjúban, hogy még nem volt élő fellépésetek. Ehhez képest, amit a lemezen hallok, az nagyon egyben van és nagyon érett muzsika. Eszembe juttatta a korai Dream Theater, sikerkorszakos Queensryche, Fates Warning és még néhány progistenség munkásságát. Kik voltak rátok a legnagyobb hatással?

„Ezek igazán elismerő szavak, köszönjük szépen. Nekem egyértelműen az előbb említett három zenekar volt az, akik a legnagyobb hatást gyakorolták rám, ezen kívül persze hallgattam másokat is a keményebb metaltól a fusion zenén át a bluesig sok mindent. Változatos háttérrel jövünk, Attilát például a Kamelot, Seventh Wonder, Symphony X énekesei inspirálják. Tamás a klasszikus zene felől jött, természetesen szereti a metalt, ráadásul a súlyosabb vonalat, Bence leginkább a death/black zenéket preferálja. Ettől függetlenül pontosan tudtuk, hogy mit szeretnénk hallani, de fizikailag megvalósítani az nem volt könnyű.”

Mennyire nehéz egy ilyen muzsikánál elkerülni az öncélúságot?

„Az öncélúság rosszat jelent. Természetesen nagyon szeretjük a bonyolultabb zenei megoldásokat addig a pontig amíg építő jelleggel hat a dalra, nem lefárasztani akarjuk a hallgatókat, hanem szórakoztatni, bonyolultabb részekkel pedig meglepni. Úgy álltunk az egész albumhoz, hogy mesélni szeretnénk valamit, ami a saját megfigyeléseinkre épül. A fókusz azon volt, hogy ezt az élményt átélhetővé tegyük a hallgató számára, így ennek rendeltük alá a zenei motívumokat is.”

Az Awakening Of The Prophet egy konceptlemez. Röviden, anélkül, hogy a felfedezés örömét elvonnánk bárkitől is, mesélnél a sztoriról?

„Természetesen. A történet egy – valamennyire – képzeletbeli világban játszódik, ahol egy emberiséget fenyegető esemény közeleg. Az egyik főszereplő, egy tudós, figyelmezteti az elitet erről a veszélyről, hogy időben fel tudják készíteni magukat és másokat erre az eseményre, azonban az elitnek nem teljesen az a terve, amit a főhős gondol. Miután magukhoz 'ölelik' a szakértelme miatt, egy másik társadalmat kezdenek kialakítani, ahol csak a saját szabályaik szerint élhetnek, nem törődve másokkal. Innen kezdődik a lelkiismeret és az erkölcs harca a kegyetlenségekkel, és egy érdekes 'megoldás' születik az újonnan felmerülő problémákra. Az ilyen sztorik a történelemben fellelhetők, de a modern világra is sok szempontból igazak.”

A dalok szerinted megállják a helyüket önmagukban is, vagy mindenképpen az egészet kell nézni?

„Egy koncepcióalbumnál mindenképp tanácsos, hogy az egészet egyben jobb nézni, de a dalok külön-külön is értelmezhetőek.

A próféta ébredése

Progresszív metal, konceptalbum, ráadásul angol nyelven. Nem vagyok benne biztos, hogy ez a három így együtt a legnagyobb közönségmágnes ma itthon, ha a fémzenét hallgató közönséget nézzük. A súlyos, ugyanakkor mégis dallamos muzsikát játszó Art Of Disorder első nagylemezének megjelenése kapcsán Molnár Zoltán gitárost faggattam egy kicsit.

SZÖVEG: SZÉNÉGETŐ RICHÁRD • FOTÓ: ZENEKARI ARCHÍVUM

A szövegírás és a dalok szerkezetének felépítése közben próbáltunk erre is figyelni, és szerintem kifejezetten sikerült. Ott van a nyitószám, a Shelter for the Chosen, ha diadalittas állapotba szeretnénk kerülni, vagy az Alone, ha úgy érezzük, nincs mellettünk senki, de mégis szeretnénk érezni egy kis reménysugarat a folytatáshoz. A többi muzsika is értelmezhető önmagában, de mint a puzzle darabkák, egyben fogják kiadni a teljes képet.”

Kimondottan szimpatikus volt, hogy még a terjedősebb dalok is sallangmentesek és minden apró részletnek van helye. Mennyi idő volt a dalszerzés és készre csiszolás úgymond?

„Az első szám megszületése és az utolsó szám felvétele között csaknem négy év telt el. Voltak olyan számok, amik egyszerűen megszülettek (szerkezetileg, illetve dalszövegre). De voltak olyanok is, ahol nagyon

sokat kellett agyalni, hogy megtaláljuk azokat a motívumokat – dallamvezetést – átkötéseket, amivel végül elégedettek voltunk. A Legacy című számnak, az albumzárónak a fő témája az egyik első találkozónál már megszületett, de utána rengetegszer elő kellett venni, hogy számot faragjunk belőle. Véglegesíteni pedig 2024 elején sikerült.”

Mik a célok, mi az, amit szeretnétek elérni a zenekarral és a lemezzel?

„Érkezik majd egy videóklip, ami a történetnek fog egy vizuális támaszt adni. Ezen kívül idén szeretnénk fellépéseket is. Természetesen a kettes lemez elkezde sem várhat magára – sokkal profibb hozzáállással és kivitelezéssel. Hosszabb távon pedig az egyik cél, hogy felkerüljünk a magyar progresszív metal térképére, és ismert nevek legyünk a szférában. Nemzetközi szinten is valami hasonló lenne az elképzelés.” **HW**

„HA NEM VAGY NÉPSZERŰ, NEM TUDOD ELJUTTATNI A FONTOSABB DALAIDAT A KÖZÖNSÉGHEZ. HA NÉPSZERŰ VAGY, AKKOR SEM, MERT NINCS RÁ BEFOGADÓKÉSZSÉG.”

Ismét van több olyan szöveg, ami kikacsintás korábbi dalokra, vagy akár egy-egy szöveg kompletten is újra meg lett zenésítve. Ez nálad nem újdonság, de érdekelne, miért van ez?

„Leginkább azért, mert vannak szövegek, amiket a maguk idejében nem vettek észre, vagy mondhatjuk azt is, hogy nem értették. Aztán úgy szoktam lenni ezzel a kérdéssel, hogy ismétlés a tudás atyja, hát akkor ismétljük meg! Volt anno például az a sor, hogy „Jóllakott és divatos költők az éhségről szavalnak”. Na, ezen például egy költő sem sértődött meg, pedig kellett volna! Ilyeneket szeretek megismételni, hátha majd most!” *(nevetünk)*

Ó, igen, a Hahó, tahó! Mondtam is neked az MVM Dome előtt, hogy az kellene a programba, de mondtad, hogy nem ismerjük hozzá eleget.

„Igen, az egy nagyon fontos dal! Viszont tudod, mi van? Élőben nem működött és ezt be kell vallani. Ezen a lemezen is van olyan, amire mondtam Csukának, hogy ez túl tudományos! Tudod, amikor van az, hogy »Az egész világ csak arról szól, az egyik leveszi a másikat...«, na azt sem tudom, működni fog-e élőben? Nem elég egyszerű hozzá, nem olyan könnyed, mint a 8 óra munka! De ezért nem kell megsértődni a világra! El kell fogadni, aztán tudod: »Vigyél a sírjára virágot.«”

Ha az új dalokat nézzük, elég sokféle zenei világ jelenik meg. A Gyere, haver! bluesosabb megközelítése mellett megmaradtak a punkos élű dalok akár.

„Csuka játékában alapvetően benne van a blues és erre a punkos világra is nagyon jól ráértett. Gondolj bele, egy

alapvetően blues zenész megírja a Beatrice legendáját? Na, ez a nem semmi! Innen is gratulálok neki! A sokszínűség pedig nem csak zeneileg, de szövegeileg is tetten érhető, ráadásul az irodalmi kikacsintások is ugyanúgy megtalálhatóak benne, mint a korábbi dalaimban. Ismét van utalás Nagy Lászlóra, József Attilára, mert nekem fontos a költészet, hiába nem írok verseket!”

Az új felállással is meghagyjátok a végén a slágerblokkot majd a koncerteken, amiben nem csak Rice-dalok vannak? Ha emlékszel, azt én is kérdeztem párszor, hogy minek van? Persze, értem a funkcióját, de annyi jó Rice-dal van...

„Egy bulinak mindenféleképpen a szórakoztatás felé kell mennie. Amit a hetvenes évek végén, a nyolcvanasok elején csináltunk, az egy támadás volt a világ ellen, azt ma már nem annyira fogadják be az emberek. Voltak olyan kortársaim, akik ezt bluesba rejtették, a mai napig ebből élnek és ma már azt mondják, ez csak blues.

Viszont én rájöttem, ha nem vagy népszerű, nem tudod eljuttatni a fontosabb dalaidat a közönséghez. Ha népszerű vagy, akkor sem, mert nincs rá befogadókészség. Kíállsz a színpadra és jön a közönség: Nagyvárosi farkas! És eljátszod nekik, mert azt kívánják, meg a 8 óra munkát! És mondja ezt a harmadik nóta után! Ilyenkor mindig mondom nekik, várjál, még volna egy-két dolog, amit meg kellene beszéljünk! *(nevetünk)* De mondom, ezért nem a világot kell hibáztatni, mert a hiba bennünk van inkább! Tudod: »Azért szar ez az egész világ, mert ti emberek szarok vagytok! És én? Én is egy kicsit...«” **HW**

A BEATRICE LEGENDÁJA

Röpke 13 év után új Beatrice-lemez jelent meg, ami valójában mégsem az. Vagy talán mégis? Erről a roppant kacifántos kérdésről és sok egyébről faggattam Nagy Ferót és próbáltam meg tiszta vizet önteni a pohárba az új korong kapcsán.

SZÖVEG: SZÉNÉGETŐ RICHÁRD
FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

Ezt most akkor egy Beatrice-lemez, vagy Nagyferő és Csillag Endre?

„Hát nézd, amikor elkezdünk rajta dolgozni, azt mondtuk, ne legyen Beatrice, legyen Nagyferő és Csillag Endre projekt, így szép angolosan és az is lett.”

Ettől függetlenül a koncerteken gondolom játszani fogjátok a dalokat, mint ahogy párat már nyomtatok is.

„Még szép! Most szereztem egy nagyon jó szólógitárost, Csillag Endre személyében, így ennek semmi akadálya. Muszáj bemutatni ezt a lemezt, mert nagyon fontosnak és jónak tartom. A szövegek között van olyan, ami már húsz-harmincéves, ott heverték a fiókban. Akikkel korábban dolgoztam, nem tudták jól megzenésíteni őket. Kész szövegre zenét írni iszonyú nehéz, talán most Csuka az első, akinek ez igazán sikerült úgy, ahogy én szerettem volna.”

Ann my Guard

TENGER ÉS CSILLAGOK

Az Ann my Guard az éneklés és dalírás mellett basszusgitáron és fuvolán is játszó Baumann Eszter Anna zenekara. A She of the Sea and Stars című új albumuk különleges anyag, mivel korábbi dalok áthangszerelt verziói mellett öt új szerzeményt is tartalmaz, és bár metal most kevesebb van benne, a sötétebb tónusú, hangulatfestő zenék, ill. a pogánynak is nevezett irányzat kedvelői is biztosan értékelni fogják.

SZÖVEG: UZSEKA NORBERT · FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

A She of the Sea and Stars nem a korábbi irányvonalat viszi tovább. Mit kell tudni róla, és miért változott a zenei irány?

„Mivel a munkám során (IDVI Agency) rengeteg zenei stílussal találkozom, illetve a Light By The Sea-s élményeim is örökre belémivódtak, ezért mertem meglépni azt a lépést, amit korábban is szívesen megtettem volna: olyan zenei köntösbe bújtatni a dalaimat, amely a dark rock, progresszív rock, a neoclassical darkwave és az akusztikus rock stílusok palettáján mozog. Az összes demóm, amit idáig írtam, először akusztikus formában látta meg a világot. Ez egyben nem azt jelenti, hogy ezek a dalok kevésbé lennének misztikusak, vagy sötétek egy szellősebb hangszerelésben, mint a metal. Sőt: ebben a kontextusban tudom igazán megmutatni, mi is az Ann my Guard igazi esszenciája, ami 18 éves korom óta bennem él.”

Hogyan választottad ki azon régebbi dalokat, melyekből új verzió készült az albumra?

„Természetesen számításba vettem a hallgatóim kedvenc dalait, így például a Callisto, vagy a Hekate nem maradhatott ki a lemezzel. Illetve régi vágyam volt több énekessel megszólaltatni a 'Balaton

sír' rész az Echo című dalról. Erről egyébként készült is hang- és videófelvétel, nagyon büszke vagyok a végeredményre, illetve arra, hogy a holland vokalistáim megtanulták ezt a magyar részt teljes biztonsággal elénekelni.”

És mit kell tudni az új dalokról?

„A hangszerelés teljesen új lesz az eddig megszokott alternatív metal irányvonalától, viszont a mondaválal ugyanaz maradt: főleg ókori görög mitológiai elemeket, spirituális vonatkozású témákat helyeztem mai modern zenei kontextusba. Az új albumon öt már eddig ismert dal feldolgozása, illetve öt új dal hallható.”

Már túl vagytok egy rövid turnén, amikor az Antimatter előtt léptetek fel. Milyen volt?

„Nehéz szavakba önteni, mennyire nagy hatással volt rám az a pár hét, amíg együtt játszottunk, de óriási megtiszteltetés volt és persze nagy falat, már ami a koncerteket illeti. Pár állomás kivételével egy szál gitár és zongora társaságában álltam a színpadon, többnyire színháztermekben, amelyek kivétel nélkül teltházak voltak. Zeneileg meggyőzni és a figyelmet ébren tartani 40 percen keresztül 200-300 embernek minden este kemény feladat volt, de a visszajelzések alapján sikerült a célunkat elérni, és rengetegen előrendelték a lemezt. Maga az Antimatter pedig legendás a műfajában, és igazi rajongója vagyok a zenéjüknek: az utolsó estén végigsírtam a koncertjüket, a kedvenc dalom a Stillborn Empires pedig kegyelemdőfés volt a szívembe, és akkora hatással volt rám, hogy utána három napig nem aludtam, csak csipkedtem magam, hogy kikkel álltam egy színpadon.”

Májusban lesz egy javarészt holland körút, de magyar koncertre számíthatunk-e?

„Ha megyünk, akkor nagy eséllyel az Antimatterrel megyünk, ha pedig nem, akkor remélem, kinövi magát annyira a produkció, hogy egy nívósabb koncerthelyszínen (akár ülő, akár álló) lépjünk fel, vagy mondjuk egy nagyobb fesztiválon. Elég sokan vagyunk most a színpadon és főleg a VJ miatt nem tudunk kis klubokban fellépni. Szóval várunk egy jó lehetőségre, de nagyon szeretnék már otthon játszani végre.”

Épp a Furia EP előtt költöztél Hollandiába. Milyen ott az élet, úgy személyes szinten, mint zenészként?

„Zenészként és személyesen is csodálatos itt kint élni: annyi minőségi helyszín van, ahol fel lehet lépni, a klubok kapnak állami támogatást és az emberek versengenek az önkéntes pozíciókért, teljesen más a felfogásuk a holland embereknek, mint nekünk. Persze itt sem mindig habostorta az élet, de ha rendesen dolgozol, beszéled a nyelvet, nyitott vagy és befogadó gondolkodású, akkor remek életed lehet. Itt nem túléljük az emberek a napokat, hanem megélik.” **HW**

Kalapács

ÉLETFOGYTIG KALAPÁCS

Öt év szünet után jelentkezett új albummal a Kalapács zenekar. Az Ezerből egy című nagylemez stílusa egy kicsit modernebb, harapósabb, köszönhetően annak is, hogy Nagy Máté személyében új gitárosra van az idén már negyedszázados jubileumot ünneplő csapatnak. Az immár hatfős zenekarral kapcsolatos aktualitásokról Kalapács József beszélt lapunknak.

SZÖVEG: GYURICZA FERENC · FOTÓ: RADÓ NORBERT

Bár 2023 nyarán egyértelműen kommunikáltatok, hogy Sárközi Lajost az egészségi állapota miatt kell nélkülöznotök, de ennél sokkal többet akkor sem, s azóta sem beszéltetek róla. Mi történt pontosan?

„Azt vettük észre, hogy Lajos folyamatosan kezd fizikálisan egyre gyengébb lenni, ami aztán kognitív módon is rányomta bélyegét a játékára. A heavy metal ugyanis nemcsak technika, hangszerelés, odafigyelés és memorizálás, hanem fizikailag is képesnek kell lenni eljátszani a dalokat. Egy dobosnak is, egy énekesnek is, és egy gitárosnak is. Lajos egyre rosszabbul nézett ki, egyre több problémája lett. Kezdte elveszíteni azon készségeit, amelyek lelkileg, technikailag és fizikailag is alkalmassá tették, hogy színpadon álljon. Mindez májjal kapcsolatos dologra vezethető vissza.

Aki a rockzene folyamatát ismeri, az tudja, hogy erre jó esélye van annak, aki ebben a műfajban dolgozik. Ha néhány éve nem húzok meg egy határozott vonalat, s nem teszem le a tömény italokat, úgy nagy valószínűséggel nekem is dukálna már valami. Lajos nagyon rossz egészségi állapotba került, egyáltalán nem volt biztos, hogy visszatér, de az első perctől úgy álltunk hozzá, hogy örökös tagja a zenekarnak, akinek vissza kell jönnie, amint elbírja a gitárt. Ez óriási erőt adott neki, s mint látható, mindannyiunk nagy örömeire itt van velünk újra.”

Miért éppen Nagy Mátéra, az Omen egykori gitárosára esett a választásotok?

„Rengeteget gondolkodtunk, hogy kit válasszunk, s eleinte beugró zenészt kerestünk. Aztán kiderült, hogy Máté, aki egy nagyon mai módon gitározó zenész éppen szabad. Ezt óriási szerencsének tudjuk be,

hiszen nagyon ritkán adódik, hogy egy ilyen kaliberű gitáros éppen nem csinál semmit. A Crystal Tears nevű görög zenekarából már kiszállt, Omen sem volt már, mi pedig kihasználtuk a szabad kapacitását. Amikor láttuk, hogy egyre jobban érzi ezt a zenét, mondtuk neki, szeretnénk, ha azután is maradna, hogy Lajos felépül. Persze, csak akkor, ha ő is így akarja. Tartoztunk neki ennyivel, mert nem lett volna túlzottan elegáns dolog, hogy miután megtanulta a programot, csak úgy szélnek eresztjük.”

A hatfős felállás arra is alkalmas, hogy új dimenziókat nyisson meg a zenekar előtt?

„Igen, például rengeteg hangszerelési plusz lehetőséget kínál. Jóval vastagabb lett a megszólalásunk. Máté emellett néhány régi dalt is átfogalmazott, frissültek a szövegek. Nem azt mondom, hogy jobban lettek, inkább mások, modernebbek. Egy csomó izgalmas szín jelent meg ezáltal a dalokban, hiszen Máté felfogása modernebb, újszerűbb, s nagyon komoly kvalitásai vannak a srácnak. Azzal, hogy ő játszotta fel az új dalokat, sokkal csikorgósabb lett a Kalapács zenéje. Máté nagyon érzi ezt a modern, rockosabb megszólalást, Zakk Wylde sem nyikorog úgy a gitárjával, ahogy ő teszi. Ha mondhatom így: nála nem a klasszikus módon gurulnak a hangok. Ez a lemezanyag teljesen beleilleszthető az eddigi Kalapács-sorba, Máté játéka miatt azonban mégis sokkal frissebbnek hat. Ez egyébként az én komfortérzetembe is belefér, hiszen szívesen veszem, ha a zenében nem mindig a megszokott megoldások érvényesülnek.”

Máté szerzőként is hozzájárult az új albumhoz?

„Az Ezerből egy lemezre még nem írt, hiszen amire bekerült a zenekarba, ahhoz

zeneileg már összeálltak a dalok. A feljátzásban viszont nagyon benne van, ezért ez egy nagyon 'mátés' anyag lett, annak ellenére, hogy szerzőként még nem vett részt benne. A metalzenében azonban kevésbé számít, hogy ki a szerző. Az csak egy dolog, hogy ki hozza a zenei alaptémát, hiszen amikor a stúdióban feljátsszuk a dalokat, mindenki hozzáteszi a saját ízeit. Ebben a műfajban nem jellemző, hogy 'Mike Oldfield-megoldások' vannak, értem ez alatt azt, hogy a szerző egymaga hangszereli meg, illetve játssza is fel a dalokat.”

Ha jól értem, gyakorlatilag már Lajos betegségének kezdete előtt, azaz 2023 nyarára meg voltak azok a témák, amikből az Ezerből egy album dalai készültek? Miért kellett akkor mégis két évet várni az új nagylemezre?

„Nyilván belejátszott Lajos betegsége, de az is, hogy az új srácnak szintén bele kellett tanulnia ebbe a helyzetbe. Ez nem úgy történik, hogy egyik nap szólok neki, hogy gyere, és másnap már ki is állunk a színpadra, vagy rögtön megyünk a stúdióba. Itt nagyon komoly felkészülés van, ahogy azt az imént is mondtam, technikailag, fizikailag és érzelmileg is. A heavy metal ugyanis a rockzene királya, amit nagyon őszinte, emberi érzések urálnak. Tehát igen, a zenei alapok legalább egy éve ott voltak már nálam azzal, hogy meg kéne írni hozzájuk a szövegeket. Nálunk folyamatosan születnek zenék, most is vannak újak, pedig még kint sincs az aktuális lemez.

Én azt szeretem, ha folyamatosan kapok zenéket, amiket hallgatgatok, s valami csak lesz belőlük egyszer. Nem viselem jól a határidőket, idegesítenek, ezért aztán addig nem jelezzük a kiadónak, hogy szeretnénk új albumot, amíg a szövegek nagy része is el nem készül. Ez végül 2024-re történt meg. A szövegírási folyamat így tehát egy nagyobb intervallumot felölelő időszak volt. Nem is maga a konkrét megírás, hanem amíg kialakult bennem, hogy egy-egy dal miről is szóljon, az adott zene mit indít el bennem. A dalszövegek nagy részét teljesen egyedül írtam, de volt, amikor Zsolti (*Beloberk Zsolt, dobos*) besegített. Az ő sorai, meglátásai tökéletesek voltak a további inspiráláshoz.”

A 2025-ös év az új album mellett a jubileumról is szól, hiszen a 25 éve indult a Kalapács zenekar. Bár még mindig sokan kötnek a Pokol-géphez, de a Kalapács az, amelyben a legtöbb időt töltötted. Amikor 2000-ben kiadtátok Az első merénylet című Kalapács-albumot, számoltál ilyen hosszú időintervallummal?

„Ahogy a házasságaimat sem úgy képzeltem el, hogy azoknak valamikor vége lesz, úgy a zenekaraimnak is úgy indultam neki, hogy életfogytig akarom őket csinálni. Az más kérdés, hogy időközben bekövetkeztek

olyan körülmények is, amelyek végül váláshoz vezettek. Ahogy a magánéletben, úgy a zenészi karrierem során is. A kötődéseim és az érzéseim azonban megmaradtak, így a gyermekeimet és a dalaimat is mindörökké a szívembe zártam. Én a Pokolgépnek is úgy indultam neki, hogy örökké tart. Ma már mindenki próbálja megszépíteni a szakítás körülményeit, zenei nézetkülönbségekről beszél, de alapvetően emberi problémák okozták a bomlást, s ez pro és kontra is igaz volt.

Sokan azt gondolják, hogy én kerültem szembe Kukovecz Gáborral, de Gabi engem ott akart tartani. Én viszont már nem akartam maradni, mert addigra érzelmileg teljesen szétzilálódott a zenekar. Persze volt időszak, amikor komoly feszültségek támadtak kettőnk között, akkor azonban éppen nem. A bomlás ilyen mértékét tehát nem a közöttünk lévő feszültségek okozták, hanem az, hogy közben kialakult egy baráti társaságunk. A gitáros Nagyfi Laci, az öcse, a dobos Nagyfi Zoli, alias Kisfi, Ács Bandi és én tartoztunk ide, akik aztán az Omen zenekart is létrehoztuk. Kezdetben Szekeres Tomi még nem volt velünk, Daczi Zsolti lett volna az ötödik tag, de őt valami módon megtartotta magának a Bikini, ezért kénytelenek voltunk másik gitáros után nézni. Tamás így került képbe.

Az Omenben töltött éveim alatt számomra nagyon kedves albumok születtek, mindannak ellenére is, hogy a heavy metal legnehezebb időszakát éltük akkoriban. A kilencvenes évtized, főleg annak az eleje és közepe a Covid nélkül is képes volt hasonló tüneteket okozni a rockzenére nézve, mint a pandémia időszaka. Ennek ellenére a legnehezebb helyzetben, a leglehetetlenebb körülmények között is végigtornáztuk azt az időszakot, még akkor is, ha a legkevésbé volt rentábilis. Aki azokat az éveket túlélte, az bármire képes.” (nevet)

A Kalapács zenekar tagjaihoz is hasonló barátság köt?

„Így van. És szerintem ezt az jelzi a legjobban, hogy ezt a 25 évet gyakorlatilag változatlan felállással vittük végig. Bár a legelején még Nagy Laci dobolt, de ő csak az első nagylemez előtti időszakban volt a zenekar tagja, s aztán a basszusgitáros Beloberk Pisti testvére, Zsolt került a helyére. Az első Kalapács zenekari albumot tehát már ezzel a tagsággal vettük fel, leszámítva Mátét.”

A Kalapács zenekar létrehozását még az Omen-időkből egy szólóalbum kiadása előzte meg. Arra hogy tekintesz ennyi év távlatából?

„Az első album, ami 1996 táján először jelent meg Kalapács néven, tulajdonképpen a Hard őse. Akkor még nem volt bennem zenekaralapítás szándéka, de miután volt egy közös cégem Zserbóval (Mirkovics Gábor basszusgitáros), folyamatosan nyomasztott a dalaival. Mivel tetszettek, végül

azt mondtam neki: jól van, vágjunk bele, aztán lesz, ami lesz. Nem volt olyan elképzelésem, hogy legyen folytatása a későbbiekben, s ha az imént már ezzel a példával jöttem, akkor mondhatjuk azt, hogy azok a dalok, amelyek ott születtek, házasságon kívüli gyermekek voltak. Valami alapot azért mégis adott, hiszen letette az alapkövét a későbbi Hard együttesnek.

Az is érdekes, hogy a hard rock világa nekem mindig beköszön valamelyest az életembe. Én hard rock zenéken nevelkedtem. Nem Judas Priest-rajongó voltam, nem is ismertem őket, Deep Purple- és a Rainbow-dalokat hallgattam, míg a hazaiak közül a P. Mobil, Korál és Dinamit alapozta meg a zenei ízlésemet. Engem tehát ez a dallamos hard rock érintett meg az elején, csak aztán meghallottam az első metalriffeket, s ott valami olyan varázsütést éreztem, ami rávilágított, hogy mégiscsak ez lesz az utam, nem a hard világ. Ettől függetlenül a mai napig szeretem a hard rock zenét. Ha tehetném, és tudnék rá időt szakítani, akkor újra szeretném felállítani a soha fel nem bomlott Hard zenekart.”

A teljes 2025-ös esztendőt a jubileum tölti ki?

„Igen, ezt az évet végig a 25 éves jubileumnak szenteljük, a második felét talán még jobban is, mint az elején. Bár a február 28-i koncert lemezbemutatóként kerül meghirdetésre, de az inkább egy lemezmegjelenési alkalom lesz. Most is játszunk dalokat az új albumról, de közel sem kardinális mennyiségű. Az igazi lemezbemutatót őszre tervezzük, addig pedig járjuk az országot a jubileumi műsorral. A 25 éves

jubileum sokkal inkább Kalapács-centrikus lesz, mint bármelyik korábbi hasonló alkalom. Eddig ugyebár nem volt más terepem a Pokolgép-dalokkal kapcsolatos emlékezésre, csak a Kalapács-koncertek, így azokban a Pokolgép-blokk elég vastag részt képviselt. A Totális Metal képbe kerülése miatt ezeknek a régi Pokolgép-daloknak nagy része most kikerül a programból. Egy-kettő előfordul ugyan, de a műsort jellemzően Kalapács-dalokból állítjuk össze.”

Ki dönti el, hogy melyik dalok kerüljenek be a programba?

„Jobbára a zenekar közösen találja ki. Nálunk demokratikus diktatúra van, mindenki elmondhatja a véleményét, és aztán megpróbálunk benne valami rendet tenni. A végső szót persze általában én mondom ki, de többnyire hagyom, hogy a többiek akarata érvényesüljön. A február 28-i lemezmegmutató koncert programját is a zenekar állította össze, csak egy kicsit nyúltam bele. Igyekezzünk minden albumból meríteni, van, amiből több dal került be a műsorba, s van amelyikből kevesebb. Máténak is vannak kedvencei, arra is tekintettel kell lennünk, hogy ezek a dalok is szerves részét képezzék a programnak. Arra is nagyon készültünk, hogy látványban, technikában kirívóan magas színvonalú produkciót mutassunk be. Ezt sajnos ma Magyarországon máshova nem lehet elvinni, de azokon a vidéki helyszíneken, ahol elfér a színpadon, rengeteget tüzet használunk majd. A nyári koncertek is erről fognak szólni, az őszi lemezbemutató pedig majd meglátjuk, addig még rengeteg időnk van.” **HW**

JÖN AZ AUSZTRÁL ÚTHENGER!

Szeptemberben veszi kezdetét a Parkway Drive húszéves jubileumi turnéja kontinensünkön, amelynek vendégeként a Thy Art Is Murder is fellép november 8-án a Sportarénában. Kérdéseinkre Andy Marsh, a zenekar gitárosa válaszolt.

SZÖVEG: GYURCIZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: ZENEKARI ARCHÍVUM

Három ausztrál csapat turnézik együtt, ráadásul ti már több alkalommal felléptetek a Parkway Drive előzenekaraként. Jól gondolom, hogy nemcsak munkakapcsolat köt össze benneteket?

„Nagyjából húsz éve mondhatom magam a Parkway Drive-os srácok barátjának, akikkel nagyon jó a kapcsolat. Ugyanabban a városban kezdtem el zenélni, mint ők, az ausztráliai Brisbane-ben. Bár mindkét zenekar Új-Dél-Wales tartományból származik, de a Thy Art Is Murder, amihez én 2010-ben csatlakoztam, a Sydney-hez közeli Blacktownból indult, így tulajdonképpen a Parkway Drive-os srácokat előbb ismertem meg, mint a mostani zenekarom tagjait. Ez nagyjából igaz a The Amity Affliction tagjaira is, akiket szintén nagyon kedvelek. Én egy Byron Bay nevű tengerparti településen nőttem fel, ami körülbelül két órányi autótúra van Brisbane-től. Az akkori bandámmal annak idején én is ott koncerteztem, akár csak a Parkway Drive vagy a The Amity Affliction. Örület, hogy mindez már húsz éve volt.”

A Parkway Drive metalcore-zenekar, ti deathcore vagytok, azaz sokkal durvább, intenzívebb zenét játszatok, mint ők. Szerinted jó párost alkot ez a két zenekar együtt egy turnén?

„Szerintem igen, és azt az elmúlt évek során be is bizonyítottuk, hiszen már legalább tíz közös turnén vagyunk túl, s eddig mindegyik nagyon jól működött. Kölsönösen tiszteljük egymás munkásságát, ami nagyon fontos, hiszen ez az egyik alapja a barátságunknak. Nekem egyébként az a véleményem, hogy sokkal jobb, ha egy

turnén nem ugyanazt stílusú zenét játszó zenekarok vesznek részt, mert ezáltal jóval szélesebb körű célközönséget tudunk megszólítani. Ezt a körutat különösen nagy izgalommal várom, mert így hárman még sosem turnéztunk együtt, és nem tudhatom, hogy valaha lesz-e még rá alkalom.

Szerintem úgy 40-45 percnyi játékidőnk lesz, nagyjából ugyanannyi, mint a The Amity Afflictionnek. A Parkway Drive viszont hosszú műsorral készül, ami érthető is, hiszen mégiscsak az ő húszéves jubileumi turnéjuk lesz.”

A Parkway Drive rengeteg pirotechnikát használ a koncertjein. Nektek milyen lesz a színpadképetek?

„Erről sem tudok még mit mondani, azon is múlik, hogy a Parkway Drive mit enged használni, mire kapunk lehetőséget, hogy felvigyük a színpadra. Az azonban biztos, hogy azzal a pirotechnikával, ami nekik van, lehetetlen versenyezni. Ők annyi tüzet használnak, amivel az egész világot lángra lehet lobbantani. (nevet) Nem tudom, láttál-e felvételeket a tavalyi ausztrál turnéjukról, de örület, hogy mit műveltek ott. Szerintem ez a legnagyobb és leglátványosabb turnéjuk, amit valaha is csináltak, és nagyon örülök, hogy a részese lehetek. Mi majd valami mással próbálkozunk, valami szerényebb dologgal, de azért igyekezzünk érdekessé tenni a koncertünket. Erről most kezdünk el a produkciós irodánk tagjaival beszélgetni.”

Az utolsó albumotok, a Godlike második éve jelent meg. Lesz újabb is az európai turné előtt?

„Már dolgozunk egy új albumon, de abban egyáltalán nem vagyok biztos, hogy

el is készülünk vele a turné előtt. Kislemezek biztosan lesznek, a Through Blood I Purify tavaly év végén már meg is jelent, és továbbiak is várhatóak, szóval sok minden van a tarsolyunkban. Ha a kérdésed arra irányult volna, hogy az európai turném játszunk-e új dalokat, azt viszont még nem tudom megmondani. 2024 nyarán voltunk utoljára Európában, előtte pedig 2023 őszén. Akkor kisebb klubokban léptünk fel, tavaly nyáron pedig főleg fesztiválokon. Egy arénában egészen más dalok működnek jól, mint egy kis klubban, vagy egy fesztiválszínpadon. Biztosan átvárljuk a műsort, még az is lehet, hogy akarunk majd olyan dalokat is játszani, amiket már régóta nem tudtunk, és az is lehet, hogy újak is bekerülnek a programba. Nagyon sok időnk van még addig, ki tudja, mi lesz.”

2023 őszén elég érdekes körülmények között zajlott le nálatok egy tagcsere, a Godlike album megjelenése után egy nappal jelentettétek be, hogy megváltok CJ McMahontól, az addigi énekesektől. Mi történt pontosan?

„Nos, ez egy olyan dolog, amiről megállapodtunk egymás között, hogy nem fogunk róla beszélni sem a sajtóban, sem máshol, és ehhez tartom is magam. Szóval jöhet a következő kérdés.”

Egy zenekar életében mindig nagy kockázat az énekesváltás. Nálatok ráadásul úgy zajlott le mindez, hogy a Godlike CD-verziója még CJ énekével került forgalomba, a digitális kiadás dalain pedig már az új tag, Tyler Miller énekével hallhatóak. Ez elég furcsa megoldás, ami azért szorul némi magyarázatra...

„Á, igen, volt egy kis logisztikai zűrzavar, amit csak így lehetett megoldani. A CD-k és vinylék gyártását hónapokkal a megjelenési dátum előtt el kell kezdeni, s amikor leadtuk a rendelést, még szó nem volt arról, hogy lesz egy tagcserénk. Szóval ezek a kiadványok addigra mind elkészültek, s az idő kerekét nem tudod visszaforgatni, hogy ezen változtass. Szerencsére az összes rajongónk megértette, hogy mi a helyzet, ebből nem volt semmi problémánk, sőt, a gyűjtők körében igazi kuriózumot jelent ez a lemez. Az utolsó Thy Art Is Murder album, ami még CJ énekével készült.”

A Thy Art Is Murder ausztrál zenekar, Tyler amerikai. Mennyi logisztikai nehézséget okoz ez számotokra?

„Valójában nem többet, mint az elmúlt években bármikor, hiszen a mostani dobosunk, Jesse Beahler is amerikai, illetve egy ideje már én is az Egyesült Államokban élek. A Thy Art Is Murder tehát nem az a zenekar, amelynek tagjai minden héten össze tudnának ülni a próbateremben. Mivel nem egymás közelében élünk, erre nincs lehetőségünk. Amikor turnéra megyünk, előtte egy héttel állunk neki

begyakorolni a műsort. Ahhoz pedig, hogy utazunk szerte a világban, mindannyian hozzászoktunk már”

Ausztrál állampolgárként érezted-e valaha olyat, hogy hátrányban vagy az amerikai vagy európai zenészekhez képest?

„Az ausztrál zenészeknek ebből szempontból sosem volt könnyű dolguk. Ausztrália hatalmas kiterjedésű ország, de valójában kevesen lakják, ez egy kis piac. Kevesebben élnek ott, mint egy közepes méretű európai országban. A megélhetés is nagyon drága, az azonban nemcsak a zenészeket sújtja, mindenki mást is. Egy ausztrál zenésznek nagyon meg kell küzdenie azért, hogy ismertté tegye magát a világban. Az ausztrál zenekarok számára az amerikai vagy európai média és piac szinte elérhetetlen.

Ha Európában élsz, beülsz egy furgonba, és 10 ezer dollárból akár húsz országba is el tudsz menni zenélni. Így van ez Amerikában is, csak ott nem húsz országba mész el, hanem húsz szövetségi államba, de így is elérsz több millió potenciális rajongót. Nekünk, ausztrálokknak, ahhoz, hogy betegyük a lábunkat Amerikába, egy nagyon drága munkavállalói tortúrán kell átesnünk, csak a vízum 25 ezer dollárba kerül, de körülbelül ennyit tesz ki a repülőjegy is. Egy ausztrál zenész ezért Amerikában 50 ezer dolláros mívusszal kezdi meg a turnéját, ami hatalmas pénzügyi kockázattal jár, mert ezt is ki kellene termelned, amire egyáltalán nincs garancia, még akkor sem, ha a koncertek amúgy nyereségesek. Európai vagy amerikai zenekar tagjaként a saját kontinensen nincsenek ilyen problémáid.

Gyakran halljuk, hogy Ausztráliának mennyi nagyszerű zenekara van, ami igaz

is, de szerintem ez csak ezért van, mert a világ többi része csak a legeslegjobbkat ismeri meg. Azokat, akik elég pénzt tudnak összeszedni, hogy kijussanak onnan.”

Azt mondd, hogy Ausztráliában sok nagyszerű zenekar van, korábban mégis a nemzetközi szintér egyik csapatára, a lengyel Behemothra hivatkoztatok, mint példaképre. Van olyan ausztrál extrém metal zenekar, amelyik szintén hatással voltak rátok?

„Természetesen van, akár többet is említhetnék. Nekem a Psychropic a személyes kedvencem, a technikás death metal színtérről őket tartom a legjobbak Ausztráliában. Örömmre szolgál, hogy személyes jó barátainknak nevezhetem a zenekar tagjait.”

Alapvetően deathcore-zenekar vagytok, de a zenétek folyamatosan változott. Szerinted elértetek az út végére? Kialakult a végleges stílusotok?

„Nem, mivel az útnak sosem vége, mindig van mit tanulni, s van hova tovább lépni. Amikor fiatalként hangszert veszel a kezébe, általában az ösztöneid hajtanak, de aztán egyre tudatosabb leszel, egyre több mindent látsz magad körül. Már az elején van egy elképzelésed arról, hogy milyen zenét játszsz, és milyen legyen a hangzásod, de közben egyre több impulzus ér, egyre több lehetőséget fedezel fel, és ez mind befolyásol.

Amikor a Godlike albumot befejeztük, úgy gondoltuk, hogy tökéletesen meg tudtuk valósítani az elképzeléseinket. Azóta azonban eltelt közel másfél év, s ma már biztosan másként csinálnék egy-két dolgot. Akkor, abban a pillanatban az volt a legjobb dolog, amit fel tudtunk mutatni. Tizenkét évvel ezelőtt ugyanezt gondoltam a Hate albumunkról. Szerintem akkor is a

legjobbat hoztuk ki magunkról, akkor arra voltunk képesek. Ezért egyáltalán nem vagyok biztos abban, hogy egy vagy két év múlva is ugyanazt gondolom a zenéről és a világról, mint most. Valószínűnek tartom, hogy a következő 12 vagy 18 hónapban teljesen más dolgok foglalkoztatnak majd, és a következő albumunkra ezért megint változni fog a zenénk. Szerintem ez mindig így lesz, ameddig csak létezik a Thy Art Is Murder, de mindentől függetlenül nagyon büszkék vagyunk a Godlike albumra.”

Sokaktól hallottam olyat, hogy az idősebb korosztálytagjai tagjai, a negyvenesek-ötvenesek, vagy annál is idősebb emberek idegenkednek a deathcore műfajától, csak az old school death metalt fogadják el. Te is találkozol ilyesmivel?

„Igen, de ennek szerintem nem az életkorhoz van köze, hanem a zenei nyitottsághoz. Én is olvastam olyan elemzéseket, miszerint a húszas éveikre általában véglegesen kialakul a zenei preferenciánk, vagyis 27-28 éves korunk után már kevésbé keresünk új zenei stílusokat. Ezt állítja az összes streaming-szolgáltató, az ő kimutatásaik szerint a harminc feletti korosztályhoz tartozók a saját maguk választása alapján 70 százalékban csak két évnél régebbi dalokat hallgatnak.

Az tehát tény, hogy az idősebb zenehallgató közönséghez nehezebb eljuttatni új dalokat, de a színpadon állva én azt látom, hogy a nézőink között tizenhat éves fiatal éppúgy előfordul, mint a hatvanas éveiben járó idősebb korú ember, szóval a Thy Art Is Murder igen széles zenehallgató réteget tud megszólítani. Szerintem nekünk nagyon változatos összetételű rajongótáborunk van, s az utolsó albumunk óta még inkább szélesedik az a kör, ahonnan a rajongónk jönnek. A legerősebb bázist továbbra is a huszonévesek jelentik, de egyre több 21 év alatti és 45 év feletti embert érünk el.” **HW**

DREAM THEATER

ÁLOMSZERŰ ÉLMÉNYEK

Február 7-én jelent meg a Dream Theater új nagylemeze, amin ismét Mike Portnoy dobolása hallható. A megjelenés előtti nap az interjút egyébként viszonylag ritkán adó basszusgitárossal, John Myunggal ültünk le beszélgetni.

SZÖVEG: KISS GÁBOR • FOTÓ: MARK MARYANOVICH

John, holnap lemezmegjelenés. A Parasomnia a tizenhatodik stúdióalbuma a zenekarnak, és hosszú idő után az első Mike Portnoy-jal.

„Nagyon izgatott vagyok a megjelenés miatt. A Parasomnia egy remek album lett, amit újra az eredeti dobosunkkal, Mike-kal írtunk. Azt gondolom, akkor volt a legerősebb a banda, amikor ő is velünk volt, és az a bizonyos kémia is ekkor működött a legjobban. Szóval jó volt újra megtapasztalni ezt az erőt, és ott folytatni, ahol anno abbahagytuk. És azt hiszem, amikor meghallgatják majd a rajongók a lemezt, érteni fogják, miről beszélék”

Könnyű volt újra együtt dolgozni Mike-kal?

„Abszolút, olyan volt, mint a régi időkben. Valahogy úgy éreztük, írunk kell egy lemezt, ami visz-

szatér a régi dolgainkhoz, de mégis friss, mai formában. Nagyon üdítő volt az egész folyamat, és végül született is belőle néhány kifejezetten érdekes dal is. Amihez persze kellett a zenekar minden tagjának hozzájárulása, mert mindannyian kicsit más forrásokból merítettünk, más nézőpontból állunk a dalszerzéshez. De amikor mindez összekeveredik, az igazán nagyszerű érzés. Mikor kész volt egy dal, meghallgattuk, és rögtön neki is akartunk állni a következőnek, annyira pezsdítő volt az egész.

Az egyes dalok hossza is eléggé változó. A Dream Theater-lemezek általában rövidebb és hosszabb, epikus típusú számok is vannak, és szerintem ez egy jó képlet. A rajongók egyébként is ezt várják el tőlünk. Nem csak rövid dalokat akarnak hallani, mindig ott kell lennie az eposzoknak is. Amúgy most minden nagyon gyorsan is történt. Tavaly február

7-én lementünk a stúdióba, hogy megírjuk a lemezt, most pedig 2025. február 6-a van és holnap meg is jelenik. Szóval sok minden történt 12 hónap alatt. Valójában hihetetlen volt. De úgy érzem, most nagyon együtt vagyunk; jókor és jó helyen.”

Technikailag hogy születtek a dalok? Közösen jammeltetek vagy valaki hozott egy ötletet és azután ezt dolgoztátok ki?

Mindig azzal kezdődik, hogy valakinek eszébe jut egy ötlet, általában gitáron. Legtöbbször John játszik valamit, majd mi reagálunk rá, elkezdjük fejleszteni, meg persze vitatkozni a részekről, és az a nagyszerű, hogy mindenki beleszól a dologba. Persze nem mindig van mindenki jelen fizikailag, hiszen James sokszor nem repül át hozzánk a próbákra. De Zoomon keresztül ő is mindig csatlakozik, szóval majdnem olyan, mintha ő is a próbateremben lenne. Ez az egyik csodálatos dolog a technológiában, hogy áthidalja a távolságokat. Jó hallani mindenki véleményét, mert ha például egyikünk megkérdőjelez valamit, az lehet, hogy másokban is elindít valamit, új ötletek jutnak róla eszünkbe.

Szóval a dalszerzés egy nagyszerű, intenzív időszak. És aztán ott van a saját hangmérnökünk, aki szintén rengeteget segít a teljes munkafázisban. Egyszerűen elképesztő volt most a tempó; azt hiszem, az egyik dolog, amit a technológia lehetővé tett számunkra, az az, hogy kreativitásunk üteme felgyorsult. Alig várjuk, hogy néhány napon belül induljanak a koncertek Észak-Amerikában.”

Említetted, hogy vannak azért viták.

„Nyilván vannak nézeteltérések, viták, de ezek szerecsére nem szoktak veszekedésé fajulni. Persze minden zenekarba kell valaki, akié a döntő szó, és nálunk ez John, aki nagyon jó ebben. Olyan, mint egy vezető. Ha választás előtt állunk, ő hozza a végső döntést. Megtaláltuk a módját, hogyan tudunk igazán jól együttműködni, ami nagyon fontos.”

Mindenki nagyon izgatott volt, amikor kiderült, hogy Mike visszatér a bandába. Viszont nem igazán lehetett tudni semmit az előzményekről. Tudnál mondani valamit arról, hogy történt a dolog?

„Nos, azt hiszem, Mike haza akart jönni. Elkezdett beszélgetni az egyikünkkel, amiből végül egy zenekari találkozó lett. Hamar nyilvánvalóvá vált, hogy mindannyian vissza akarunk térni abba az időszakba,

amikor a legjobbak voltunk együtt. És tényleg jobb így mindenkinek: nekünk, a rajongóknak, és a zenekarnak is. Nagyon hálás vagyok, hogy így alakult.”

Mike Mangininek (2010 és 2023 között a zenekar dobosa) azért elég nehéz lehetett ezt megmondani...

„Igen. Az ilyesmi soha nem könnyű, de Mike nagyon jól viselte. Ő is csodálatos dobos, aki minden tiszteletet megérdemel, hiszen mindent beleadott a velünk töltött évekbe. Nagyon hálás vagyok, hogy együtt zenélhettem vele. De a dolgok megváltoztak, az útjaink külön váltak, de úgy gondolom, hogy végül mindenki számára ez volt a legjobb döntés.”

Beszéljünk akkor az új lemezeiről, amiknek a címe Parasomnia és különféle alvási rendellenességekkel foglalkozik. Jól gondolom, hogy konceptuálisan születtek?

„Nos, a maga módján az, mert sajátja egy lírai irányvonal, ami álomszerű élményekből fakad. Olyasmi, mint egy darab a Dream Theater névre. A dalszövegek is az álomfejtés témájával foglalkoznak, az alternatív álomállapottal, valamint azokkal a dolgokkal, amelyeket az emberek ebben az állapotban tapasztalnak meg, és hogy mindez miben különbözik a mindennapi valóságtól. Én magam nem írtam dalszöveget a lemezeire, mert ugyan próbáltam, de úgy éreztem, valahol máshol járnak a gondolataim. Szóval próbálkoztam szövegírással, de most valahogy nem jött össze. De lehet, hogy az ötleteim majd a következő lemezen felbukkannak.”

Van köztetek bárki, akinek van személyes tapasztalata az alvási rendellenességekkel, alvási paralízissel?

„Nem igazán. Úgy értem, mindannyiunknak vannak persze álmaj, de inkább csak elengedjük a képzeletünket. Végeztünk azért némi kutatómunkát, olvastunk pár könyvet a témában, és találkoztunk pár igazán furcsa sztorival is. Az emberek tényleg nagyon durva dolgokon mennek néha keresztül. Ez egy olyan téma, ami igazán elgondolkodtató, ráadásul passzol is a zenénkhez.”

Említetted a most induló turnét. Eljátszátok a teljes albumot a koncerteken?

„Nem, csak pár dalt. Később ez persze változhat, de egyelőre a régi katalógusunkra koncentrálunk, kiegészítve néhány friss dallal.”

Van kedvenc dalod a lemezeiről?

„A Night Terror valószínűleg a kedvenceim közé tartozik. Erre a kérdésre amúgy általában hajlamos vagyok mindig a nyitódalt választani. Mert az mindig egy olyan téma, ami koncerteken is remekül működik majd, sőt, lehet, hogy az első szám élőben is ez lesz.”

Koncerteken amúgy igyekszel mindent lemezerzióban játszani, vagy néha inkább improvizálsz?

„Mindkettő. Basszusgitárosként a fókuszom a lemezerzió, mert az emberek számára, akik megnéznek minket, ez a viszonyítási alap, ezt ismerik. És ez komoly felelősség számunkra. De ugyanakkor szeretjük kicsit meg is keverni a dolgokat, és apróságokat, humoros elemeket adni a zenénkhez. Vagy esetleg kibővítünk néhány szekciót, ha ez indokolt, ha van célja a műsor menetének alakulásában. Ha ez növeli az élő show-élményt. Mivel sokszor háromórás

koncerteket adunk, ezek alatt itt-ott megváltoztattunk dolgokat, kicsit újratertjük a dalokat.”

Általában az ujjaiddal pengetsz, de ha jól tudom, pár dal felvételekor használtál korábban pengetőt is.

„Igen, de már arra sem emlékszem, pontosan hol. Kipróbáltam, de úgy érzem, nem abban a stílusban akarok játszani. Úgy érzem, számomra több lehetőség van abban, ha az ujjaimat használom. Ugyanakkor szeretem a változatosságot is, ezért is próbálkoztam és próbálkozom is néha a pengetővel, de a technikámon még nagyon sokat kelle dolgozni. Viszont szeretem felvenni, és itt-ott rövid ideig használni. De ahhoz, hogy igazán jó legyek, napi további három órát kellene találnom, amit erre fordíthatok. Egyszerűen nem elég egy nap mindenre.

Szóval úgy gondolom, hogy inkább az ujjaim használatára korlátozom magam, és a mai napig fejlődik ez is. Eddig nem igazán tudatosult bennem például, hogy van háromujjas technikám, amihez a mutató-, a középső- és a gyűrűsujjamat használom. Viszont a hangszer teljesen más hangot ad ki, ha más-más ujjaddal szólaltatod meg, szóval rengeteg különféle lehetőség van az egyes ujjakkal történő játék fejlesztésében. Mind eltérő hosszúságú, és mindegyik ujjnak más az erőssége. Szóval most azzal kísérletezgetek, hogy melyik ujjammal mit játszunk. Nagyon szeretek például a mutatóujjammal vezetni, mert ez hangzik a legjobban. És az a vicces, hogy sosem csináltam ilyet régebben, mert annyira kényelmetlen volt. A kényelemre törekedtem, de most kiderült számomra, hogy az agresszív játékhoz ez a módszer a tökéletes. Ha be akarsz indítani egy témát, egy riffet, akkor sokkal erőteljesebben tud így megszólalni a hangszer. Szóval még mindig tanulok.”

Legendásan sokat gyakorolsz. Derek Sherinian egyszer azt nyilatkozta rólad, hogy te vagy az egyetlen általa ismert muzikus, aki levezet a koncertek után.

„Igen, Derek mindig ezzel ugratott, mikor még a bandában volt. Igazából ez abból ered, hogy a kocert után tökéletes minden ahhoz, hogy játszsz még egy kicsit, hiszen már alaposan be vagy mele-

gedve. Szóval mindig kérdeztem a többieket, hogy nem játszunk még valamit?”

Úgy tudom, nagy rajongója vagy a Chapman Sticknek is.

„Igen, imádom a hangját, a Falling Into Infinity lemezen játszottam is rajta pár dalban. De rég nem volt a kezemben. Eleve basszusgitáros-mentalitással játszottam rajta, szóval most nem igazán érzem az igényét, hogy elővegyem. Inkább a basszusgitározásra koncentrálok. És a legfontosabb számomra, hogy most a lehető legjobb hangszeren játszom. Nagyon boldog vagyok az Ernie Ball Music Man signature hathúrosossal. Mindent tud, amire egy hangszerben szükségem van, és kiváló minőségben, magas színvonalon készült. Nagyon jól szól.”

Gyerekként eredetileg hegedülni kezdtl. Szoktál még játszani ezen a hangszeren is?

„Nem, de lassan edje, hogy vegyek egyet, hiszen nagyon rég nem hegedültem már. Édesanyámnak köszönhetem elsősorban, hogy zenész lettem. Nagyon szerette Beethovent, Chopint, Bachot. Ötéves voltam, amikor elküldött pár tanárhoz a Juilliard zenei egyetemről, hogy tanítsák meg nekem a Suzuki-módszert. Így kezdtem, és körülbelül tíz évig tanultam. Aztán a tiniéveim közepén barátaimra komoly hatással volt a rockzene. Hirtelen mindenki koncertekre és rockklubokba járt. A '70-es és '80-as években ez tényleg robbanásszerű volt, és persze hatalmas hatással volt rám is. A barátaim mind elkezdtek zenekarokat alapítani. John Petruccival egy Kings Park nevű kisvárosban nőttünk fel, és ismertük is egymást. Lakott tőlem két házra egy dobos, akinek szüksége volt egy basszusgitárosra, és megkért, hogy csatlakozzak, így indult el nálam a zenekarosdi. 15-16 évesen tényleg keresel valami értelmeset az életedben, próbálsz célt találni, kell egy kreatív önkifejezési mód. Számomra ez a zene volt.”

Európába mikor terveztek visszajönni?

„Erről még nem tudok sokat mindani, de természetesen tervezzük, hogy valamikor visszamegyünk. Szerintem jó, ha adunk egy kis időt a rajongóknak a lemez megtanulására, feldolgozására.” **HW**

Zivatar.

Világvége előtt

A Zivatar az ex-Doomsday-énekes-gitáros Petheő Attila zenekara, mely bő évtizede írja masszív, súlyos gothic/death/doom metal dalait. Apocalypse Campaign című új anyagukat élőben vették fel, de azóta a csapat többi tagja kivált. Attila szerint a világvége közel, de a Zivataré még nem!

SZÖVEG: UZSEKA NORBERT
FOTÓ: ZENEKARI ARCHÍVUM

Január óta a Zivatar ismét egy-személyes projektként működik. Miért?

„Ez egy nagyon összetett dolog, több tényező vezetett ideig. Régóta görgettük magunk előtt a dalszerzés és a zenekari teendők körüli nézeteltéréseket. A közös stúdiózás sem pont úgy alakult, ahogy a többiek elképzelték. És egyikünknek sincs sok szabadideje. Végül is a Zivatar egy metalprojekt, az én projektem. Amíg én vagyok, addig Zivatar is lesz. Ha nem is ezen a néven, de valami lesz.”

Hogy született meg így az Apocalypse Campaign?

„Csárádi Róbert gitáros kilépése és a Sacrifice EP után ott maradtunk hárman dalok nélkül. Eljött az idő, hogy végre közösen írjunk zenét. Abban egyetértettünk, hogy továbbra is doomos, de sokkal súlyosabb és behúzósbabb zenét akarunk csinálni. Olyan zenét akartunk, ami koncerten megdörren, süt belőle az erő és letaglózó. Emberhajigálós, amiben van here, ahogy mondogattuk. Én otthon írtam a témákat, körbeküldözgettem, válogattunk, néha volt, hogy már egy dalrészletet megnéztünk közösen, teszteltük a hangzást. Mindhármunknak bejött az irány.

Elég jól haladtam, és azon kaptam magam, hogy kész vannak a dalok. Vagyis effektíve sajnos megint nem sikerült közösen írni a zenét, de a tanácsaik, a véleményük nélkül az Apocalypse Campaign nem lenne olyan, amilyen. Mivel kimondottan koncertre szántuk a dalokat, nem is gondolkodtunk még lemezfelvételen. Látni

akartuk, hogyan működnek a dalok élőben. Az első Apocalypse koncert 2024. március 30-án volt az S8 Underground Klubban, és pont olyan volt, mint ahogy elterveztük: letaglózó.”

Máig ritka az a megoldás, amit választottatok az anyag felvételére.

„Megbeszéltük, hogy ezúttal mindenki feljátssza a saját részét, hogy közösen csináljuk. A dalok viszont bizonyos értelemben annyira primitívek, hogy kár lett volna nekiállni sávonként feljátszani, hogy egy tiszta, polírozott hangzással úgymond kiheréljük. Adta magát, hogy az egész egyben legyen feljátszva, megőrizve a nyers energiát. Segítségünkre volt régi gyöngyösi barátunk, Horváth Attila (ex-Reason), aki koncerteken is gyakran kíségtett minket, amit ezúton is köszönök még egyszer és sok sikert kívánok neki az Agregatorban. Stresszes volt, először voltunk így együtt stúdióban, és hozni kellett a formánkat, mert azt akartam hogy a dalok megdörrenjenek. Úgy gondolom, ez sikerült, hála Tominak, Zolinak, Attilának, Márta Pistinek és a GreenMouse stúdióknak. Természetesen éltünk a technika lehetőségeivel, effektezünk ahol kellett, a háttérsávok, a fémcsattogás hangok pedig eleve a hangzásunk része.”

Szövegieleg az Apocalypse Campaign konceptalbumnak nevezhető. Miről szól?

„A szövegekből sejthető, hogy van itt egy entitás, aki az egész történetet szemléli és elmeséli. Hívhatjuk teremtőnek vagy szel-

lemnek. A szemlélődésen túl azonban cselekvő is, érző lény. Az ő szemén keresztül látjuk az eseményeket, mert ő mindent lát.

Az első tétel a teremtés. Megjelenik az anyag, az idő, a fény és a sötétség, majd az ember, aki amint öntudatra ébred, azonnal elkezdi uralkodni a környezetén és másokon. Elkezdődik a hadjárat a hatalomért, a birtoklásért.

A második tétel az özönvíz. Ez nem feltétlenül a bibliai mese, csak egy özönvíz, ami elpusztítja ezt a barbár népséget. Nincs bárka, nincs Noé és nincs kegyelem.

A harmadik dalban az emberiség két részre oszlik: vannak, akik szeretnének békében és harmóniában élni a környezetükkel, de van egy szűk réteg, akik nem hagytak fel az eredeti tervükkel, hogy az egész világot és a többi embert az uralmuk alá hajtsák. Tanultak a leckéből, így már nyíltan nem konfrontálódnak, hanem az árnyékból, titokban szervezkednek, fegyverek a megtévesztés, a megrontás, a hazugság. A sikereiken felbuzdulva egyre arrogánsabbá válnak, felszínre tör igazi énjük és céljuk, amivel kivívják a szellem haragját, aki ezúttal csak ezt a törzset pusztítja el, és ezzel el is érkezünk a negyedik tételhez ahol végleg megsemmisülnek. Az emberiség elérte a békét és végre nyugodtan alhat.

A történetet értelmezhetjük személyes történetnek is, szellemi, spirituális, benső vívódásnak, vagy vonhatunk párhuzamot a történelemmel vagy a jelenben folyó eseményekkel. Látom, ami a világban zajlik. Ez már a Kali-juga, és remélem, közeledünk a végéhez, az apokalipszishez.” **HW**

MESE KÉT NÉP HÁBORÚJÁRÓL

Tavaly októberben jelent meg az epikus folk metal színtér egyik legmarkánsabb szereplőjeként ismert finn Ensiferum kilencedik stúdióalbuma, a bődületes viking himnuszokkal teletömött, rendkívül hangulatos *Winter Storm*.

Mivel akkor nem volt alkalmunk a hazánkban is népszerű zenekar tagjait kifaggatni az új korong kapcsán, így egy másik lehetőséget kerestünk, és a nemrég lezajlott Paganfest turné budapesti állomásán kértük fel a zenekar szövegíróját, Sami Hinkka basszusgitárost egy tartalmas beszélgetésre.

SZÖVEG: GYURICZA FERENC / GYURICZA TAMÁS MARCELL
FOTÓ: SVETLANA GONCHAROVA

A Winter Storm album egyik különlegessége, hogy ezúttal a gitáros Markus Toivanen írta szinte az összes dalt. Ez még a covidjárvány okozta karanténidőszak következménye volt?

„Igen, mondhatjuk, hogy amiatt alakult így. Markus minden albumhoz nagyon sok ötletet hoz, de azokat korábban többnyire zenekarként, közösen szoktuk kidolgozni. A covid alatt azonban úgy alakult az anyagi helyzetem, hogy muszáj volt nappali, civil munkát keresnem, ami naponta 8-9 órát elvett az időmből, vagyis sokkal kevesebbet tudtam zenével foglalkozni. Amikor ezt közöltem a többiekkel, Markus úgy döntött, hogy egyedül kezdi kidolgozni a dalok vázlatait. Megtanulta, hogyan tud otthon, a saját számítógépével zenét felvenni, és nekiállt demókat gyártani. Az igazság az, hogy így sokkal gyorsabban is mentek a dolgok.”

Neked egyetlen dalod került fel erre a nagylemezre, a Fatherland. Nem is írtál több zenét a Winter Storm albumhoz?

„Írtam többet is, de addigra Markus hozott már annyit, hogy nem volt szükség rájuk, ezért ezeket mind eltettük a következő albumhoz. Fura dolog ilyenről beszélni, mert ez nem verseny, nem számít, hogy ki mennyi dalt hoz. Ez egy közös zenekari produkció, mindenki annyi dolgot tesz le az asztalra, amennyit akar, vagy amennyit tud. Mindenki hozhat ötleteket, és mindenki úgy alakítja át a saját részzeit, ahogyan azt a kedve tartja. Szóval, ha valaki azt mondaná, hogy próbáljuk meg valamelyik dalunkat doom metal műfajában, akkor kipróbáljuk, és megnézzük, hátha jobb lesz úgy.”

Az új billentyűs, Pekka Montin csatlakozásával az énekesek száma is bővült, már négyen is énekeltek a zenekarban, nem is akárhogyan. Hogyan szoktátok megosztani egymás között az énekrészeket?

„Általában nem döntjük el előre, hanem menet közben alakul ki. Kipróbáljuk többféleképpen, s ami a legjobban tetszik, végül az marad. A Winter Storm albumon maximálisan kihasználtuk, hogy ennyi énekesünk van. Ennek a lemeznek egy fantaszisztori adja az alapját, amit én írok. Tele van különböző karakterekkel, néha még narrátorszerep is akad benne, szóval jól jött, hogy ennyi különböző hangon tudunk megszólalni. Az új srác, Pekka fantasztikus, a legtöbb tiszta éneket tőle hallhatod a dalokban, és nagyszerűen szól.”

Ha már szóba került Pekka, hadd kérdezek rá: sikerült beilleszkednie közéték? A legtöbb tagcseré-

tek ugyanis a billentyűs posztján volt...

„Igen, szerintem Pekka tökéletes ember az Ensiferum számára. Nagyon jó billentyűs, mindent el tud játszani a jazztól a metalig, s ahogy az imént már mondtam, nagyszerű énekes is. Nagy nyereség számunkra a csatlakozása, hiszen dalszerzőként mi is több lehetőséget kapunk azáltal, hogy ő van velünk. Ebben a zenekarban csak kiváló zenészek játszanak. Itt van Janne (Parviainen), a dobosunk. Nem tudok olyan ritmust vagy ütemet kitalálni, amit ne tudna megcsinálni, de ugyanez a helyzet a gitárosokkal is. Most már a billentyűs posztján is ilyen ember van velünk. Pekka metalénekesként kezdte a karrierjét, és képes kiénekelni bármit, legyen szó tiszta énekhangról, hörgésről, vagy egy Manowar-szerű sikolyról. Mintha egy új svájci bicska lenne a zsebünkben.”

Harminc éve vagytok jelen az epikus folk metal színtéren, majdhogynem a kezdetekről, de ezúttal mintha kevesebb tradicionális hangszert és kevesebb népi dallamot használtatok volna...

„Igen, ez valóban így van, de az okát ne firtasd, mert nem tudom megmondani. *(nevet)* Az Ensiferum zenéjében sosem volt annyira domináns a tradicionális folk, mint mondjuk a Korpiklaani vagy akár a Moonsorrow esetében, inkább csak hatással volt ránk. Népi hangszereket persze mi is használunk, nyckelharpa, ami egy hegedűszerű dolog, ezen az albumon is hallható, de valóban, ezúttal kevesebb a tradicionális folk hatás. Egyébként ez nem úgy történik, hogy írunk egy metaldalt, majd a végén színesítésként teszünk hozzá valami folk dallamot, amit valami népi hangszerral játszottunk fel. Már a dalszerzés során el szoktuk dönteni, hogy egy adott dalban legyen-e ilyen, s ha igen, akkor hol. Tulajdonképpen amikor írod a zenét, hallod a füledben, hogy hova illene egy ilyen rész, s nem utólag gondolkodsz el róla. A Winter Storm dalai azonban már alaptól annyira tömények és súlyosak lettek, hogy egyáltalán nem éreztük a folk zenei elemek hiányát. Talán majd a következő albumnál visszatérnek, de most nem volt rájuk szükség.”

Az imént említetted, hogy az új album szövegeihez a készülőben lévő fantaszykönyved történeteit használtad fel...

„Ez amiatt történt, mert egyszerűen nem volt más épkezláb elképzelésem. Tulajdonképpen kiegészítettem, s szerintem ennek is a covid volt az oka. Amióta tagja vagyok a zenekarnak, többnyire én írom a szövegeket. Ez már húsz éve így van, de most nagyon megszenvedtem vele. Tudod, amikor benne vagy a pörgésben, készítesz egy albumot,

majd elindulsz azzal turnézni, s eközben rengeteg emberrel találkozol, rengeteg élmény ér, olvasol, filmeket nézel, akkor ezek mind hatással vannak rád. Egyre csak gyűjtöd az ötleteket, a benyomásokat, majd azokból megírod a dalszövegeidet. Az előző album, a Thalassic azonban a covid első hulláma idején, 2020 nyarán jött ki, ezért nem tudtunk vele rögtön elindulni turnézni, hiába lett az eddigi legsikeresebb nagylemezünk. Várnunk kellett, de miután mindeközben nem akartuk veszni hagyni az időt, így Markus nekiállt az új album dalainak. Össze is rakta a zenéket, amihez nekem kellett volna megírnom a szövegeket, de csak ott álltam kiüresedett fejjel, egyetlen normális ötletem sem támadt. Akármit is kezdtem el írni, minden a kukában landolt.

Már 2022 közelében jártunk, amikor arra jutottam, hogy ez nem mehet így tovább, valahonnan muszáj ihletet szerezni, így arra gondoltam, hogy újraolvasom a kedvenc könyveimet, azokból talán tudok ötletet meríteni. Aztán hirtelen beugrott, hogy már vagy 10 éve dolgozom egy saját könyvön, miért ne használhatnám annak a történeteit? Elkezdtem újrachallgatni a Markus által rögzített demókat, és közben azon gondolkodtam, hogy találok-e hozzájuk illő fejezeteket a saját fantasyregényemből. S láss csodát, ez e megoldás működött. Egyre jobban kezdett összeállni a két dolog, ezért elmondtam a többieknek is, akiknek tetszett az ötlet. Ők bíztattak, hogy csináljam még. Nagyon nehezen jött csak össze, a legtöbbet ennek az albumnak a dalszövegeivel szenvedtem, de amikor kinyílt a palack, és sikerült kiengednem belőle a szellemet, attól fogva már sokkal könnyebb volt minden.”

Arra mi ösztönzött, hogy könyvet írj?

„Egy stréber vagyok. *(nevet)* Mindig is nagyon érdekelt a fantasy és a sci-fi világ. Egy Commodore 64 volt az első számítógémem, amihez rengeteg játékprogramot szereztem, és milliószor végigjártam azokat. A fantasy világ már ekkor a lelkem része lett, de nemcsak a számítógépes játékokat kedvelem, a filmeket és könyveket is. Rajongok a fantasyirodalomért, ami szerintem abból is ered, hogy dalszövegeket írok.

Többször előfordult, hogy amikor az Ensiferum dalain dolgoztam, sokkal nagyobb történetekben gondolkodtam, mint amire egy dalszöveg lehetőséget kínál.

Egy ilyen alkalommal jutott az eszembe, hogy mi lenne, ha részletesebben kifejténém azt az alaptörténetet, s végül egy folyamatosan bővülő sztori lett belőle, ami több generációra terjed ki. Szerintem nagyon tartalmas, több száz oldalas könyv lesz, amit valamikor el kell kezdenem végleges formába önteni. Nem akarom azt mondani, hogy majd ha nyugdíjas leszek, mert szerintem sosem leszek az, de minimum öt-tíz év kell még hozzá. Nem tervezem feladni a zenészi karrieremet, hogy helyette író legyek, csak ezt az egy fantasyregényt szeretném megjelentetni. Lefordítatom angolra, talán addigra már a mesterséges intelligencia is alkalmas lesz erre a feladatra.

Szerintem mindenki számára ingyenesen elérhetővé teszem, ugyanis nem azért csinálom, hogy meggazdagodjak belőle. Én nagy élvezettel olvasom a fantasykönyveket,

ezért örömmel szolgálna, ha az általam írt regény eljutna azokhoz, akik hozzám hasonlóan szeretik ezeket a történeteket. Ki tudja, talán az én könyvem is tetszeni fog nekik.”

Nagy vonalakban felvázolná a sztorit?

„A Winter Storm album dalai alapján azt már tudni lehet, hogy ez a történet két nép, a virrasztók és az északiak közötti háborúról szól, ami nagyon hosszú ideje tart már. A virrasztóknak néhány varázserővel bíró eszköz is van a birtokukban, ami kapzsvá tette őket, ezért meg akarják szerezni az északiak földjét is.

Ennél többet nem fogok elmondani, talán csak annyit, hogy a könyv azért lesz annyira terjedelmes, mert mindent el kell magyaráznom benne, például azt is, hogy a virrasztókat miért úgy hívják, ahogy. S persze van előzménytörténete is a két nép közötti háborúnak, valamint rengeteg karakter jelenik meg benne.”

Az albumhoz készült videóklippek is ezt a történetet dolgozzák fel?

„Igen, eddig három klipet jelentettünk meg, s hamarosan jön a negyedik is, a Victorious, ami egy időre lezárja a történetet. *(Az interjú elkészítése óta már az is*

látható.) Ha ezeket sorban egymás után nézed meg, olyan lesz, mintha egy rövidebb fantasyfilmet látnál. Gondolkodunk azon is, hogy még egy dalhoz készítsünk klipet, egy balladához, a Scars in my Hearthoz, amiben az Eleine énekesnője, Madeleine szerepel. Ő is egy karakter a sztoriból, egy özvegyet játszik, de azt, hogy kiét, s mi történik vele, már nem árulom el, így is túl sokat beszéltem.” *(nevet)*

Arra nem gondoltatok, hogy egész estés játékfilmet készítenek a Winter Storm történetből?

„Hé, haver, összekeversz bennünket a Rammsteinnel. *(nevet)* Imádnám, ha akkora büdzsénk lenne, mint nekik, akkor akár ennek sem lenne akadálya, de a helyzet nem ez. Szerintem ezek a videók is jók lettek, persze a technikai lehetőségeink az anyagi okok miatt nagyon korlátozottak voltak. Nem mondom, hogy nem fordult meg a fejemben, amire rákérdeztél, de nem tudok erre mit válaszolni. Talán csak annyit: soha ne mondd azt, hogy soha.”

Említetted a Scars in my Heart című dalt. A karakter miatt volt szükségetek női énekesre, vagy Markus már eleve női énekkhangban gondolkodott, amikor megírta azt a zenét?

„Nem volt eleve eldöntött, hogy női énekkhangot társítsunk hozzá. Persze, amikor a zene elkészült, és Markus elküldte a demót, mindannyian éreztük, hogy nagyon különleges dal lesz, egy igazi ballada, ezért csak tiszta énekkhangot tudtunk elképzelni hozzá. Pekka próbálkozott is különböző technikákkal, mígnem a dobosunk, Janne ki nem mondta: ehhez bizony női ének illik. Mindannyian egyetértettünk vele, és elkezdtünk gondolkodni a lehetséges személyekben, de hirtelen senki nem jutott eszünkbe. Egészen addig, amíg 2023-ban el nem kezdődött a közös turnénk a Pannel, ahol a Ryujin és az Eleine voltak még velünk. Tulajdonképpen még akkor sem gondoltunk Madeleine-re, mert úgy voltunk vele, hogy tegyük félre az új album dolgait addig, amíg véget nem ér a turné, s majd azt követően foglalkozunk vele.

Aztán ahogy sorra mentek le egymás után a koncertek, egyre inkább felfigyeltünk arra, hogy milyen jó énekes Madeleine, és milyen jó hangja van. Sokat beszélgettünk vele a backstageben, végül nekiszegeztük a kérdést, mit gondolna egy közös dalról? Mivel érdekelt a lehetőség, még ott, a turnén,

a buszban megmutattuk neki a demót, ami tetszett neki, így a turnézárás után pár nappal elrepült Helsinkibe, ahol egy stúdióban fel is énekelte a dalt. Szerintem nagyon jó lett, és remélem, hogy lesz alkalmunk élőben is közösen előadni.”

Ennek a bizonyos 2023-as Pannel közös turnénak volt egy budapesti állomása is, amiről nagyon elképtetek. Emlékszel még a sztorira?

„Természetesen, hiszen az az egész turné valódi rémálom volt. Nemcsak Budapesten jártunk így, több másik helyszínre is késve érkeztünk meg. Szerintem az ügynök, aki lekötötte a koncerteket, nagyon rosszul állította össze a menetrendet, ezért túl nagy távolságok voltak az egyes helyszínek között, illetve több határon is problémák merültek fel, ami miatt még kerülnünk is kellett. Útközben Budapest felé az autópályán is történt valami, így valóban nagyon későn értünk csak a helyszínre, aznap sokkal többet ültünk a buszon, mint előtte bármikor. Ha jól emlékszem, a Ryujin és az Eleine nem is lépett fel, de nem panaszkodtak amiatt, hogy nem játszhatnak, még pakolni is segítettek, hogy mielőbb elkészüljünk a színpaddal. Azt hiszem, így is 11 órakor kezdődött a koncert, abban az időpontban, amire már be kellett volna fejezni. Szerencsére a szervezők nem fújták le a bulit, és a közönség is kitartott. Nagyon sokan voltak, talán azért is, mert másnap nem kellett iskolába, illetve munkába menniük az embereknek. Őrült nap volt, b*szsa meg!”

Ha már örültségekről beszélsz, hadd említsem meg, hogy számmomra a Lambada-feldolgozás, ami az új album digipak verzióján kapott helyet, szintén annak tűnik... Fogjátok a koncerteken is játszani azt a dalt?

„Nem tudom. Néha bekerül a műsorba egy-egy ilyen dal. Játszottunk már ABBA-t, Gypsy Kingset, miért ne játszhatnánk Lambadát is? *(nevet)* Az emberek azért járnak koncertekre, hogy jól érezzék magukat. A brit Metal Hammer egyik újságírója mondta úgy 10-15 éve, hogy »a folk metal a mókát hozta vissza a zenébe«. A Lambadát már korábban meg akartuk csinálni, a Thalassic album készítése során fel is vettük hozzá a dobot, de akkor nem volt elég időnk ahhoz, hogy befejezzük, így mostanra készült el. Szeretjük ezeket a vicces feldolgozásokat, szerintem sokkal több értelme van ilyeneket készíteni, mint

másokat. Talán egyszer még egy albumot is kiadunk ilyen feldolgozásokból.”

Az Ensiferum mellett vannak további zenekaraid is, mint az October Falls vagy a Metal de Facto. Ezeknek mi lesz a sorsa?

„Már dolgozunk a Metal de Facto harmadik albumán, hiszen azt a zenekart mindenképpen tovább szeretnénk vinni. Mindig szerettem a power metalt, s ha éppen olyan dalt írok, ami nagyon power metalos lesz, akkor az ott landol. Ennek köszönhetően összegyűlt már az újabb albumnyi anyag, amit el is kezdünk felvenni. A dobsávokat már befejeztük, most éppen gitáron dolgozunk, s néhány dalhoz az éneket is felvettem. Közben próbálom a basszust is, amikor éppen nem vagyok turnén, de ez lassan megy. A Metal de Facto tehát aktív zenekar, meg is állapotunk már egy koncertszervező ügynökkel, azaz reményeink szerint hamarosan fellépéseink is lesznek, de erről még korai lenne beszélni.”

S mi a helyzet a régóta ígértett szólóprojekteddel?

„Lassan abból is lesz valami, hiszen van már hozzá vagy húsz dalom, amiket szintén jó lenne felvenni, csak nincs rá időm. Jelenleg teljesen lefoglal az Ensiferum, közben dolgozom kellene a Metal de Facto dalain, s még mindig megvan a civil munkám is. Ahhoz, hogy a szólóprojektemre több energiát tudjak fordítani, több időt kellene otthon töltenem. Idén megpróbálok legalább egy-két dalt kiadni, de könnyen előfordulhat, hogy majd csak jövőre lesz belőle valami. Mivel ez teljesen az én projektem, és inkább csak egy jó móka, mintsem valami véresen komoly dolog, ezért határidő sem szorít. Ugyan az egyik barátomtól kaptam egy felkérést egy koncertre, egy kisebb fesztiválra, de rögtön mondtam neki, hogy még korai lenne. Ahhoz, hogy egy ilyen meghívásnak eleget tegyek, kellene legalább tíz jó dal, és olyan zenésztársak, akikkel ki tudok állni a színpadra.” **HW**

PANTERA POWER TRIP CHILD BITE

BP., SPORTARÉNA

SZÖVEG: GÁTI VIKTOR
FOTÓ: GYURICZA FERENC

Oly sok ínséges év(tized!) után szinte bizarrnak tűnik, hogy olyan óriások, mint a Tool, a Guns N' Roses és a Pantera, mostanában két-három évente eljönnek hozzánk. De jelenleg így állunk, és ez a lényeg! A 2023-as, Barba Negrában adott dupla Pantera-buli után két esztendő se kellett várni az ismétlésre.

Az est első előzenekara Phil Anselmo énekes kiadójának egyik „üdvöskéje”, a Child Bite volt. Ismerve a mestert és az ő zenei irányultságát, nem igazán volt meglepő a banda fizimiskája és stílusa, ám aki gyanútlanul, nulla előismerettel tekintette meg őket, okkal döbbenhetett le a látottakon-hallottakon. A kvartett élén egy Neil Fallon karizmájú, energiabomba énekes áll, aki előtt a Clutch frontembere mellett kétségkívül Mike Patton színpadi előadásmódja sem ismeretlen. Zeneileg a Faith No More arcának elvetemültebb formációival lehet párhuzamot vonni, de a The Melvinst sem oktalanság megemlíteni. Hangszeres teljesítmény tekintetében a gitáros és a bőgős vitte a prímet, gyakorta az ő összjátékuk jelentette a kapaszkodót a szűk félórás (és a hallottak alapján sokak számára elegendő hosszúságú) produkcióban.

A Power Trip szintén texasi csapat, akik 2017-es, Nightmare Logic című lemezükkel hatalmas (el) ismertséget szereztek, nemcsak a thrash metalosok körében, hanem szélesebb körben is. A növekvő sikereket aztán az emblematis frontember, Riley Gale 2020-as halála árnyékolta be. A csapat 2023-ban Seth Gilmore-ral vett új lendületet, és azóta elsősorban a koncertezésre fókuszálnak.

Az említett albummal magam is sokat próbálkoztam, de nem hatott rám átütő erővel. Ezzel együtt kíváncsi voltam, mit nyújt a csapat élőben. Benyomásaimat úgy tudnám summázni, hogy igazán egyben van az ötösfogat, nagyon érzik a crossover/HC punk elemekkel vegyített thrash - leginkább az Exodus/Dark Angel vonalat -, remek riffeket írnak, kellően feszesen, pontosan játszanak, de a dalaik, kevés üdítő kivételt leszámítva, engem nem tudtak egyértelműen meggyőzni. Viszont szemmel láthatóan sok rajongónak örvendhetnek nálunk is, hiszen a közönség fogékony volt a circle pitre és a moshra egyaránt. Ők körülbelül háromnegyed órában bizonyíthatnak.

Kétféle ember létezik. Akinek átjött a 2023-as Pantera élőben és akinek nem. Nekem anno furcsa, ellentmondásos érzéseim voltak ezzel kapcsolatban, de mára kitisztult a kép: nem tudtam, vagy inkább nem mertem bevallani magamnak, mit várhatok ettől a felállástól. Nagyon szeretem Anselmót, mint énekest, ha kesereg az En Minorban, ha megőrül a Scourban, akkor is, de a Barbában annyira sokat beszélt, és olyan rossz szellemeskedései voltak, hogy az sokat rontott számomra az élményen. Sokáig küzdöttem annak elfogadásával (és talán még mindig nem vagyok teljesen túl rajta), hogy Zakk nem tudja pótolni Dimebaget, és Charlie sem Vinnie Pault. Olyasmi lehet ez, mint hogy nem tudom elképzelni, milyen lett volna mondjuk ötven-hatvanéves korukban látni a Led Zeppelint Bonzo nélkül...

Előre bocsátom, Phil ezúttal - nekem legalábbis úgy tűnt, hogy - nem csacsogott annyit, és ami

ÉLŐFÉNY

HARDLINE HYDRA

BP., ANALOG MUSIC HALL

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER

„Törzsrajongó ugyan már biztosan nem lesz belőlem, de ha jönnek még erre felé, én tutira ott leszek.” A 2019 végi, első magyarországi Hardline-koncertről írott beszámolómat ezzel a mondattal fejeztem be, és ezen ígéretemet betartva ahogy kell, előírászerűen meg is jelentem a február elsejei második szeánszon. A fájdalmasan hiányzó régi Dürer helyett ezúttal az egészségesen megtelt Analog adott otthont az eseménynek, de ezen túlmenően egyéb szempontokból is másfajta élményt nyújtott most a zenekar.

Felvezetésként a második nagylemezére készülők budapesti Hydra programja szolgált, akik ha nem is letaglózó erejű, de mindenképpen becsületes műsort prezentáltak, érzésre úgy szűk háromnegyed órában elővezetve. A debütalbum legjava mellett a folytatásról is kaptunk ízelítőt, illetve két feldolgozás is került a repertoárba: a Demjén-féle Honfoglalás mellett a Flashdance film betétdala, a Maniac hangzott még el. Utóbbi nélkül mondjuk megletem volna, a Firewind előadásában ez jobban működik, egy további saját új nótá nekem jobban esett volna. Kicsit mozgalmasabb színpadi jelenléte még elbírna nálunk a dolog, de ezt a billentyűs-gitáros melodikus eurometalt amúgy korrekt módon művelik a srácok, a frontember Méhes Vid klassz énekhangja pedig külön meglepetéssel szolgált.

Lemez megjelenésének apropója ugyebár nincs az aktuális Hardline turnénak (a legutóbbi album 2021-es), így adta volna magát egy alapos karrierösszegző műsor – ehhez képest a mutatóvány igen erősen az 1992-es Double Eclipse dalaira épült. A tíz nótát, egy medley-t és egy alapos jammelést felölelő setlistben ugyanis nem kevesebb, mint nyolc(!) tétel hangzott el a dallamrocker körökben legendásnak is nyugodtan nevezhető debütől. Ez egyfelől persze érthető (messze ez a valaha volt legsikeresebb Hardline-kiadvány), másfelől viszont azért én díjaztam volna egy kicsit átfogóbb megközelítésű koncepciót ez ügyben. A nyitó Fuel To The Fire a legutóbbi korongról és a Danger Zone albumos Fever Dreams képviselték még a csapat egyéb korszakait, illetve a már említett medley-be szőttek még bele ezt-azt, de ennyi volt mindössze, ami nem 1992-es keltezésű. Egy kissé szerintem túlhúzott, a '70-es éveket megidéző jammelős témáztatás fért még bele a programba, ami így, plusz még elég sok szövegeléssel-közjátékkal megspékelve azért megkarcolta végül a másfél órát.

Gioeli persze megint hozta a szokásos lelőhetően hiperaktív formáját, és a többiek is jó hangulatban tolták – olyannyira, hogy érzésem szerint a feeling néhol kissé már kissé a játék rovására ment. A bőgős lány, Anna Portalupi becsületlet legyen mondva, hogy hullá beteg mivolta ellenére mosolygósan nyomta végig a koncertet, a dobos Marco Di Salvia ősemberes kalapálása pedig szintén vonzotta a tekinteteket. A 2023-ban csatlakozott Luca Princiotta kiállásra mondjuk kevésbé karakteres arc, de amit kellett, korrektül elpengette – kíváncsi leszek, lemezen miként teljesít majd. A 2019-es dűrerer koncertet összességében szerintem komolyabban vette a csapat, ott a setlist is arányosabb volt, ez az este inkább az önfeléd hangulata miatt maradhat majd meg a hosszú távú emlékezetben. ■

még fontosabb, kifejezetten jól énekelt, továbbá a teljes koncertet élvezetesebbnek éltem meg, mint legutóbb. Az első leütéstől egyben volt a társaság (szemben az első nappal 2023-ban), nagyjából rendszerben szólt minden (ez egyébként is, de az Aréna esetében különösen nagy körütekintést igénylő téma), így már a New Level/Mouth For War nyitánnyal flow-ba kerültem. A nyolcvan perces műsor talán legnagyobb csúcspontja a Becoming/I'm Broken páros volt – amelyhez a leglátványosabb kivetítés animációt és egyéb színpadi elemeket, köztük sok pirót vetettek be -, de a kissé megbicsaklott This Love és a banda egy másik, szintén roppant kontrasztos darabja, a Floods szintén nagyot ütött. Sajnáltam, hogy „az univerzum legsúlyosabb objektumának számfó” breakdownnal felvértezett Domination és az egyszerre epikus és szívfacsaró Hollow csupán egy medley erejéig csendült fel, a Cemetery Gates pedig egyáltalán nem került elő. A kötelező Cowboys From Hell azért valamelyest enyhítette a hiányérzetet, a Walk – amelyben Csihar Attila (Mayhem) és Vörös Attila (Vulgar Display Of Cover) csatlakozott a négyeshez – pedig hozta a papírforma szerinti sikert, a záró Fucking Hostile-ra viszont szerintem is elfáradtak a legendák.

Bízom benne, hogy a saját és további csapatok (Anthrax, BLS, Down) heves aktivizálódása mellett is lesz még ereje Rex Brownéknak egy újabb EU körhöz a közeljövőben, akár egy kissé megvariált/kibővített setlisttel. A számok alapján nálunk erre stabilan volna igény, s ezzel aligha vagyunk egyedül. ■

THE HALO EFFECT PAIN, BLOODRED HOURGLASS

BP., BARBA NEGRA

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER

Meglehetősen ritka, még ha nem is példa nélküli, hogy egy turné előzenekarai mind létezésük időtartamát, mind albumaik számát tekintve jócskán rá tudjanak tromfolni a fő attrakcióra. Márpedig itt ez a helyzet: a Halo még csak bő öt éve létezik, és eddig két lemezt adott ki, míg a másik két versenyző náluk jóval régebbi résztvevője az északi metal színtérnek. Oké, ugyebár az In Flames-es múlt kapcsán a Halo soraiban is sokat látott arcok zenélnek, de azért ez mégiscsak egy relatíve friss banda, és egy úgy új kezdet a tagok számára – ahogy az interjúkban ezt rendre el is mondják. Ezzel együtt a banda eddigi pályája lényegében konstans diadalmenet: nagyon jól kaptak el és hoztak vissza – felfrissítve – valami régről ismerőset, amire a közönség annak rendje és módja szerint szépen rá is harapott. Jó időzítés, jó lemezek, kompakt és jól fogható dalok – teljesen megérdemelten érték el a főzenekari státuszt.

A 19 órás kezdést szinte másodpercre betartó finn Bloodred Hourglass legutóbb tavalyelőtt adott ki lemezt, ennek megfelelően nem is kifejezetten a How's The Heart? dalaira hegyezték ki a műsort. Igaz, három tétel azért innen szólt, de a 2021-es – és általam inkább kedvelt – Your Highnessről négy nótát is elővettek, illetve további egyet-egyet az Oceans és a Godsend albumokról. Nagyjából háromnegyed órát játszottak, és engem alapvetően meg is győztek az élő teljesítményükkel – méghozzá a szettjük első felét sújtó pocsek (szinte teljesen gitármentes) hangzás ellenére, ami csak úgy 20-25 perc elteltével kezdett valamelyest helyrerázódni. A sztenderdebb melodeath vonalat groove-osabb tempókkal és staccatós riffekkel ötvöző srácok egész vehemens módon lakták be a színpadot, érdekes módon egyedül pont a frontember Jarkko volt kicsit visszafogottabb: amikor épp nem kellett énekelnie/acsarognia, akkor jobbra csak úgy elsétafikált a színpadon. A három 2023-as dalt egyébként egészen az elején letudták, a program második felében ástak aztán vissza korábbra. Lemezen, ha kiemelt favoritként nem is tartom őket számon, de alapvetően kedvelem a dolgaikat – legközelebb főzenekari státuszban, kis klubban nézném meg legszívesebben őket.

A Peter Tägtgren vezette svéd Pain albumaival többször is próbát tettem az évtizedek során, de valahogy ez a gépies-monoton indusztriális vonal sosem tudott közel kerülni hozzám. (Nem csak tőlük, másoktól sem jön be ez az irány. Ez van...) Ennek fényében sok okosat nem tudok írni a produkciójukról, és mivel az első találkozásom volt ez velük élőben, így viszonyítani sem tudok korábbi koncertélményekhez. Annyi biztos, hogy mind hangzásban, mind látványban vérprofin kivitelezett egy órát láthattunk tőlük – konkrétan komolyabban összerakott, nagyobb volumenű vizuális körítéssel álltak ki, mint a főzenekar. Hatásosan megtervezett fények villogtak-forogtak, látványos vetítés ment mindvégig, a zenekar pedig tényleg mindent beleadott, amit lehetett. Ilyen téren tehát nem lehetett belekötni a dologba – nekem maga a zene, a dalok csúsztak át unalmasba és monotonba egy idő után, de hát ez meg ízlés dolga. Sokaknál arattak amúgy

komoly tetszést, szép tapsot kaptak a végén, és tény, hogy ezért becsülettel meg is dolgoztak. Az már egy másik dolog, hogy engem személy szerint továbbra sem tudtak maguk mellé állítani. De nincs ezzel semmi baj, jól megy a szerük nélkülüm is – én meg maradok a Hypocrisy death metalja mellett, ha épp Petert akarom hallgatni.

A The Halo Effect szintén a kiírtak szerint, pontosan kezdett 21:25-kor – a brigád a This Curse Of Silence hangjaira masírozott fel a deszkákra, hogy aztán az új album címadójával csapjanak ténylegesen is a húrok közé. Náluk a vizualitás lényegében kimerült az amúgy gyönyörű új lemezborító hátterbe történő kivetítésében, meg rengeteg zöld fény használatában – a magam részéről többre nem is vágytam, a nótáik így is bőven önmagukért beszéltek. A hangzás náluk is nagyjából rendben volt, kicsit az elején még kásásabb volt a hangzás, de aztán három-négy dal elteltével egész jól kisimult a dolog. Amint azt tudni lehetett, a turné koncertjeire Jesper helyett most is Patrik Jensen (The Haunted, Witchery) ugrik be – régi kooperáció már ez, nem is volt gond a kivitelezéssel. Ha az ember nem tudja, fel sem tűnik, hogy kisegítő muzsikusként áll az egyik gitárosi poszton, annyira magától értetődő Patrik jelenléte a többiek mellett. Ezzel együtt remélem, Jeppe összekapja magát előbb-utóbb annyira, hogy visszatérhessen a banda koncertező felállításába is. Mikael Stanne, a vigyorogva hörgés nagymestere a szokott lendületességével vitte a hátán a bulit, és az időnkénti tiszta énektémákat is korrekt módon prezentálta. Az alapító gitáros, Niclas Engelin volt még szemmel láthatóan vidám formában, ami már csak azért is nagy dolog, mert valami nyavalya miatt az előző napi bécsi koncerten ő csak pár nótában tudott játszani, ott a buli java része bizony nélküle ment le. Itt már semmi szemmel látható problémája nem volt szerencsére.

A nem túl hosszú – 14 számos, kb. 75 perces – programban érdekes módon hangsúlyosabban kaptak helyet az első album dalai, mint az újé: a debütőről kilenc nóta hangzott el, míg a folytatásról öt. Talán ha már hosszabb ideje lesz a köztudatban a March, akkor változtatnak ezen – tény, hogy még igencsak friss a kiadvány. Némi meglepődésemre mindössze 47 perc után olybá tűnt, mintha a csapat el is akarna köszönni, de végül ez vaklármának bizonyult, nyomták tovább még egy darabig. Az estét némi visszataps után végül az anno elsőként közzétett Shadowminds dallal zárták, hogy aztán a már gépről bejátszott Coda hangjai közben búcsúzzanak el a közönségtől.

Ennyi volt tehát a három északi brigád közös budapesti látogatása: ha mindig minden tekintetben nem is volt tökéletes az összes tényező, azért rossz szájjázzal szerintem senki nem távozott a végén. Főleg, hogy örömteli fejleményként a Barba kisebbik sátrából végül átkerülhetett a rendezvény a nagyobbikba – kényelmetlenül heringes telt ház helyett így abszolút élhető körülmények közepette nézhettük meg a fellépők produkcióit. Nem is beszélve azok szerencséjéről, akik így még akár közvetlenül a koncert előtt is tudtak jegyet vásárolni... Minden jó, ha a vége jó. ■

THE NIGHT FLIGHT ORCHESTRA METALITE

BP., DÜRER KERT

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER

Bevallom őszintén, az este fő attrakciójának zenéjére erős fáziskéséssel, csak pár évvel ezelőtt éreztem rá. Pár próbát tettem ugyan velük korábban is, voltak dolgaik, amik kimondottan tetszettek, mások meg valahogy elmentek mellettem, egyszerűen nem akadtak be nálam túlzottan – mindaddig, amíg egy fesztiválon élőben láthattam őket, amikor is a délután közepi időszámban egy olyan koncertet adtak, hogy a fal adta a másikat. Ott esett le végre a tantusz velük kapcsolatban, és ott állt össze bennem a kép, hogy miről is szól ez az egész történet. Most pedig végre saját turnén, főzenekari pozícióban látogattak el hozzánk – örök hála érte a szervezőknek, a helyszínnek, meg annak a kb. kétharmad háznyi embernek, akik szintén kellett ahhoz, hogy ez az este felejthetetlen élményként ragadjon meg az emlékezetemben.

A repülés szerelmeseinek programja előtt felvezetés gyanánt előbb meg a stockholmi Metalite műsorát nézhettünk-hallgathattuk meg – amivel olyan nagyon engem nem győztek meg igazság szerint. Az egy dolog, hogy borzasztóan szóltak, meg hogy ezzel a frontcsajos eurometallal nem igazán illettek ide – mindez még hágyján. Ami a nagyobb baj, hogy maga a zene, a dalok sem mutattak fel semmi olyat, amit – sok esetben ennél jobb és karakteresebb tálalásban – ne hallhattunk-hallgathattunk már rengetegszer másoktól. Engem személy szerint az is zavart, hogy a hangzásvilágukban elég domináns billentyűk gépről mentek. Nem ezen kellene spórolni szerintem. Azt mondjuk mindezek ellenére sem hallgathatom el, hogy az új dobos, a tavaly csatlakozott Erik Juntilla meglepően jól ütött, és a fronton álló Erica Ohlsson teljesítménye is rendben volt. Szerencsére nem a túltechnikázott, totál steril vonalat hozza, hanem erős és természetes hangja van, amivel bánni is jól tud. Kevésbé paneles dalokat, markánsabb zenei alapokat érdemelne ez az orgánium.

Az előzenekar kb. 40-45 perces szettje után, némi átszerelést követően a meghirdetett negyed tízes időpontban landolt a deszkákon a The Night Flight Orchestra járata, fedélzetén a gép technikai személyzetével és a két légikisasszonnyal. Az égősorokkal is díszített két (mű) pálmafa meg a hölgyek és urak kiállása, öltözéke okán nekem első blikkre konkrétan bizony az R-Go neve ugrott be hirtelen – tessék ezen most nem nagyon röhögni. :-)) Maga a produkció aztán hamar zárójelbe tette ezt a futó benyomást, ugyanis minden eredetileg lemezre préselt hangot olyan részletekbe menő műgonddal – közben meg halál lazán és feelingesen – adott vissza a csapat, ami az aprólékosan kitalált outfittel együtt már inkább a Ghost-féle megközelítést juttatta eszembe, már ha bárkivel is példálózni kell egyáltalán. A Dürer alaposan zsúfolt színpada túl sok mozgást nem engedett a zenészeknek, leginkább a frontember Björn Strid vitte a hátán a show-t

– szürreális ruházata eleve vonzotta a tekinteteket, és úgy általában is ő bizonyult a legaktívabbnak. Ami még feltűnt, hogy az Arch Enemy és ex-Mercyful Fate basszer Sharlee D'Angelo mennyire megvastagodott – a ruházata ezt most valahogy még jobban kiemelte. Ez a fehér öltönybe bújtatott, amúgy lóhajú-torzonborz társaság a deszkákon egyébként maga a vizuális szürrealitás, a zenével meg a szövegi koncepcióval együtt azonban mégis tök jól működik a dolog.

Nagyjából száz percben mérített diszkográfiaja fejezeiteiből a zenekar (egyedül a Skyline Whispers maradt ki teljesen a szórásból), fókuszban természetesen a különösen jól sikerült Give Us The Moon dalaival. Legnagyobb sajnálatomra erről a címadót pont nem játszották, de a nyitó Stratus, a Paloma vagy a ráadásban megvillantott Way To Spend The Night így is baromi nagyot szóltak. Az alapvetően AOR/west coast irányultságú dallamos rocknóták felett – az élőben karcosabb megszólalás ellenére – bizony a '70-es évekből leporolt diszkógömb fénye is meg-megcsillant időnként, máskor viszont klasszikus bluesos/hard rockos mozzanatok is elcsíphetünk, szolid jammelős témázgatásokkal akár. Mindez egyfajta

elegáns áramvonalassággal van összefésülve (beleértve ebbe a zenei és a vizuális oldalt egyaránt), miközben a felszínen csillámló örömködős kisugárzás mellett jobban odafigyelve azért amolyan elvagyódós-melankolikus hangulatokat is kihallhatunk a dalokból.

A mindösszesen tizenhét nótát felvultató műsorban csúcspont jött csúcspont után, tényleg baromi nehéz egyes dalokat kiemelni – szinte az összeset lehetne. Ha mégis nagyon muszáj, akkor a Stratus/California Morning belépő párosát mindenképpen meg kell említenem, akár csak a komolyabb hangulatú Transatlantic Blues classic rockos perceit, a White Jeans pattogós témáit, meg persze a záró West Ruth Ave össznépi vonatkozásba torkolló eufóriáját. Ami a durva, hogy a zenekar és a két vokalista légikisasszony látványos fáradás nélkül, mindvégig szinte totál lemezminőségben nyomta – igen, még Speed is, akitől azért korábban (a Soilwork színeiben) éppenséggel hallhattunk ingadozó színvonalú produkciókat is. Nos, itt és most közel hibátlan volt a teljesítménye, minden túlzás nélkül baromi jól énekelt. De egytől-egyik a helyén volt minden mozzanat, az old school billentyűs hangszínek, az extra kongás-csörgős témák nüanszai és a lányok vokáljai is.

A közel tökéletes formát nyújtó zenekar mellett a közönség szintén nagyon jó volt – túl sokan ugyan nem jöttünk össze, de aki eljött, az szemléltetést tényleg képpen volt a banda zenéjével, koncepciójával és a nótákkal. Engem várakozásomon felüli hatásfokkal, maximálisan elszórakoztattak a svédek - mikor jönnek legközelebb? ■

VILLÁMINTERJÚ

A legtöbb helyen teltházas Saxon-turné sajnós elkerülte Magyarországot, a sűrű programtól kissé fáradt Biff Byford mégis szakított ránk egy kis időt. Kiss Daniella tehette fel neki a kérdéseit.

A Saxon-albumok nem-ritkán történelmi vagy mitológiai eseményekhez kötődnek. Mi inspirálta a Hell, Fire & Damnation után vegeit? Ennyi album után hogy találsz még magadban kreatív energiát?
„Folyamatosan dalötleteken agyalok, és mivel nagyon érdekel, sokat olvasok a történelem/mitológia témakörben – ezek együtt mindig segítenek.”

A lemezborítót egy magyar művész, Sallai Péter festette. Honnan jött ez az együttműködés? Miért őt választottátok?
„Elküldtük az ötleteimet néhány művésznek, és igazából Péter megoldása adta vissza leginkább az elképéléseimet. Remek szeme van ehhez.”

Sok klasszikus banda küszködve egyensúlyoz a nosztalgia és a fejlődés között. A Saxon érezhetően megtalálta a helyes arányt – régisulis szellemiségben alkotok, mégis frissek a dalaitok.
„Igen, igyekszünk egyik lábunkkal a múltban, másikkal a jelenben állni, de mellett mindig előre nézünk. Már el is kezdtük írni az új albumot.”

A banda nemcsak túlélte, de sikerrel élt át több zenei és kulturális trendváltást is. Szerinted mi a titka annak, hogy több mint negyven év után is mérvadó a Saxon egy ilyen változékony terepen, mint a zeneipar?
„Igyekszünk mindig remek dalokat írni, emlékezetes koncerteket adni, és hűek maradni a rajongóinkhoz, hiszen nélkül sehol sem lennénk. Mindig 100%-ot nyújtunk nekik, mert megérdemlik.”

Az életed nagy részét úton töltötted. Mi az, amit ennyi év után még mindig szeretsz ebben az életformában, és mi az, ami már nem hiányzik?
„Ez az egész a teljes csapat – a zenekar, a kiadó, a segítők, a menedzsment – bajtársi-asságáról szól. Mindenki jól bánik velünk, és mi cserébe kiváló koncerteket adunk, amivel egyébként magunkat is boldoggá tesszük. Néha azért túl sok az utazás. Van amikor már nem is tudod, melyik városban vagy. Főleg amikor pihenőnap sincs. De ezt az életet mi választottuk.”

Sok év után a Metal Masters 2024 turnén ismét egy színpadon játszottatok a Judas Priesttel és a Uriah Heeppel. Milyen volt újra együtt lenni?
„Mindig jó érzés a barátainkkal turnéra indulni, főként hogy még mindig hatással vannak ránk – az embernek mindig van mit tanulnia.”

Erős és összetevészhetetlen hangod a mai napig meghatározza a Saxon hangzását. Változott valamit az énekléshez való hozzáállásod az évek alatt? Mit teszel, hogy mindig formában légy?
„Nem igazán van szükségem különleges megoldásokra. Régen sokat cigiztem, ami nem segített, de azok a napok már elmúltak. Megtanultam, hogy éneklés közben mikor kell igazán erőt kifejtenem és mikor lazíthatok.”

Azt mondtad, írjátok az új dalokat. Mikor várható új album?
„Ez az év még a turnézásról fog szólni, az új album majd csak valamikor 2026-ban jelenik meg.” ■

SAXON GIRLSCHOOL GRAND SLAM

BÉCS, GASOMETER – RAIFFEISEN HALLE

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER

Albummegjelenések tekintetében 1980 a metaltörténelem egyik legfontosabb éveként épült be a kemény hangzású gitárzenék kedvelőinek kollektív tudatába. Heaven And Hell, Back In Black, British Steel, Ace Of Spades, Iron Maiden – így vagy úgy, de mindegyik anyag mér-földkő az őket megalkotó formációk történetében, amelyekkel részben bizony még az addigi játékszabályokat is ártírták. Ebbe a sormintába illik a brit Saxon ugyanezen évben kiadott második albuma, a Wheels Of Steel is, melynek 45 éves jubileumára egy komplett turnét húztak fel Biffék, erőteljesen fókuszba állítva a nevezett mester-művet.

A dolog fényét emelendő két egykori kortárs formáció mai inkarnációit is magukkal vitték a körútra, és így annak bécsi állomására is. Elsőként az a Grand Slam játszott, akiknek eredeti frontembere annak idején a Thin Lizzy élén élő legendává vált Phil Lynott volt. Az ő korai halála miatt sajnós hamar szétszéledt zenekart egy új felállással a billentyűs Mark Stanway 2016-ban hívta újra életre – azóta szolidan elkoncerteztetnek a régi dalokkal és pár Lizzy-klasszikussal, sőt két új album is készült menet közben. Ebből a repertoárból mazsolázott Bécsben is a csapat, és bár kiállásra olyan nagyon markánsnak nem mondanám a brigádot, ettől még egész hangulatos, régisulis hard rock programot toltak. A frontember Mike Dyer ugyan nem egy gyárilag színpadra született figura, de a hangja

döbbenetesen hozza Lynott jellegzetes orgánumát és stílusát – itt pedig úgyszólván ez a legfontosabb. Ha már Lizzy-leszármazottak, akkor azért a Black Star Riders engem összességében jobban meggyőz(ött), de a péntek este felvezetése gyanánt a Grand Slam mősora éppenséggel teljesen jól megfelelt.

Manapság egy full csajos felállású banda különösebben nem számít kuriózumnak, de amikor a londoni Girlschool a hetvenes évek derekán megalakult, akkor gyakorlatilag nem volt párjuk a szintéren. Főként Lemmy barátságának és a Motörhead hatásos segítségének köszönhetően a nyolcvanas években szolidabb babérok

is learathattak, és azóta is kitartóan koncerteznek, stúdióznak, satöbbi. Tagcserék persze náluk is akadtak, de az énekes/gitáros Kim McAuliffe és a dobos Denise Dufort a kezdetek óta stabil pontok, sőt a gitáros Jackie Chambers is már negyedszázada itt nyomja. Egyedül a bőgős poszton láthatunk friss arcot a tavaly csatlakozott Olivia Airey személyében – aki nem melleleg a billentyűs legenda Don Airey unokahúga.

Az egykori csajokból mára lényegében hatvanas éveiket taposó vagány nénik lettek – akik korukhoz képest meglepő elánnal nyomták egyszerű, ámde hatásos, néhol némi punkos élt sem nélkülöző rock'n'roll/metal nótáikat. A fókusz egyértelműen a korai időszakra irányult (Hit And Run, Demolition albumok), míg a tavalyelőtti WTFortyfive?ről csak egy dalt játszottak. Volt

ellenben Motörhead-feldolgozás (Bomber), a végén pedig legismertebb számukkal, az Emergencyvel búcsúztak. Nem egy agysebészet a zenéjük, de van benne feeling, és élőben sem hiányzott a produkcióból a szükséges mennyiségű kakaó. A Denise Dufort kézprolémái miatt jelenleg beugrós dobossal (Larry Paterson az Alcatrazzból) turnézó Girlschoolt lelkes tapsvihar búcsúztatta – örülök, hogy végre élőben láthattam a korai brit metal színtér e valóban különleges képviselőjét.

A fél tízkor színpadra lépő Saxon kezdésére gyakorlatilag megtelt a nézőtér, a zenekar pedig a tavalyi album címadójával indította a programot. A hangcucc tőlük szokatlan módon kissé halkán szólalt meg, és ahogy ment előre a nóta, meg aztán a második Dogs Of War, hallatszott, hogy a hangosítással valami komolyabb probléma akadt. Fél másodperces pillanatokra el-elment a hang a nézőtér felé fordított hangfalakból, és amúgy is gerjedt, recsegett az egész. Aztán a Dogs közben egyszer csak végleg elszállt a motyó, csak a színpadi erősítés működött, amiből azonban kifelé jószerével mindössze valami tompa, halk massa hallatszott. A zenekar ekkor meg is állt, majd némi tétovázás után levonultak, hogy a technikusok helyre rakhassák, amit kell.

Nagyjából tíz perc után aztán Biffék visszajöttek, belesaptak az első lemezes Backs To The Wallba – innentől beindult a gőzhenget, és immár tényleg problémamentesen, egyre fokozódó hangerőn nyomták végig a tömény kétórás szettet. Az első blokk nagyjából felében a kilencvenes-kétezres évekből mazso-

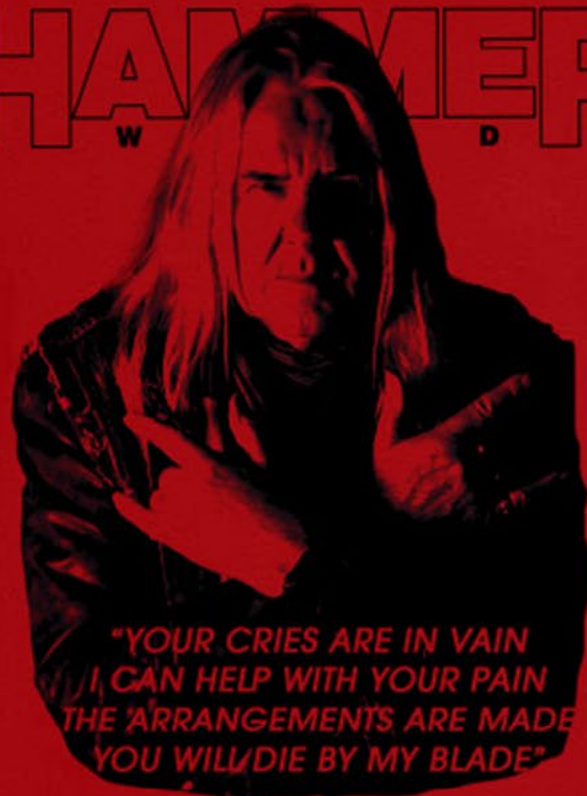
láztak (az új albumról még két dalt vettek elő, a Madame Guillotine-t és a 1066-et, valamint nyomták a Solid Ballt és a Carpe Diemet), illetve volt még Dallas 1 PM, And The Bands Played On és Strong Arm Of The Law is.

Ezek után Biff felkonferálta a jubileumos Wheels Of Steel lemezt, amit egy az egyben, első hangtól az utolsóig, mindenféle dalok közti időhúzás nélkül, faltól-falig játszottak el. Az este sava-borsa és különlegessége igazából ez a programpont volt: igaz, jó pár nótát folyamatosan műsoron tart a banda erről a korongról, amit viszont nem (pl. Suzie Hold On, Freeway Man, Street Fighting Gang), azok igazi csemegének számítottak. A Machine Gun rádiózós zakatolásával záródó blokk után laza levezetésként jött még a Crusader, a HM Thunder, a Denim And Leather, végül a Princess Of The Night – ezzel lett vége ennek a problémásan induló, de aztán szépen felívelő koncertnek.

A fullos Wheels Of Steel szett egyenesen parádés volt, de úgy en bloc is remek koncertet adott a Saxon, soha rosszabbat (leszámitva persze a kezdeti technikai malőrholmazt). A zenekar szemmel láthatóan jó passzban van, az alapító Paul Quinn helyére érkezett Brian Tatler pedig úgy beilleszkedett, mintha mindig is itt lett volna. (Azért remélem, a Diamond Headre is marad némi ideje az itteni elfoglaltságai mellett.) Nagy kár, hogy Magyarország kimaradt ebből a turnéból – a lengyeleknél például Krakkóban és Varsóban is játszott a csapat. Egy koncertet mi is megérdemeltünk volna. No, talán majd a következő kanyarnál. ■

A LEGHANGOSABB ROCKMAGAZIN!

HAMMER

SAXON

A TÁMOGATÓI PÓLÓKAT

ÉS A MÉG ELÉRHETŐ GYŰJTŐI CSOMAGOKAT
KERESD A HONLAPON!

WWW.HAMMERWORLD.HU

QUEENSRYCHE NIGHT DEMON

BP., DÜRER KERT

SZÖVEG ÉS FOTÓ: UZSEKA NORBERT

Bocs, ez hosszú lesz. De életem zenekaráról van szó, meg arról, hogy mindünk kedvenc zenei irányzata hogy van így 55 évvel az egészmet megalapozó, első Black Sabbath-album után.

A kaliforniai Night Demon trió nekem eddig csaknem teljesen kimaradt, pedig már négy album van a hátuk mögött. Az abszolút ősmetalos zenét ehhez illő különlegességekkel adták elő, és bár az elején az énekből nem sokat lehetett hallani, hamar maguk mellé állították a közönséget. Így, hogy nem voltam képben, a komplexebb dalaik néha ötletszerűen összedobált témahalmaznak tündek, de legalább a témák jók voltak. Pedig egy fia eredeti hang nem sok, annyi nem volt itt, de hát ez elmondható a legtöbb mai így-úgy heavy metal bandáról. Viszont volt sodrása a koncertnek, és a doomos meg progos részekről (nem csoda, hogy az énekes-basszusgitáros Jarvis Leatherby a Cirith Ungolban is zenél) a maidenes történetmesélésen át a Motörheadet idéző zúzdákig volt minden. Sőt, a koncert vége felé egy leplecsuklás figura is feltűnt, kb. a Maiden Eddie-jének és magának a Kaszásnak a keveréke, ND logóval a homlokán, kupával a kezében. Nem tudom, antialkoholista üzenetet hordozott-e ez így („ha iszol, meghalsz”), de amennyire röhejes volt, annyira illett is ide. Az van, hogy a Night Demon szerintem sokkal inkább hordozza az igazi heavy metal lényegét, mint egy csomó, náluk messze ismertebb banda, amelyiknél a show-n van a hangsúly, meg a közönség kiszolgálásán. Ez a trió inkább metal történelemóra, semmint lakossági metal.

És akkor mit mondjunk az ún. Queensryche-ról? Pláne, hogy ez a turné kimondottan a debüt EP-re és a The Warning albumra, bő negyvenéves cuccokra koncentrált? Nostalgiahakni, nem? Hát csak két eredeti tag van itt, s nem is a meghatározó arckok. Aztán ahogy haladt előre a koncert, annyi érzélem szabadult fel, hogy megváltozott a véleményem.

Induljunk innen: ha meghallasz egy dalt, ami a hűsoddá-véreddé vált az évek során, amit egyszerűen

imádsz, akkor szóljon bár valami ótvar magnóról, vagy közel hallgathatatlan youtube-os koncertfelvételtől, attól csak megdobban a szíved, nem? Mindenkinek vannak ilyen zenéi, amik egyszerűen ezredszerre is megborzongatják. Innen nézve majdnem mellékesek a körülmények. Persze, koncerten csak az eredetit szeretnéd hallani, és persze, hogy ez már nem Az A Queensryche. Geoff Tate énekes (és ugye főleg ő!) egy ponton úgy döntött, az old school metal már nem érdekli, ő van akkora művész, hogy változtasson, és teljesen igaza volt.

A QR a világ egyik legnagyobb rock/metal zenekara volt pár évig, sokunknak meg mindörökké. Ámde jöttek a hibás döntések, Tate kiválása, új albumok az új énekessel, melyeket lehet jónak mondani sok szempontból, de nyilván nem érnek fel ahhoz, amit úgy 30 évvel ezelőttig csináltak. Ez ilyen. Ha az eredeti felállás játszott volna ezen az estén, akkor is kérdéses lehetett volna az őszinteség, másfelől akkor sem Az A QR lett volna. Mert tudod, elmúltak azok az idők. Nem 1991-et írunk, és nem Seattle-ben vagyunk. Nekünk Abból A QR-ból csupán egy délutáni koncert jutott, a Monsters Of Rock budapesti állomásán a Néptadionban (ahogy akkoriban hívták), amikor egy órányit sem játszottak, és amiről a jegyvásárlók fele lekésett, mert a szervezők nem jelezték, hogy korábban kezdődik a beengedés és a koncert. Legközelebb már Chris DeGarmo nélkül jöttek, és sokan már akkor is úgy éreztük, hát ez hakni.

Ez a mostani koncert megértetett velem valamit, amit eddig is kezdtem felfogni, de minden korábbinál élesebb és részletesebb lett a kép. Még néhány év, és a mi generációnknak vége (a kertünkbe kitett cinkebogyrón is ritkán látni ilyen őszapógyűlést, mint itt, haha), és vége lesz a régi nagy zenekaroknak is. Sokan meghaltak, sokan abbahagyták, és persze még láthatunk egyre öregecskébb régi legendás meg kultikus arckokat továbbra is zenélni, ha úgy tetszik, aprópénzre váltani a régi hírnevüket. Természetes folyamat. De most vált számomra világossá, hogy túl azon, hogy adott zenész megírta adott dalokat, és azok az övéi, és azt tesz velük, amit akar, és túl azon is, hogy nekem, nekünk személyesen mennyit jelentenek, mennyi élmény, emlék kapcsolódik hozzájuk, és ezekért milyen hálások leszünk mindig, és mennyire haragszunk esetleg a haknizásért, van egy mind-ezeken felül álló dimenziója a sztornak. Az, hogy ezek a zenék egyetemesekek, részét képezik az emberi kultúrának, és ez az a pont, ahol hálás vagyok akár az ilyen haknikért, akár azért, hogy ilyen-olyan fiatalabb bandák viszik tovább a lángot vagy a zászlót. Oké, én a lángot, a tüzet nagyon kevés mai zenekarban érzem, mert vén vagyok, és minden vén rocker végig-megy ezen. Úgy értem, ha azon csapatokat nézem, akik szimplán csak másolják a régieket. Mert közben a metal underground ma is kitermeli a maga csodáit, melyek zeneileg is továbbviszik ezt a zenét. Lehet, ezeket nem az old school heavy metalt játszóknak között találjuk, de a QR sem volt mindig tömegek kedvence, sem old school. És ez a koncert is fényesen bizonyította, hogy azért '84-ben a The Warning is hozott olyan témákat, amelyek előrevitték azt a fajta zenét. Szóval, köszi Sabaton, Powerwolf vagy akár Night Demon, hogy ha az öregek kidőlnék is, a fiatalok még mindig hallhatnak igazi heavy metalt, függetlenül attól, hogy én mennyire bírom értékelni ennyi év zenehallgatással a hátam mögött.

De amire ki akarok lyukadni: már most érződik, hogy eljön majd az a pont, amikor a metal is olyanná válik, mint mondjuk a blues, vagy akár a klasszikus-,

netán népzene. Lesznek standardek, örökzöldek, amiket majd játszanak a sokkal később születettek is, és lesz közönségük is. Todd La Torre énekes egy ponton megkérte a közönséget, hogy emeljék fel a kezüket azok, akik még sosem látták a QR-ot. És volt azért jó sok kéz. És Todd megköszönte, hogy négy évtized után még mindig érdekel új és régi arcokat is ez a zene. Na, ez volt az a pillanat, amiért mindent meg tudok bocsátani ennek az ún. QR-nak. Hogy Todd „csak” Todd, egy kurvajól éneklő, aranyos ember, aki mond néha hülyeségeket, miközben nagyon szeretne olyan okos is lenni, mint Tate volt fénykorában. Hogy Casey Grillo akármilyen jól dobol, nem ő Scott Rockenfield, és így tovább. Lehet azon lamentálni, hogy hol van a régi fény, de attól még, ahogy ez az öt ember előadta ezeket a dalokat, azok úgy ragyogtak, olyan hidegrázást okoztak, mint mindig, mióta csak hallgatom őket. Ilyeneket élőben hallani, mint a sajnos minden korábnál érvényesebb Roads To Madness, a No Sanctuary?! Olyan misztikus hangulatú, ősi témákat, mint a Before the Storm és a Child of Fire?! Vagy az egyik örök QR-himnuszt, a Take Hold of the Flame-et?! Nem szólva a ráadásban előkerült hármáról: Walk in the Shadows, Jet City Woman, Eyes of a Stranger... Micsoda erejük volt ezeknek ezen az estén is, mennyi érzést, gondolatot, emléket kavartak fel!

És mivel a heavy metal története során rengeteg-rengeteg nagyszerű dal született, biztosak lehetünk benne, hogy ha kihalnak az eredeti zenészek, nem lesz annyi tribute-zenekar, egyszerűen nem válhat annyi dalból standard meg klasszikus, hogy a később érkezők is hallhassák ezeket. Felteszem, a blues-zal is így történt. Mennyi dal vesztett oda azokban az években, amikor csóró afro-amerikai fazonok pengették a gitárjukat a Mississippi delta környékén, és ember nem volt, sem technológia, hogy felvegyék? Ha ma elmész egy random blueskoncertre, biztosan előkerül valami ősrégi standard, mondjuk valami Robert Johnson nóta 1936-ból, ami már akkor is régi volt, mikor a Cream feldolgozta '69-ben. És akkor mondhatod-e azt, hogy baszki, azér' Johnson nem

így játszotta ám! Ha adott gárda jól tolja, örülj neki, legalább hallhatod élőben, és válogathatsz a verziók között, hogy melyik a kedvenced. De mi minden vesztett oda!

Vagy menjünk még messzebbre az időben: Beethoven vajon forog-e a sírjában, ha adott nagyzenekar nem pont úgy játssza a 9. szimfóniát, ahogy ő azt gondolta és papírra vetette?! A kortársai, akik eredetiben hallották, mondanák-e egy mai előadásra, hogy baszki, ezt a gagyit, hát meggyalázzák?! Vagy XY névtelen juhász, aki birkalegeltetés közben megírt valamit, amiből máig énekelt népdal lett, amit az ovis kórusoktól a MüPában fellépő felszentelt népzeneészeket át sajátos fordulatokat vevő házibulikban résztvevő részegeikig máig énekelnek, problémázhatna-e okkal azon, hogy ő bezzeg nem kapott ezért jogdíjat? Mondaná-e, hogy csesszétek meg, én nem is így furulyáztam azt a részt? Vagy arra gondolna, Oké, meghaltam már mikor, de a zeném túlélte engem, milyen frankó? Vagy nem gondolna semmit, mert rég megették a kukacok, ellenben aki épp él és hallgatja, énekl, annak örömet okoz, és csak ez számít?!

És kétkem, hogy lesz Queensryche tribute banda a jövőben, vagy akár olyan, aki a legnagyobb slágerek mellett ilyen obskúrus témákat is előszed, amik ennek a koncertnek a felét kitették. Lesz Maiden, Priest, Sabbath, Led Zep, mittóménmi tribute. De QR aligha lesz, mert túl szűk réteg fog visszaánsni. Ugyanakkor úgy tűnik, mindig lesz egy szűk réteg, amelyet érdekelni fog, és ha a Föld meg az emberiség bírja addig, akkor évtizedek múltán is lesz pár elborult arc, aki ezt a muzsikát hallgatja.

Úgyhogy egytértek a koncertet szervező Concerto Music facebookos posztjaival, amikben azt írta ki, hogy „áldottnak érzi magát”. Így is van, áldottak vagyunk, hogy két régi tag és a többiek ilyen minőségben, ilyen jól előadták nekünk ezeket a régi nótákat (szerintem jól is szólt, ott bal elől, ahol rekedtre kiabáltam magam, bár hallottam olyan véleményeket, hogy másutt nem). Még azt is elnézem, hogy az EP extráját, a Prophecyt kihagyták, haha... ■

ÉLŐ FÉNY

Bobby Koelble gitár
 Chuck Schuldiner gitár, ének
 Gene Hoglan dobok
 Kelly Conlon basszusgitár

DEATH SYMBOLIC

1995-öt írunk. A death metal szcéna folyamatos változásban van, ahogy korábban is. A műfajt a tengerentúlon meghatározó csapatok – mint a Death, a Cannibal Corpse, az Obituary, a Morbid Angel vagy a Deicide például – a csúcson vannak, de mozgolódik az európai színpad, új zenekarok és új stílusok is jelentkeztek már, különösen a skandináv színtér tűnt frissnek és színesnek. Ebbe a környezetbe érkezik meg a Symbolic.

SZÖVEG: KÁNYA FERENC · FOTÓ: KIADÓI ARCHÍVUM

Megjelenés dátuma:
 1995. március 21.

Kiadó:
 Roadrunner

Stúdió:
 Morrisound, Tampa, FL

Producer:
 Jim Morris,
 Chuck Schuldiner

Chuck Schuldiner, a Death főnöke – aki már kezdő muzsikusként is azt a célt tűzte ki maga elé, hogy mindenki másétól megkülönböztethető zenét játsszon, és aki ezirányú kísérletei közben definiálta a death metal műfaj alaptéziseit – legújabb albumával ismét csúcsmadásra készült.

A Death az 1990-es Spiritual Healing lemez után egyre inkább olyan összetett és innovatív megközelítéseket alkalmazott, amelyek túlmutattak a hagyományos zenei struktúrákon, még azokon a extrém, komplex és technikás zenei szerkezeteken is, amelyeket Chuck korábban maga épített fel. Két olyan korszakos album után, mint a Human és az Individual Thought Patterns, még mindig az volt a célja, hogy eltávolodjon a hagyományos értelemben vett death metal zenei kliséitől, és másképp zenéljen mint bárki más.

Az, hogy Chuck milyen utat járt be muzsikájával és hol közelítette meg leginkább azokat a csúcspontokat, amelyeket elérni vágyott, nyilván szub-

jektív. Vagy véleményes. Chuck maga a Human tartotta a legjobb munkájának és valóban, ez az album jelentős mérföldkő a death metal történetében, rengeteg rajongó és számos kritikus is úgy tartja, hogy ez a legsikeresebb alkotása. Nekem is a legkedvesebb Death lemezem, amelyet a csapatnak talán a legkiválóbb felállása jegyez.

Ehhez, valamint utódjához képest a Symbolic vitathatatlanul egy következő szint, abban az értelemben, hogy mind a dalszerkezetek, mind a hangszerelés tekintetében változatosabb anyagról beszélhetünk, a megszólalás pedig a Death pályafutásának – azt hiszem kijelenthetem – egyértelműen legjobbja.

Új ötletek megvalósítása, új hangzások és technikák kifejlesztése, újabb műfaji határok átlépése viszont nem érhető tetten olyan mértékben, ahogyan a Spiritual és a Human között volt például, nem ennyire látványos a dolog. Bármilyen profánul is hangzik ez, a formák, a ritmusok, a melódiák, a harmóniák jó részét, vagy azok alapjait Chuck már a Human idején megalkotta, ezekből

A *Symbolic* borítóján látható festmény eredetije a korábban a *Vogue* magazin fotósaként dolgozó **René Miville** alkotása.

A *Human* és az *Individual* albumokat követően ez már a harmadik alkalom volt, hogy Chuck a szintén floridai avantgárd művészettel kollaborált. A harsány és egyre inkább műfaji klisévé váló *Ed Repka*-borítóképek után Chuck vélhetően ezekkel a modern alkotásokkal is a zenei továbblépést kívánta hangsúlyozni. Miville különleges technikája (vegyszeres festés fotópapírra) tökéletesen illeszkedett a *Death* újításaihoz.

A Miville által dedikált 140x165 cm-es eredeti festmény 2020-ban 10 ezer dollárért kelt el egy aukción.

később a *Sounds* lemezen, de még a *Control Denied* The *Fragile Art* albumán is visszaköszön néhány. Más irányból szemlélve, ezt hívják úgy, hogy stílus.

Még mindig az idővonalon és a zenei evolúciónál maradván, másképp progresszív ez a muzsika, mint a két előző album. Vagy mondjuk úgy, hogy a korábbi, határozottan előremutató, ám jobbára inkább virtuóz-technikás megközelítéssel szemben a *Symbolic* az, ami igazán progresszívnek tekinthető, a szó lexikális értelmében. Ez az az album, ami minden elődjénél és talán még utódjánál is messzebbre merészkedik a *death metal* kötött formai világától. Hallatszik, hogy Chuck sokat tanult a zenéről olyan kollégáktól, mint James Murphy, Paul Masvidal, Steve DiGiorgio vagy Andy LaRocque. Nem megy el, nem hajlik el azonban sem a jazz, sem a fúziós zene, az avantgárd, az improvizációs zene, de még a klasszikus heavy metal irányába sem, hanem magába integrálja a hatásait.

A *Symbolic* dalainak megírásakor valószínűleg nem csupán az számított, hogy technikailag minden részlet a helyén legyen, hanem az is, hogy legyen esztétikája, egyfajta művészi sikkje. Ennek elemei is rendelkezésre álltak és használatban is voltak, de nem ilyen mértékben, ezúttal minden korábbinál több szín és kontraszt – rengeteg sajátos hangkészséggel bíró melódia, sok-sok szóló és instrumentális téma – került a dalokba, és mindez együtt nagyobb kifejező erőt kölcsönzött az anyag tételeinek, mint az tapasztalható volt bármikor azelőtt.

Bajban lennének, ha egy-egy tételt kellene kiemelni példaképp, hiszen bármelyiket ki lehetne emelni ilyen vagy olyan okból: egy formabontó polimodális főszóló, egy tiszta gitáros-perkás bevezető, egy akusztikus flamenco stílusú ellen-szóló, egy másfél perces impro-szerű összekötő-átvezető szóló két, stílusban, hangulatban, ritmusban eltérő téma között, le- majd újra felépített kísérettel, egy tiszta akkordos szólóalap... mindennek több szépsége is van. Sem a *Symbolic* albumon, sem későbbi munkáiban nem mutatott olyan törekvést Chuck, hogy átnyergelne egy átfogóbb művészi kifejezőmódra, megmaradt a dal formánál.

Az anyagnak viszont fel lehet lelteni egy jól kivehető magvát, ez az *Empty Words – Sacred Serenity – 1,000 Eyes – Without Judgement – Crystal Mountain – Misanthrope* egymást követő hatosa, amelyek dal szinten elkülönülnek ugyan egymástól, de logikailag erős egységet alkotnak, több egymással összefüggő és egymást kiegészítő zenei témát és érzelmi ívet foglalnak magukba, akár egy koncepciózus mű – bár a *Symbolic* albumot nem tekintik hagyományos értelemben vett konceptalbumnak.

Mint elmondtam, számomra ugyan a *Human* jelenti a csúcst a *Death* zenei egyedfejlődésében, azonban tisztelem és elfogodom azt a véleményt is, hogy a *Symbolic* a banda legjobb alkotása, hiszen ez az album ugyanúgy magában hordozza a *Death* egyediségét és minden innovációját, fontossága és hatása a mai napig megkérdőjelezhetetlen. ■

DEATH SYMBOLIC

KIADÓ: ROADRUNNER/
MUSICDOME

ÍRTA: SZARKA JOSEPH / 9

*Stílus*teremtő. Kevesen mondhatják ezt el magukról, ám Chuck Schuldiner minden kétséget kizáróan a *death metal* kiagyaloí, úttörő muzsikusi közé tartozik. Ki vitathatná el tőle ezt az érdemet, amikor zenekarának neve után keresztelték el a stílust. Eddigi munkásságával nemcsak a műfaj gyöngyszemeit teremtette meg, hanem utat is mutatott az egész generációnak, minden egyes friss alkotásával további lehetőségekre mutatott rá, gátolva azt, hogy a kópiabandák ötletelensége miatt elhaljon a műfaj.

Új irány. A fokozatos váltás, fejlődés során a *Scream Bloody Gore* véres hevességétől a komolyodó *Leprosyn* a letisztulás kezdetét jelentő *Spiritual Healingen* és a komplexitás végletébe eső *Humanen* keresztül 1993-ra az *Individual Thought Patterns* egy tiszta, szó szerint értelmezhető *death metal*t tárt elé, melyet a *Symbolical*al csak tovább csiszolt a társaság. Hihetetlenül fogós témák sorakoznak a kilencszámos albumon, brutális *Mercyful Fate*-riff a címadó dal elején, ósrégi *Metallica*-téma a *Without Judgement* tengelyében, de a stílusra jellemző elementáris megoldások sem maradnak el: iszonyú *deaths* zúzás a *Misanthrope* sodrába, sepus vadulás a *Symbolic*ban.

Szemfényvesztés. Amit a nagy muzsikusi művelt a stúdióban az elképesztő, amit Gene Hoglan (ex-*Dark Angel*) dobos produkál az albumon bravúros, de mégsem olyan hihetetlen, mint a *Human* ütős megoldásai. Körvonalalaiban lehengerlő intenzitású ritmusokat hoz, de a díszítések, szaggatások megunhatatlanná teszik szédítő játékát. Bár Andy LaRocque ezúttal nem csatlakozott a társasághoz, a szólisztikus részek ismét különlegessé lettek a legsodáltozottabb dalnak tűnő *Crystal Mountain* óriási klasszicista gitározással záródik. Chuck és újdonsült társa, Bobby Kobale (Koelble) bámulatos munkát végzett, játékaik komoly zenei hozzáértéssel s odaadással tanúskodik. Csupán Chuck éneke maradt csiszolatlan bömbölés, mely barátságatlansága ellenére tökéletesen kiegészíti az alkotás többi vonását.

S a gyűlöletes *death metal* így vált kiváló zenévé.

(A *Metal Hammer H* magazin 1995. márciusi számában [No. 66] megjelent eredeti lemezkritika.)

REGI LAPSZÁMAINKAT
ELOLVASHATOD A LAPTAPIR.HU-NI!

OLD SCHOOL

Válogatás az Új Metal Hammer H magazin
1995. márciusi számának tartalmából.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: POSTA JÁNOS

56 oldal (+8 oldal poszter) 195 Ft

AXL NÉLKÜL

„Ha Duffot is meghívtam volna a lemezre, mindenki joggal mondhatta volna, hogy ez a banda tulajdonképpen nem más, mint a Guns N' Roses Axl nélkül. És erre aztán végképp nincs szükségem. Már így is túl sok újságíró fejtegeti, hogy a Snakepit csupán egy karcsúsított GN'R-alternatíva.” – *Slash*

'95 REMÉNYSÉGEI

[Szerinted mitől igazán jó egy zene?] – „Az első és legfontosabb dolog, hogy a zenének bizonyos fokig sokkolnia kell az embert. Az sem baj, ha ráíjeszt. Szerintem kell, hogy az ember

elsőre döbbenetet érezzen a zene hallatán. Ha ez nincs meg, akkor az a zene legfeljebb csak jó, de nem kiugróan az. Akkor lehet igazán beleszeretni egy bandába, ha az ember egyből felkapja a fejét a zene hallatán.”

– *Robb Flynn, Machine Head*

BLACK METAL CSÁSZÁROK

„Már rég hozzászoktunk az ellenséges, vagy legalábbis szkeptikus fogadtatáshoz. Csak nagyon kevés ember tud maradéktalanul befogadni egy olyan ezoterikus dolgot, mint a black metal. A black metal nem szól mindenkinek, csak a beavatottakhoz. Néhány tudatlan barom tiszteltlenül viselkedett velünk szemben, de úgy érzem, hogy a közönség túlnyomó része belátta, hogy mennyire hiányos tudással rendelkezik ezzel az irányzattal kapcsolatban, és emiatt legalább tisztelettel végighallgatták a produkcióikat.” – *Ihsahn, Emperor*

NÉGYSZEMÉLYES FÁJDALOM

[Az első klipetek az Until You Call On The Dark című számra készült...] – „De az MTV nem hajlandó játszani! Be vannak tojva attól, hogy a szám szövege sátánista, pedig nem az. Érdekes módon minden dalomban

találnak sátánista részeket. Az MTV egyik bizottságában van két nő, akik szívből utálnak bennünket, és sajnos ők döntenek el, hogy mi kerülhet adásba. Egyrészt nem érdekel a dolog, másrészt viszont nagyon is. Főleg az, hogy a rap klipekben bármi lemehet. Ott rázzák a csajok mindenüket a kamerába, holott ennek semmi köze az adott dal szövegéhez.

Persze, engem ez a rész nem is érdekel. Csináljon mindenki, amit csak akar, csak hadd csináljuk mi is, amit akarunk! Mi zavarja őket?! A dalszöveg?! De hát akkor a Nine Inch Nails – akiket egyébként nagyon szeretek – Closer című dala miért mehet le napközben is? Hát, ha annak nincs brutális szövege, akkor semminek! Na mindegy, majd csak megváltozik az álláspontjuk. A klipet egyébként a többi csatorna nyugodt lélekkel le szokta adni...” – *Glenn Danzig*

LÁNGOL AZ AKARAT

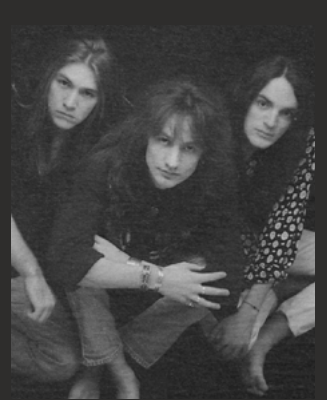
„Úgy néz ki, hogy két nótára is tudunk klipet készíteni: az Akarat lángjára és a Föld asszonyaira. Gyorsan el is mondom, hogy milyenek lesznek, mert lehet, hogy soha nem mennek majd le a tévében! Haha! Szerintem úgyszólván ez lesz a jövő útja! Nem videóklipet készítenek majd a zenekarok, hanem elmesélik a Metal Hammerben, hogy milyen szeretnének! Haha!”

– *Paksi Endre, Wellington*

ÚJRAKEZDÉS TRIÓBAN

„Egy olyan frontembert kerestünk, aki ki tud állni a közönség elé és beszélni tud a nevünkben. Végignéztük az egész szakmát és voltak nagyon jó énekesek, és voltak értelmes emberek. De mégis mindig úgy éreztük, hogy valami hiányzik.”

– *Maróthy Zoltán, Fahrenheit*

HANGPRÓBA

VAN HALEN Balance

Számomra a Van Halen egyike azon zenekaroknak, melyek bármit is vesznek szalagra, az etalon lesz a következő időszakra nézve. Hihetetlen, hogy ennyi év után is mennyire energikusak, mennyire lazák és eredetiek egyben!

– *Cselőtei László*

WELLINGTON Döntő lépés

Olyan erős albumot hozott össze a hattagú banda, amely minden szempontból megállja a helyét, és szerintem az év egyik legjobb dallamos rock albuma. Kíváncsi vagyok, mire megy vele a kiadó, mert az együttesen igazán nem múlik semmi!

– *Cselőtei László*

FAITH NO MORE

King For A Day, Fool For A Lifetime

Páratlan értékkel ruházta fel ezt az albumot, hogy egy olyan csapat csinált divatos zenét, melynek múltja, gyökerei pontosan oda vezetnek vissza, ahonnan a jelenlegi divat táplálkozik. Semmi különös nem történt. Ismét kaptunk a FNM-től tizennégy nótára bontott, igényes, változatos hallgatnivalót. Zenét.

– *Szarka Joseph*

VAN-E KIÚT A LÉLEK SÖTÉT MÉLYSÉGEIBŐL?

Díjnyertes európai regények a Galaktikabolton!

Co-funded by
the European Union

RENDELJ MEG ITT:
WWW.GALAKTIKABOLT.HU

HAMMER

W O R L D

LEMARADTÁL EGY LAPSZÁMRÓL? KIEGÉSZÍTENÉD A GYŰJTEMÉNYEDET?

RENDELD MEG RÉGI LAPSZÁMAINKAT!

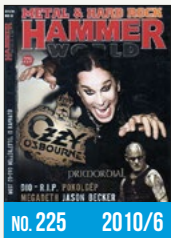
Rendelés és további információ: rendeles@hammerworld.hu Figyelem! Személyes átvételre nincs lehetőség!
A hirdetés csak a felsorolt lapszámokra vonatkozik a készlet erejéig!

RENDELHETŐ LAPSZÁMOK
2990 FT / DB

TELJES ÉVFOLYAMOK (2013–2017)
19 990 FT / ÉVF.

NEM RENDELHETŐ

ELFOGYOTT

FIGYELEM!

A TELJES ÉVFOLYAMOKHOZ NEM JÁR ÉVFOLYAMTÁR. AZ ÁR DARABÁR. A FUTÁRRAL TÖRTÉNŐ KIKÜLDÉS PLUSZ KÖLTSÉG!

Menü

április 4.

THY CATAFALQUE

Bp., Barba Negra

június 19.

AVENGED SEVENFOLD

Bp., Budapest Park

augusztus 23.

GOJIRA

Bp., Barba Negra

október 6.

DISTURBED MEGADETH

Bp., Budapest Aréna

október 8.

OPETH

Bp., Barba Negra

✧ MÁRCIUS ✧

3/2	Dirkschneider, Crownshift, All For Metal	Barba Negra
3/2	Allt, Atlas	Dürer Kert
3/2	Tribulation, Livgone	Analog Music Hall
3/5	1000Mods, Stonus	A38 Hajó
3/7	Bong-Ra, The Answer Lies In The Black Void	Dürer Kert
3/7	Enforcer, Türböwitch, Killersick	Supersonic Blue Hell
3/8	Dynazty, Nanowar Of Steel	Barba Negra
3/8	Suicidal Angels, Domination Inc., Archaic	A38 Hajó
3/9	Temperance, Ignea, Induction	Barba Negra
3/12	Suffocation, Angelmaker	Barba Negra
3/13	Tarja + Marko Hietala	Barba Negra
3/16	Serious Black, Autumn Bride, Rigorous	Analog Music Hall
3/18	Leaves' Eyes, Nytt Land, Ater	Analog Music Hall
3/25	Airbourne, Asomvel	Akvárium Klub
3/25	Rivers Of Nihil, Cynic, Beyond Creation, Daath	Dürer Kert
3/26	Thundermother, Cobra Spell, Vulvarine	Barba Negra
3/26	Godsmack, P.O.D., Drowning Pool	Barba Negra

✧ ÁPRILIS ✧

4/1	Avantasia	Barba Negra
4/1	The Pineapple Thief	Dürer Kert
4/2	Harakiri For The Sky, Dödsrit, E-L-R	Barba Negra Blue
4/4	Gary Moore emlékest	Analog Music Hall
4/5	Henrik Freischlader	Analog Music Hall
4/6	Patriarkh, Dogma, Nidhogg	Analog Music Hall
4/7	Gerry McAvoy's Band Of Friends	Analog Music Hall
4/10	Jethro Tull	Erkel Színház
4/10	Downfall Of Gaia, Boru, black particles	Turbina
4/12	Eleine, Klogr, Final Stage	Dürer Kert
4/12	Austere, Lunar Tombfields, Shum	Robot
4/13	Shelter, Mantra, Speedway, Tisztán a Cél Felé, Gear	A38 Hajó
4/14	Comeback Kid, No Turning Back, Shooting Daggers	Dürer Kert
4/19	An So I Watch You From Afar, Scaler, Robocobra Q.	Analog Music Hall
4/20	Swallow The Sun, Before The Dawn, Stam1na	Barba Negra
4/22	Excarnated Entity, Ascendency, Vér	Riff
4/24	Dool, Taraban, The Family Men	A38 Hajó
4/26	Galloway, Mörbid Carnage, Pandemic	Supersonic Blue Hell
4/28	Grima, Ultar, Non Est Deus	Dürer Kert
4/30	Klone, Kingcrow	Instant-Fogas

✧ TOVÁBBI DÁTUMOK ✧

5/4	Halfives	DK	7/30	Couch Slut	A38
5/9	Venom Inc, Krisiun, Hate, Ater	BN	7/30	FEZEN Fesztivál	Székesfv,
5/11	The Devil And The Almighty	BN	7/31	Fekete Zaj Fesztivál	Máttra
	Blues	DK	8/23	Gojira	BN
5/11	Weather Systems,		8/27	Tábor Fesztivál	Alsóörs
	Haunt The Woods	A38	9/9	Die Krupps	DK
5/15	Caliban, In Hearts Wake, Cabal,		9/19	Tulsadom, Dominance, Kurgaall,	
	Assemble The Chariots	DK		Vadon	SBH
5/15	Combichrist, Extise,		9/25	Bleed From Within, After The	
	Crimson Veil, Esoterik	BN		Burial, Great Am. Ghost	BN
5/18	Born Of Osiris, Ingested, Entheos,		9/29	Auri	MKLT
	The Voynich Code	DK	10/2	Wind Rose, Orden Ogan,	
5/19	Arena	AMH		Angus McSix	BN
5/19	Decapitated, Cryptopsy,		10/6	Disturbed, Megadeth	BSA
	Warbringer, Carnation	DK	10/8	Opeth	BN
5/26	Iron Maiden	BN	10/11	Bloodred Hourglass	AMH
5/27	Iron Maiden, Halestorm	BSA	10/12	Atreyu	DK
5/28	Iron Maiden, Halestorm	BSA	10/14	Arch Enemy, Amorphis, Eluveite,	
6/6	Tribute Maraton	Máttra		Gatescreeper	BN
6/10	Cradle Of Filth	BN	10/19	God Is An Astronaut, Jo Quail	DK
6/10	Sillet	BPRK	10/25	Blizzard, Frost, Feretrum,	
6/11	Kat Von D, Prayers	A38		Dvvad	SBH
6/14	White Ward, Thantifaxath	A38	10/26	Helloween, Beast In Black	BSA
6/15	Motionless In White,		10/28	Lacuna Coil	BN
	Paleface Swiss	BN	10/29	D-A-D, The 69 Eyes	BN
6/19	Avenged Sevenfold	BPRK	10/31	The Offspring, Simple Plan	MVM
6/21	Fontaines D.C.	BN	11/8	Parkway Drive, Thy Art Is Murder,	
7/2	Rockmaraton Fesztivál	Dunajív.		The Amity Affliction	MVM
7/8	Billy Idol	BPRK	11/12	Perturbator, Kaelan Mikla, Gost	DK
7/15	Guns N' Roses, Public Enemy		11/15	The Rasmus	BN
		PSKS	11/24	Electric Callboy	MVM
7/16	Campus Fesztivál	Debr.	12/2	Battle Beast, Dominum,	
7/19	Queens Of The Stone Age,			Majestica	BN
	So Good	BPRK	12/3	Annisokay	BN
7/29	Gaerea	DK	12/5	Clutch	BN
7/29	Static-X	DK	1/22	Beyond The Black	BN

A38 - A38 Hajó, AKV - Akvárium, AMH - Analog Music Hall, BSA - Budapest Sportaréna, BN - Barba Negra, BPRK - Budapest Park, DK - Dürer Kert, MKLT - MOMkult, MVM - MVM Dome, PSKS - Puskás Aréna, SBH - Supersonic Blue Hell

Az itt listázott koncertek fellépője, időpontja és helyszíne csak tájékoztató jellegű, a fesztiválok kiírt műsora nem teljes. Hivatalos információért keresd fel a szervező kommunikációs csatornáit! A Hammerworld Media Entertainment nem vállal felelősséget az esetleges változásokért!

UTOLSÓ FRISSTÍTÉS: 2025. FEBRUÁR 26.